

Općine na
područjima
posebne državne
skrbi Republike
Hrvatske

Sadržaj:

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA.....	9
Pisarovina	9
Pokupsko	10
Žumberak.....	11
KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA	12
Kraljevac na Sutli	12
Zagorska Sela.....	13
SISAČKO-MOSLOVAČKA	14
Donji Kukuruzari.....	14
Dvor	15
Gvozd	16
Hrvatska Dubica.....	17
Jasenovac.....	18
Majur.....	19
Sunja.....	20
Topusko	21
KARLOVAČKA ŽUPANIJA.....	22
Barilović	22
Bosiljevo	23
Cetingrad	24
Generalski Stol.....	25
Josipdol.....	26
Krnjak.....	27
Lasinja	28
Netretić	29

Plaški	30
Rakovica	31
Ribnik.....	32
Saborsko.....	33
Tounj.....	34
Vojnić	35
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA.....	36
Bednja.....	36
Cestica	37
Donja Voća	38
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	39
Gornja Rijeka	39
BJELOVARSKO – BILOGORSKA ŽUPANIJA	40
Berek	40
Đulovac.....	41
Ivanska	42
Sirač.....	43
Velika Pisanica.....	44
Veliki Grđevac.....	45
Zrinski Topolovac.....	46
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA.....	47
Brod Moravice.....	47
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA.....	48
Brinje.....	48
Donji Lapac.....	49
Lovinac	50

Perušić.....	51
Plitvička Jezera.....	52
Udbina.....	53
Vrhovine.....	54
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA.....	55
Crnac.....	55
Čačinci.....	56
Čađavica.....	57
Gradina.....	58
Mikleuš.....	59
Sopje.....	60
Suhopolje.....	61
Voćin.....	62
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA.....	63
Brestovac.....	63
Čaglin.....	64
Velika.....	65
BRODSKO - POSAVSKA ŽUPANIJA.....	66
Bebrina.....	66
Cernik.....	67
Dragalić.....	68
Gornji Bogićevci.....	69
Gundinci.....	70
Klakar.....	71
Okučani.....	72
Oprisavci.....	73

Oriovac	74
Sikirevci	75
Slavonski Šamac	76
Stara Gradiška	77
Velika Kopanica	78
Vrbje	79
ZADARSKA ŽUPANIJA.....	80
Galovac.....	80
Gračac	81
Jasenice.....	82
Lišane Ostrovičke	83
Novigrad	84
Pakoštane	85
Polača.....	86
Poličnik	87
Posedarje.....	88
Stankovci	89
Starigrad	90
Škabrnja.....	91
Zemunik Donji.....	92
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA.....	93
Antunovac.....	93
Bilje	94
Čeminac.....	95
Darda	96
Draž	97

Erdut	98
Ernestinovo	99
Jagodnjak	100
Kneževi Vinogradi	101
Levanjska Varoš	102
Petlovac	103
Podgorač	104
Podravska Moslavina	105
Popovac	106
Punitovci	107
Satnica Đakovačka	108
Semeljci	109
Šodolovci	110
Trnava	111
Vladislavci	112
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	113
Biskupija	113
Civljane	114
Ervenik	115
Kijevo	116
Kistanje	117
Promina	118
Ružić	119
Unešić	120
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA	121
Babina Greda	121

Bogdanovci	122
Borovo	123
Drenovci.....	124
Gunja	125
Lovas	126
Markušica	127
Negoslavci	128
Nijemci	129
Nuštar	130
Stari Jankovci	131
Tompojevci	132
Tordinci	133
Tovarnik.....	134
Trpinja.....	135
Vođinci	136
Vrbanja	137
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA	138
Cista Provo	138
Hrvace	139
Lećevice.....	140
Lokvičići	141
Otok	142
Prgomet	143
Proložac.....	144
Runovići	145
Zagvozd	146

ISTARSKA ŽUPANIJA	147
Grožnjan - Grisignana	147
Lanišće	148
Oprtalj - Portole	149
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA	150
Dubrovačko primorje	150
Konavle	151
Kula Norinska	152
Pojezerje	153
Ston	154
Zažablje	155
Župa dubrovačka	156
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	157
Dekanovec	157
Podturen	158

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA

Pisarovina

Županija: Zagrebačka

Broj stanovnika (2011.): 3.689

Površina: 145,00 km

Prosječna gustoća naseljenosti: 25 st/km²

Naselja u sastavu općine: 14

Broj gospodarskih subjekata: 29

Općina Pisarovina je najveća i najrjeđe naseljena općina Zagrebačke županije i nalazi se u njezinom jugoistočnom dijelu. U sastavu općine nalazi se 14 naselja te obuhvaća površinu od 145,00 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.697 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.689 stanovnika.

Stvarni povijesni podaci govore da je Pisarovina naselje koje je nastalo u vrijeme ranog feudalizma, negdje u 13. stoljeću. Centar ovog područja bila je Jamnica kao župa i glavno naselje, dok je Pisarovina bila dio gospodskog imanja.

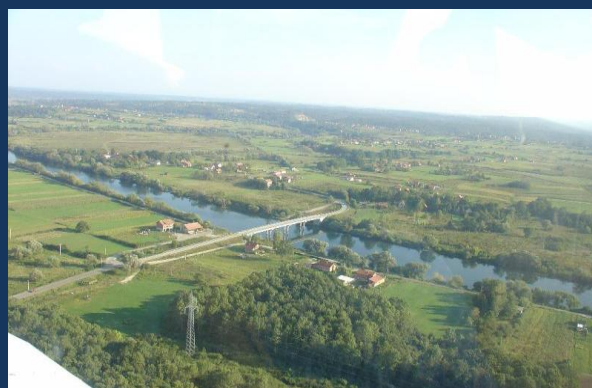
Tek u razvoju ranog kapitalizma počinje formiranje Pisarovine koju onda prihvaća Austro-Ugarska. Hidronim Pezariewo iz 1328. godine prvi je (do sada pronađen) spomen o naselju kojeg sada poznajemo pod imenom Pisarovina.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 29, od kojih su neki smješteni u poslovnoj zoni Pisarovina i Velika Jamnička. Među njima su najznačajniji „Jamnica“, tvornica mineralne vode i tržišni lider u Hrvatskoj, „Kraš“, konditorska industrija stoljetne tradicije, Aerodrom Bratina, prvi privatni poslovni i sportski aerodrom u regiji, Svinjogojska farma Bratina, Ribnjaci Pisarovina, pogon tvrtke PIP za proizvodnju i preradu meda i pčelinjih proizvoda.

Od znamenitosti možemo izdvojiti *Jamničku Kiselicu*, izvore mineralne vode, popularne „Jamnice“ otkrivene 1770. g. (prva kemijska analiza kisele vode napravljena je 1772. po nalogu carice Marije Terezije), a 1828. g. su po prvi puta u ovom dijelu Europe napunjene boce namijenjene tržištu. „Jamnica“ je danas najzastupljenija mineralna voda u Hrvatskoj.

Župna crkva sv. Martina

Pisarovina

Pokupsko

Županija: Zagrebačka

Broj stanovnika (2011.): 2.224

Površina: 105,78 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 21 st/km²

Naselja u sastavu općine: 14

Broj gospodarskih subjekata: 7

Općina Pokupsko je smještena na najjužnijem dijelu Zagrebačke županije, na obali rijeke Kupe, u trokutu između Zagreba, Siska i Karlovca.

U sastavu općine nalazi se 14 naselja te obuhvaća površinu od 105,78 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.492 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.224 stanovnika.

Prema nekim izvorima spominje se već u 13. stoljeću, ali najstariji dokument u kojem se naziv „Colpateu posseesione“ nedvojbeno odnosi na Pokupsko je iz 1359. godine (Codex Diplomaticus, XII). Uz ovaj naziv, u dokumentima iz 14. i

15. stoljeća, koriste se i Pocopia, Kulpateu, Culpatum, Culpatw i Pokupye.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7. Osnovne grane gospodarstva su turizam na rijeci Kupi, poljodjelstvo i malo zanatstvo. Od značajnijih projekata tu je izgradnja Toplane na biomasu snage 1MW.

Od znamenitosti ovog kraja najpoznatija je *Pokupska Katolička crkva* sa svojim zidinama koje su remek dijelo arhitekture "Crkva-Utvrda" te *rijeka Kupa*.

Od poznatih osoba spominje se *Pavao Štoos (Dubravica, 1806. - Pokupsko, 1862.)*, hrvatski pjesnik, svećenik i narodni preporoditelj.

Pokupsko

Pokupsko

Žumberak

Županija: Zagrebačka
Broj stanovnika (2011.): 883
Površina: 110,19 km²
Prosječna gustoća naseljenosti: 8 st/km²
Naselja u sastavu općine: 35
Broj gospodarskih subjekata: 2

Općina Žumberak pokriva područje južnog prigorja Žumberačkoga gorja koje je granično gorje između Republike Hrvatske i Slovenije. Žumberačka gora najviši je dio unutrašnje Hrvatske (vrh Sveta Gera 1178 m), proteže se smjerom jugozapad - sjeveroistok u dužini od oko 40 km.

U sastavu općine nalazi se 35 naselja te obuhvaća površinu od 110,19 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.185 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 883 stanovnika.

1530. godine Žumberak naseljavaju uskoci i u starom gradu osnivaju uskočku kapetaniju. Žumberak je dobio ime po starome gradu Žumberku koji je izgorio 1793. godine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 2. Osnovne grane gospodarstva su vinogradarstvo, stočarstvo i poljodjelstvo.

Područje Žumberka i Samoborskog gorja zaštićeno je 1999. godine u kategoriji *Parka prirode*. Rezervat šumske vegetacije Japetić, zaštićen 1975. godine, ističe se dobro sačuvanom starom bukovom šumom te bogatom planinskom florom koja prekriva gorske livade. Bogatstvo su i izvori pitke vode.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Stari grad Lipovec*, *Gradina Tuščak*, *Stari grad Okić* jedinstven među srednjovjekovnim plemićkim gradovima kontinentalne Hrvatske, *Staza kneževa na Budinjaku* jedno od najvećih i najočuvanijih stariježeljeznodobnih nalazišta u jugoistočno alpskom prostoru.

Od poznatih osoba spominje se *Petar Skok* (Jurkovo Selo na Žumberku, 1881. - Zagreb, 1956.), hrvatski jezikoslovac, jedan od najuglednijih svjetskih stručnjaka za onomastiku, *dr sc. Hinko pl. Hranilović* (1860.-1922.), hrvatski zemljopisac.

Arheološki park u Budinjaku

Stari Žumberački grad

Gradina Tuščak

KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA

Kraljevac na Sutli

Županija: Krapinsko-zagorska

Broj stanovnika (2011.): 1.727

Površina: 26,92 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 64 st/km²

Naselja u sastavu općine: 10

Broj gospodarskih subjekata: 19

Općina Kraljevac na Sutli nalazi se u Hrvatskom zagorju uz rijeku Sutlu. Unutar Krapinsko-zagorske županije općina zauzima jugozapadni pogranični dio cijele teritorijalne granice sa Republikom Slovenijom.

U sastavu općine nalazi se 10 naselja te obuhvaća površinu od 26,92 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.815 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.727 stanovnika.

Nema pouzdanih podataka o tome otkad postoji mjesto Kraljevac na Sutli. Nagađa

se da je tu doselio neki kralj - vjerojatno iz Klanjca ili Radakova, što je moguće jer su to najstarija prezimena u Klanjcu i Radakovu. Ovaj kraj je prije 15. stoljeća bio slabo naseljen, a šume su zauzimale veliki dio površine.

Padom Bosne 1463. godine, narod je bježio na sve strane, pa su tako i u ovaj kraj došle veće skupine odbjeglog naroda predvođene franjevcima.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 19, od kojih je najpoznatiji MRAZ d.o.o. Klaonica, prerada i prodaja mesa i dr.

Dobar položaj unutar Krapinsko-zagorske županije, vrijedan prirodni krajolik (naročito dolina rijeke Sutle, te teritorij Radakova), brojne kulturno-povijesne građevine, a naročito mnogobrojne sačuvane drvene stare hiže posebnosti su ove općine.

Kapelica

Kraljevac na Sutli

Zagorska Sela

Županija: Krapinsko-zagorska

Broj stanovnika (2011.): 996

Površina: 24,66 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 40 st/km²

Naselja u sastavu općine: 13

Broj gospodarskih subjekata: 12

Općina Zagorska Sela je sastavni dio Krapinsko-zagorske županije i čini 2% njezine površine i 0,9% njezinog stanovništva, te se ubraja u manje općine.

Općina čini dio neposrednog državnog pograničnog područja prema Republici Sloveniji sa ukupnom dužinom granice 21 kilometar.

U sastavu općine nalazi se 13 naselja te obuhvaća površinu od 24,66 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.197 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 996 stanovnika.

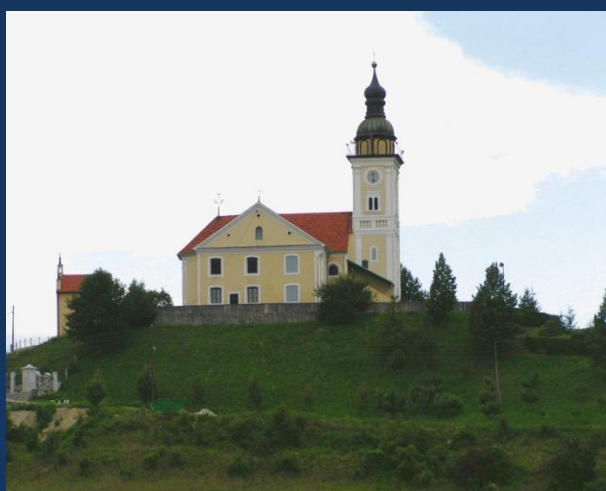
Cjelokupno područje općine slabije je naseljeno. I nadalje je prisutno stalno smanjenje broja stanovnika.

Od godine 1886. postoji općina Sela. Ona se nalazila u sklopu kotara Klanjec i županije Varaždin. Godine 1952. u sastavu kotara Klanjec ponovno je formirana općina Zagorska Sela. Od 1955. godine ona postaje sastavni dio bivše općine Klanjec, do 1993. godine, kada ponovno djeluje kao općina Zagorska Sela u sastavu Krapinsko-zagorske županije.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 12.

Od poznatijih spomenika kulture su *Arheološko nalazište Špičak*, *Dvorac "MILJANA"* – građen od 17. st. do sredine 19.st. te spada u najslikovitije dvorce u Hrvatskom zagorju, *Župna Crkva Sv. Katarina* – kasnobarokna građevina sagrađena 1691. godine, a obnovljena 1862. godine.

Uz navedene kulturno-povijesne spomenike na području općine Zagorska Sela, bilježimo i početke školstva koji dosežu u vrijeme prije 1829. godine. Na osnovu pisanih dokumenata saznajemo da su utemeljitelj škole u Selih bili župnik *Mirko Pendelin*, a kasnije je na svoju ruku otvorio školu župnik *Tomo Gajdek*, ilirac nadasve učen rodoljub, za što je dobio veliko priznanje Varaždinske županije.

Župna crkva sv. Katarine

Dvorac Miljana

SISAČKO-MOSLOVAČKA

Donji Kukuruzari

Županija: Sisačko-moslavačka

Broj stanovnika (2011.): 1.634

Površina: 113,78 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 14 st/km²

Naselja u sastavu općine: 15

Broj gospodarskih subjekata: 6

Općina Donji Kukuruzari nalazi se na južnom dijelu Sisačko-moslavačke županije, 32 kilometra od županijskog središta Siska i zauzima oko 2,5 % njenog ukupnog teritorija.

Općina Donji Kukuruzari je brdski kraj. Glavni vodotok općine je rijeka Sunja koja ima karakter brze gorske rijeke i desna je pritoka Save. Prostor uz vodotok Sunje je prostor obradivih površina, te otvorenih livada i pašnjaka, dok je ostali prostor obrastao šumskom vegetacijom.

U sastavu općine nalazi se 15 naselja općina se prostire na površini od 113,78 km², te pripada kategoriji manjih općina u sustavu Sisačko-moslavačke županije.

Sva naselja su izrazito ruralna.

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.047 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.634 stanovnika

Povijesna i gospodarska vrijednost ovog kraja u osnovi počiva na vrlo vrijednom prometnom položaju, što su među prvima uvidjeli stari Rimljani, čija su dva važna pravca prolazila ovuda. Primjeri rimskog carskog novca pronađeni su na području Bjelovca i Borojevića kod mosta preko potočića Lovča, a danas se čuvaju u Arheološkom muzeju u Zagrebu.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 6. Gospodarski razvoj ovog kraja trebao bi biti usko vezan uz razvoj poljoprivredne proizvodnje, seoskog i lovnog turizma, drvne industrije.

Od znamenitosti najpoznatiji je *Stari grad Prekvršac*. Njegove kamene kule i bedemi nalaze se na brdu iznad sela Prevršca u porječju rijeke Sunje, u općini Donji Kukuruzari, a podigli su ih oko 1470. godine znameniti hrvatski knezovi Zrinski kao važan dio europskog bedema od najezde Osmanlija.

Donji Kukuruzari

Stari grad Prekvršac

Dvor

Županija: Sisačko-moslavačka

Broj stanovnika (2011.): 5.570

Površina: 504,75 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 11 st/km²

Naselja u sastavu općine: 64

Broj gospodarskih subjekata: 15

Općina Dvor nalazi se na južnomu dijelu Banovine (Sisačko-moslavačka županija), obuhvaća južni dio Zrinske gore i južni dio hrvatskoga Pounja, te leži na lijevoj obali rijeke Une.

U sastavu općine nalazi se 64 naselja, te obuhvaća površinu od 504,75 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.742 stanovnika, dok prema posljednom popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.570 stanovnika.

Nakon povlačenja Turaka 1718. godine započinje utvrđivanje granice na obali rijeke Une i izgradnja naselja koje se nalazilo na terasi (podovi) pa je zato dobilo ime Podovi. Podovi postaju

sastavni dio Vojne krajine; nakon što je 1775. godine car Josip II posjetio granicu i prespavao u Podovima, Podovi mijenjaju ime u Dvor. Za vrijeme Kraljevine Jugoslavije mjesto dobija ime Dvor na Uni koje je 1995. godine opet promijenjeno u Dvor.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 15, uglavnom prevladavaju poljoprivreda, stočarstvo i drvna proizvodnja.

Na prostoru općine Dvor nalaze se poznati gradovi (utvrde) : Gvozdansko, Zrin (utvrda), Pedalj.

Okolica Dvora obiluje pretpovijesnim nalazištima koja se nalaze u selima Javornik, Matijevići, Norde i Gorička. Antički ostatci pronađeni su u Hrtiću. Na ovom prostoru zna se za rudarstvo već od 1463. kada su Šubići Zrinski dobili kraljevu povlasticu za vađenje srebra u Gvozdanskom i Majdanu.

Stari grad Zrin

Gvozdansko

Gvozd

Županija: Sisačko-moslavačka

Broj stanovnika (2011.): 2.970

Površina: 215,06 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 14 st/km²

Naselja u sastavu općine: 19

Broj gospodarskih subjekata: 16

Općina Gvozd pripada Sisačko-moslavačkoj županiji, nalazi se podno Gvozda na kojem je poginuo posljednji hrvatski kralj narodne krvi Petar Svačić te se od tada ta gora po njemu naziva Petrova gora.

U sastavu općine nalazi se 19 naselja te obuhvaća površinu od 215,06 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.779 stanovnika, dok je prema posljednjem

popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.970 stanovnika.

Naselje Gvozd nastalo je u 17. stoljeću pod nazivom Vrginmost, kada su bile seobe radi stvaranja Vojne krajine, te je novijeg postanka, od 1688. godine i dalje. Naziv Vrginmost je dobio po porodici Vrga i mostu preko rječice Trepče, koji se nalazilo ispred kuće porodice Vrga (Vrgin-most). Polovinom 18. vijeka, nakon formiranja Glinske regimente, od 1749. godine Gvozd postaje središte kompanije (čete) sa Krajiškom školom.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 16, U gospodarstvu osim trgovina, rade ciglana u obližnjem selu Blatuši, male pilane i dvije italijanske firme: Euroamb (sastavljanje ambulantnih vozila) i Morganti (izrada namještaja). Stanovništvo se najvećim dijelom bavi poljoprivredom i stočarstvom.

Na području općine Gvozd prevladavaju poljoprivredne površine koje zauzimaju površinu od približno 12413 ha, odnosno približno 66% od ukupne površine

Dobar dio općine Gvozd je pokriven šumama (7247,27ha ili cca 34,11% površine). Uglavnom se radi o gospodarskim šumama.

Na Petrovoj Gori nalazi se spomenik posljednjem hrvatskom kralju narodne krvi Petru Svačiću (kraljev grob).

Crkva sv. Petra i Pavla

Gvozd

Hrvatska Dubica

Županija: Sisačko-moslavačka

Broj stanovnika (2011.): 2.089

Površina: 129,37 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 16 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 8

Općina Hrvatska Dubica prostire se u jugoistočnom dijelu Sisačko-moslavačke županije u kontinentalnom području između rijeka Save i Une, uz samu granicu s Bosnom i Hercegovinom između općina Jasenovac i Sunja, te grada Hrvatska Kostajnica.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 129,37 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.341 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.089 stanovnika.

Dubica se spominje već 1239. godine prilikom izmirenja kralja Kolomana s

Templarima i vraćanja nekih templarskih posjeda. Mjesto Dubicu spominje povelja izdana 1240. godine u Dubici, u kojoj meštar Templara Jakov nastupa kao svjedok u prodaji neke zemlje kraj Dubice.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 8, od kojih je najpoznatija "Farma Jelas" d.o.o. za uzgoj stoke i trgovinu.

Na području općine Hrvatska Dubica pronađena su 5 miljokaza i to 4 u Baćinu, a jedan u samoj Hrvatskoj Dubici. Miljokazi se nalaze u Arheološkom muzeju u Zagrebu.

Od poznatih osoba spominje se *Ivo Kozarčanin* (Hrvatska Dubica, 14. listopada 1911. - Zagreb 4. veljače 1941.), hrvatski pjesnik, prozaik, književni kritičar.

Crkva

Hrvatska Dubica

Jasenovac

Županija: Sisačko-moslavačka

Broj stanovnika (2011.): 1.997

Površina: 161,88 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 12 st/km²

Naselja u sastavu općine: 10

Broj gospodarskih subjekata: 15

Općina Jasenovac smještena je na krajnjem sjeveroistočnom dijelu Sisačko-moslavačke županije. To je nizinski prostor kontinentalne klime, okružen rijekama Trebežom, Savom, Unom i kanalom Veliki Strug. Gotovo cijelo područje općine nalazi se u Parku prirode Lonjsko polje.

U sastavu općine nalazi se 10 naselja te obuhvaća površinu od 161,88 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.391 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.997 stanovnika.

Odličan prometni položaj (blizina autoceste, granica s BiH), kao i prirodna bogatstva (šume, savski šljunak) od velikog su značenja za razvoj gospodarstva u ovoj općini, no posljedice Domovinskog rata još postoje. Turizam je bitna značajka jasenovačkog gospodarstva.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 15, od kojih je najpoznatiji Poslovna zgrada – Zona malih obrta s tržnicom, PEPI d.o.o., PIN d.o.o. Proizvodnja predmeta od pluta, slame i pletarskih materijala

Spomen-područje Jasenovac jedan je od najvećih spomenika holokausta i genocida na našem području.

Posavsko selo Krapje, smješteno uz rub Save nedaleko od Jasenovca, proglašeno je selom graditeljske baštine u kojem se svake godine u rujnu obilježava Dan Europske baštine.

Spomen područje Jasenovac

Jasenovac - panorama

Majur

Županija: Sisačko-moslavačka

Broj stanovnika (2011.): 1.185

Površina: 67,96 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 17 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 3

Općina Majur smještena je na prostoru Banovine u srednjem toku riječice Sunje. Naselje Majur nalazi se na prometnom pravcu iz Sunjske posavine prema Kostanjičkom Pounju.

U sastavu općine nalazi se 11 naselja te obuhvaća površinu od 67,96 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.490 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.185 stanovnika.

Općina Majur je postojala kao jedinica lokalne samouprave do sredine prošlog stoljeća, kada je pripojena općini Hrvatska Kostajnica da bi teritorijalnim

preustrojem Republike Hrvatske u 1997. godini, temeljem odredaba Zakona o područjima županija, gradova i općina u RH ponovno je osnovana općina Majur, što se pokazalo ispravnim rješenjem za razvoj područja općine.

Područje općine Majur karakteriziraju poljoprivredne površine u privatnom vlasništvu. Ratarska proizvodnja je slaba i uglavnom zadovoljava potrebe samih proizvođača. Stočarstvo u općini ima dobru budućnost, s obzirom da poljoprivredne površine predstavljaju ujedno i dobru sirovinsku bazu za stočarsku proizvodnju, a nalaze se u blizini velikih tržišta, sisačkog i zagrebačkog. Veliki dio općine Majur pokriven je šumskom vegetacijom.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 3, od kojih su najpoznatiji PPS-MAJUR d.o.o. za preradu drva i trgovinu, ŠARIĆ PROMET d.o.o. obrada kamena – kamenoklesarstvo.

Sunja

Županija: Sisačko-moslavačka

Broj stanovnika (2011.): 5.748

Površina: 288,40 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 20 st/km²

Naselja u sastavu općine: 40

Broj gospodarskih subjekata: 15

Općina Sunja smještena je na dodiru Sisačke Posavine i Banovine, uz tok rijeke Save na sjeveru i Zrinsko predgorje na jugu.

Općinsko središte Sunja nastalo je na strateški važnom križanju prometnih smjerova iz Siska prema rijeci Uni te iz Posavine prema unutrašnjosti Banovine.

U sastavu općine nalazi se 40 naselja te obuhvaća površinu od 288,40 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 7.376 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.748 stanovnika.

1716. godine obnavlja se župa u Sunji. U vrijeme vladanja carice Marije Terezije (1740.-1780.) Sunja dobiva status slobodnoga kraljevskog mjesta, a uspostavljanjem mira započinje razvoj i organizacija Sunje kao trgovačkog naselja .

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 15, uz poljodjelstvo i ribolovni turizam razvija se prerađivačka industrija.

Osobitosti područja općine Sunja su *Posavski konj*, *lovački pas Posavski gonič*, *narodna nošnja vezena načinom "bijelo po bijelom"*, *drvena arhitektura Posavski čardak*, *špilja Gradusa* i dr.

Posavski konj – Crnec polje

Posavska arhitektura – Hiža

Špilja Gradusa

Topusko

Županija: Sisačko-moslavačka

Broj stanovnika (2011.): 2.985

Površina: 194,91 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 15 st/km²

Naselja u sastavu općine: 16

Broj gospodarskih subjekata: 12

Općina Topusko se nalazi na jugozapadnom dijelu sisačko-moslavačke županije, na granici Korduna i Banovine.

U sastavu općine nalazi se 16 naselja te obuhvaća površinu od 194,91 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.219 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.985 stanovnika.

Početak 19. st. Topusko je potpalo pod francusku vlast, a nakon 1813. ponovo je u Vojnoj krajini. Tad počinje razvoj Topuskog kao kupališta, a jedan od najzaslužnijih ljudi u tom smislu bio je pukovnik Ivan Nestor. Po ukidanju Vojne krajine (1881. godine), Topusko i okolica

postaju dio banske Hrvatske. To je razdoblje intenzivnog razvoja lječilišta i turizma u Topuskom. Na samom početku 20. st. izgrađeni su vodovod i željeznica. Podižu se perivoji, među kojima su najpoznatiji perivoj Nikolino brdo i perivoj Opatovina.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 12, od kojih su najpoznatiji DALEKOVOD TIM d.d. tvornica istegnutih metala, TOP-TERME d.o.o. i dr. Turizam je osnovna gospodarska grana uz razvijeno poljodjelstvo.

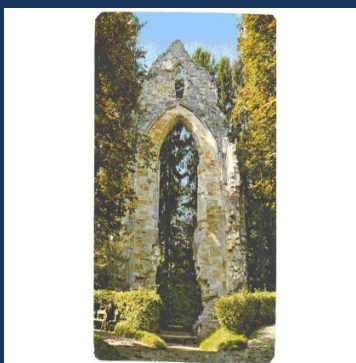
U okolici Topuskog nalaze se i poznati izvori hladne pitke vode: vrelo Mollinari, Benkovo i Jelačićevo vrelo. Posebno značajni, i po čemu je Topusko poznato, su termalni izvori. Postoje tri glavna izvora i nekoliko manjih, a izbijaju na površinu iz dubine od otprilike 1500 metara i vulkanskog su podrijetla. Prema najnovijim nalazima svjetski poznatih institucija, termalne vode u Topuskom - po kvalitativnom sastavu - nalaze se pri vrhu ljestvice u Europi.

Od znamenitosti najpoznatiji je *Gotički portal* (visok 23 m), zadnji ostatak srednjovjekovne cistercijske opatije

Od poznatih osoba spominju se *Vladimir Branjski Treščec* (Topusko, 1870. - Dubrovnik, 1932.), veliki župan Zagrebačke županije, intendant Hrvatskog narodnog kazališta, *Joseph Schlessinger* (Topusko, 1945.) – biokemičar, sveučilišni profesor, akademik.

Topusko - panorama

Pročelje crkve iz 19 st.

Termalna voda

KARLOVAČKA ŽUPANIJA

Barilović

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 2.990

Površina: 176,18 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 17 st/km²

Naselja u sastavu općine: 44

Broj gospodarskih subjekata: 28

Općina Barilović prostire se između rijeka Korane i Mrežnice, od središta Karlovačke županije udaljeno 15 kilometara i nalazi se u samom porječju rijeke Korane. Područje općine je većinom nizak brežuljkasti kraj, izrazito kraški osobito oko rijeke Korane i Mrežnice, a omeđeno je nešto istaknutijim vrhovima, ponajprije Martinščakom (346 nmv.), Skradskom gorom, Kestenjkom, Perjasičkom kosom i Vinicom.

Središte općine, mjesto Barilović, u prošlosti je bilo centar vojnih, gospodarskih i kulturnih događanja, tako da je u njemu već u srednjem vijeku podignuta Čvrsta utvrda grad Barilović od

kojeg su danas ostale samo ruševine koje konzervatori spašavaju od daljnjeg propadanja. U ovim se predjelima za vrijeme turskih nasrtaja na Hrvatsku osim utvrde u Bariloviću dominirale i jake vojne utvrde u Belaju i Skradu.

U sastavu općine nalaze se 44 naselja te obuhvaća površinu od 176,18 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.095 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.990 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 28, od kojih su najpoznatiji Ceste Karlovac d.d., KONTAL d.o.o. za proizvodnju alata, i dr.

Prostori općine su pravi "eldorado" za ljubitelje speleologije, arheologije, rekreativce na vodi i oko vode, lovce i ribolovce. Zanimljiv je speleološki objekt *spilja "Vražić"*, te blizu Siće *"Bubijeva jama"* arheološki lokalitet koji čeka svoje uređenje. U njoj je smještena velika antička nekropola što je svojevrsni fenomen za način sahranjivanja za vrijeme Rimskog carstva u 3. stoljeću poslije Krista. *Područje Perjasice* je bogat arheološki kraj na kojem je bez sumnje jedan od najvećih lokaliteta antičkih sarkofaga u Hrvatskoj.

Spilja Vražić

Utvrda grad Barilović

Barilović

Bosiljevo

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 1.284

Površina: 110,55 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 12 st/km²

Naselja u sastavu općine: 43

Broj gospodarskih subjekata: 15

Općina Bosiljevo smještena je između rijeka Kupe i Dobre. Zapadna granica rijeke Kupe ujedno je državna granica prema Republici Sloveniji.

U sastavu općine nalaze se 43 naselja te obuhvaća površinu od 110,55 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.486 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.284 stanovnika.

Općina Bosiljevo samostalno je postojala od 1860. do 1948. godine, kad su je tadašnje vlasti ukinule. Ponovno je konstituirana u samostalnoj Republici Hrvatskoj 1993. godine. Naseljenost na

ovom području u pretpovijesno doba potvrđuju arheološki nalazi, ali prvi pisani dokumenti u kojima se spominje Bosiljevo datiraju iz 1334. godine. Ivan Arhiđakon Gorički navodi u statutu Zagrebačke nadbiskupije župu Sv. Mavra in Bozilo.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 15, od kojih su najpoznatiji su Maier-Textil u Bosiljevu, Pilana Korenić u Orišju.

Zbog reljefa i oštrije gorske klime žitelji se bave uzgojem otpornijih poljoprivrednih kultura, a u novije vrijeme sve više ovčarstvom i nešto manje govedarstvom.

Kulturno-povijesni spomenici (*stari grad s parkom, ostaci dvorca Steljnika, sakralni spomenici*) i prirodne ljepote (*rijeke Kupa i Dobra, izvori i potoci, pitome bjelogorične šume bogate gljivama i kestenom te neistražene špilje*) veliki su potencijal za razvoj izletničkog, seoskog i lovačkog turizma.

Znameniti Hrvati podrijetlom iz ovih krajeva su *Stjepan Korenić*, kanonik i pisac, rođen 4. studenog 1856. u Bosiljevu, *Josip Laslavić*, poznati kipar, priznat i izvan granica Hrvatske, rođen 1933. godine.

Dvorac Steljnik

Kanjon rijeke Dobre

Cetingrad

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011): 2.027

Površina: 136,99 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 15 st/km²

Naselja u sastavu općine: 36

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Cetingrad nalazi se u središnjem djelu Hrvatske u Karlovačkoj županiji. Graniči sa općinama Topusko, Vojnić, Slunj, Rakovica i sa općinom Velika Kladuša u Bosni i Hercegovini.

U sastavu općine nalazi se 36 naselja te obuhvaća površinu od 136,99 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.746 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.027 stanovnika.

Cetingrad duguje svoje ime i povijest obližnjim ruševinama starog grada Cetina. Vrijeme nastanka Cetina nije poznato no postoje naznake da je

postojao već u vrijeme Rimskog carstva.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4. Osnovu cetingradskog gospodarstva čini proizvodnja i prodaja poljoprivrednih proizvoda te proizvodnja mlijeka, sira i uzgoj stoke. Prateća gospodarska djelatnost je malo i srednje poduzetništvo (obrada drveta, prijevoznicičke usluge, trgovina, ugostiteljstvo). Zbog prirode i bogate šume postoje i dobre mogućnosti za lovni i seoski turizam.

Najveća znamenitost Cetingrada je stari grad Cetin povijesno bitan jer se je u njemu 1527. godine održao izborni Sabor hrvatskog plemstva na kojem je za hrvatskog kralja izabran nadvojvoda Ferdinand Habsburški.

Cetingradska kultura bogata je povijesnom tradicijom, no možda je njen najprepoznatljiviji zaštitni znak upravo – *cetingradska tamburica*.

Od poznatih osoba spominju se *Ivan IX. Frankopan Cetinski*, gospodar Cetina, poginuo je 1493 u Krbavskoj bitki. *Sin Franjo Frankopan* postao je kaločki nadbiskup. *Martin Davorin Krmpotić*, hrv. svećenik, preporoditelj, misionar, esejist, službovao je kao kapelan u Cetingradu.

Stari grad Cetin

Cetingradska tamburica

Generalski Stol

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 2.642

Površina: 99,39 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 27 st/km²

Naselja u sastavu općine: 26

Broj gospodarskih subjekata: 5

Općina **Generalski Stol** najvećim dijelom smještena je u međurječju rijeka Mrežnice i Dobre, na pola puta između Pokuplja i Dinarskog gorja i između većih centara Ogulina i Duge Rese.

U sastavu općine nalazi se 26 naselja te obuhvaća površinu od 99,39 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.199 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.642 stanovnika.

Naziv općine potječe još iz XVII. stoljeća kada je karlovački general Vuk II. Krsto Frankopan, otac Frana Krste Frankopana, imao u ovom mjestu sjedište (stol) gdje je sudio, pa je mjesto

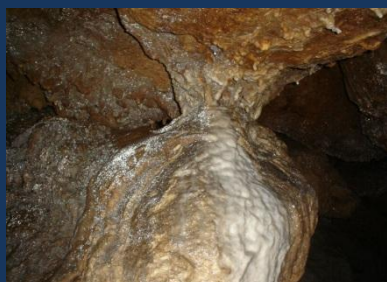
prema njemu i dobilo naziv Generalski Stol.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 5. Područje općine Generalski Stol značajno je prije svega kao tranzitno područje - kroz samo naselje prolazi danas elektrificirana željeznička pruga Zagreb-Rijeka i Zagreb-Split. Područje općine nikada nije značajnije industrijalizirano te na njemu danas ne djeluju značajnija poduzeća.

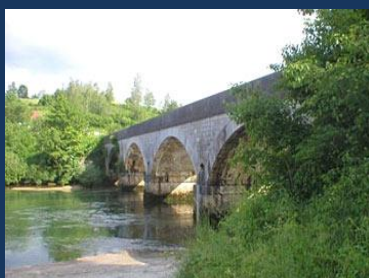
Veliki potencijal ovog kraja su ljekoviti *termalni izvori u mjestu Lešću na Dobri*, jedini na području ovog dijela Republike Hrvatske, a bili su poznati još u antičko doba, te u doba Napoleona, od kada datira drvored platana zasađen u obližnjem parku pored Toplica.

Od znamenitosti najpoznatiji su *tragovi rimskih starina* pronađeni na brdu Čatrnji kod Lešća, a prema predaji tu je stajao grad Levund, koji je uz modruški grad Širan bio najveći među Kupom i Kapelom. U *Skubinovoj špilji* pronađen je rimski novac iz II. stoljeća poslije Krista, kao i u Radočajima kod Lešća, te u Gradišću kod Lipe, gdje je na ostacima nekadašnjeg prapovijesnog naselja uz novac ponađeno mnoštvo komada obrađenog željeza, ručki kotlova i sl. Isto tako je u Mateškom Selu kod srednjovjekovne crkvice nađen veći broj kamenih sarkofaga iz rimskog vremena.

Od arheoloških nalaza iz vremena srednjega vijeka imamo ostatke crkve u nekadašnjem gradu Janjiću.

Skubinova špilja

Generalski Stol

Rijeka Dobra

Josipdol

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 3.773

Površina: 165,41 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 23 st/km²

Naselja u sastavu općine: 14

Broj gospodarskih subjekata: 28

Općina Josipdol se nalazi u južnom dijelu Karlovačke županije, 50 km od Karlovca. Kroz Josipdol prolazi jedna od triju cesta koje spajaju Karlovac sa hrvatskim primorjem, Jozefina. Iako Josipdol administrativno spada pod Karlovačku županiju, mnogi ga smatraju najsjevernijim ličkim gradićem.

U sastavu općine nalazi se 14 naselja te obuhvaća površinu od 165,41 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.987 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.773 stanovnika.

1775. godine prvi puta se spominje naselje Josipdol, prilikom posijete cara Josipa II. koji je posjetio ovaj kraj želeći upoznati stanje cestovnog prometa zbog oživljavanja kopnenog i pomorskog prometa u Habsburškoj monarhiji - naselje se naziva Josephsttal.

Općina Josipdol nalazi se na području gustih šuma na obroncima Male Kapele, pa je u ovom kraju početkom 20. stoljeća razvijena drvna industrija. Zbog plodne zemlje i povoljnih klimatskih uvjeta najveći dio stanovništva bavi se poljoprivredom i stočarstvom. Nastoji se razviti turizam, pogotovo lovni, jer su okolne šume bogate raznovrsnom divljači. Razvoju turizma ide na ruku obnovljeni hotel "Josipdol" u središtu mjesta te lovačko društvo "Vepar" koje gospodari bogatim lovištem jospidolskog kraja.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 28, od kojih su najpoznatiji TRESKAVAC d.o.o., Piljenje i blanjanje drva, SIČA d.o.o. za građevinarstvo, preradu drveta, trgovinu i ostale usluge, R.G.PAK d.o.o. i dr.

Od znamenitosti najpoznatiji je *Stari grad Modruš (Tržan-grad)*, staro i znamenito hrvatsko srednjovjekovno naselje, sjedište županije i sijelo kneževske obitelji Frankopan od godine 1193. do sredine 16. stoljeća. Na brijegu iznad njega nalaze se ruševine modruške tvrđave Tržan-grad.

Josipdol – panorama

Stari grad Modruš

Krnjak

Županija: Karlovačka
Broj stanovnika (2011.): 1.985
Površina: 112,01 km²
Prosječna gustoća naseljenosti: 18 st/km²
Naselja u sastavu općine: 30
Broj gospodarskih subjekata: 16

Općina Krnjak većim je dijelom smještena uz cestu Karlovac-Slunj. Središte općine koja je u sastavu Karlovačke županije istoimeno je naselje Krnjak. Osim blizine grada Karlovca, dobra povezanost prema okolnim većim središnjim naseljima ostvarena je prvenstveno zahvaljujući državnoj cesti D-1 koja omogućava dobru i brzu vezu prema središnjem području županije, ali i drugim okolnim gradovima (Slunj).

U sastavu općine nalazi se 30 naselja te obuhvaća površinu od 112,01 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.164 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

1.985 stanovnika.

Općina Krnjak se u pisanim dokumentima prvi put spominje 25.06.1881. godine.

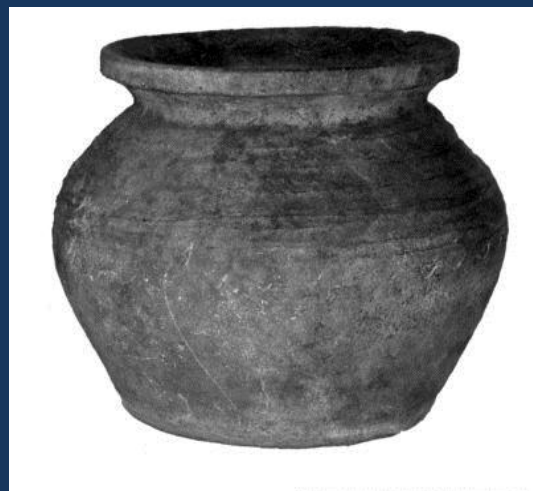
Ukupan broj gospodarskih subjekata je 16, od kojih su najpoznatiji DRVO-PRERADA d.o.o., PISARIĆ – TRADE d.o.o., prerada drveta i dr.

Temeljne odrednice razvoja općine su poljoprivreda i turizam kroz koje će se koristiti prirodni resursi i komparativne prednosti (dolina rijeke Korane, značajni povijesni spomenici, Jopić pećina površine oko 6000 kvadratnih metara, kvalitetno poljoprivredno zemljište naročito pogodno za stočarstvo i proizvodnju zdrave hrane itd).

Jopićeva špilja nalazi se u blizini sela Krnjak, oko 1 km sjeverno od ceste Karlovac-Slunj. To je područje plitkog krša, što pogoduje postanku dugačkih speleoloških objekata.

*Novčić iz vremena cara Galijena
(253. - 268. posl. Kr.) iz Jopića špilje*

Srednjovjekovni lonac iz Jopića špilje

Općina Lasinja smještena je u sjeveroistočnom dijelu Karlovačke županije, na desnoj obali rijeke Kupe, udaljena je svega 30-tak km od Zagreba.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 82,23 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.938 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.624 stanovnika.

U ranijoj povijesti naselje je bilo poznato kao župno (katoličko vjersko) i vojnokrajiško središte za vrijeme Hrvatske vojne krajine. Mjesto Lasinja poznato je po izlošcima u Arheološkom

muzeju pod imenom Lasinjska kultura koja datira svoje postojanje skoro 4000 g. prije Krista.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7. Rudna bogatstva (barit, kaolinska glina i građevinski kamen), obilje vode u mreži vodotoka, izvori kvalitetne pitke vode te prisutnost termalnih izvora i izvora mineralne vode, osnovna su obilježja ovog prostora.

Od znamenitosti najpoznatiji su ostaci *ruševina župne crkve Sv. Antuna Padovanskog* (srušena 17.10. 1991. godine) gdje je uređen park sa postajama Križnog puta i izgrađeno spomen-obilježje poginulim hrvatskim braniteljima, novoizgrađena *crkva Sv. Antuna Padovanskog i Marije Kraljice Mučenika* i dr.

Od poznatih osoba spominju se *Lasinjski Graničari* (najslavniji elitni vojnici Hrvatske vojne krajine).

Crkva sv. Antuna Padovanskog

Lasinja

Netretić

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 2.862

Površina: 117,36 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 24 st/km²

Naselja u sastavu općine: 42

Broj gospodarskih subjekata: 23

Općina Netretić smještena je na sjeverozapadnom djelu Karlovačke županije i područje općine spada u srednje Pokuplje.

Netretić još nazivaju i drugim vratima Hrvatske jer kroz općinu prolaze povijesne ceste Karolina i Luizijana te važni cestovni smjerovi prema moru ili unutrašnjosti Hrvatske i Sloveniji što daje veliku prednost razvoju trgovine, turizma i ukupnog gospodarstva općine.

U sastavu općine nalaze se 42 naselja te obuhvaća površinu od 117,36 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.333 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu

stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.862 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 23.

Područje općine je dio karlovačkog dinarskog krša s nebrojenim vrtačama – “dragama” – prekrivenim travnjacima, bujadarama, vrištinama, te gajevima i šumama. Zanimljivi su i ostali oblici krša – kao škrape – “jame” i manje špilje (špilja “Đot” u Kuniću, “Pavičićeva jama” u Prilišću i dvije jame u Završju). Čisti prirodni predjeli presječeni su rijekama - Dobrom i Kupom, te cestama - Luizijanom (Rijeka - Karlovac od 1812.) i Karolinom (Karlovac - Bakar od 1732.) i njihovim odvojcima.

Sakralni spomenici datiraju čak iz 11. stoljeća (Novigradska župa 1018.). Interesantna je arhitektonika oltara oblikovana u duhu renesanse i bogata ukrasima svojstvenim baroknom stilu (kapela Sv. Leonarda u Prilišću).

Od poznatih spominju se *Msgr.dr. Josip Volović* (1858. Donje Prilišće – 1942. Zagreb) - Sveta stolica ga je imenovala Apostolskim protonotarem, *Ivan Šubašić*, (Vukova Gorica 1892. - Zagreb 1955.), hrvatski odvjetnik, političar, prvi i jedini ban Banovine Hrvatske, *Blaž Lorković*, (Novigrad na Dobri 1839. – 1892.), ekonomist, pravnik, kulturni i politički djelatnik, utemeljitelj hrvatske političke ekonomije.

Stari grad Novigrad

Kameni most iz 18 st.

Plaški

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 2.090

Površina: 157,45 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 13 st/km²

Naselja u sastavu općine: 8

Broj gospodarskih subjekata: 10

Općina Plaški je zemljopisno smješten u Plaščanskoj dolini, koja je dio ogulinsko-plaščanske doline. Ova dolina pripada Gorskoj Hrvatskoj, ali u užem smislu ne pripada ni Lici ni Gorskom kotaru, iako je Plaški više naselje ličkog tipa, a Ogulin grad blizak Gorskom kotaru. Najizraženiji planinski masiv je masiv Male Kapele.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 157,45 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.292 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.090 stanovnika.

Povijesno ime Plaški vrlo je rano zapisano u starim hrvatskim ispravama, kao Plas, Plasy, Plazy što u prijevodu znači ravna plodna njiva. Ime Plaški prvi put se u sačuvanim dokumentima spominje sredinom 1163. u dokumentima Splitske nadbiskupije. Drugi spomen datira iz 1185. prigodom osnutka nove, Krbavske biskupije kojoj je pripala plaščanska župa. Do 1193. plaščanska je županija (comitatus Plazy) bila posebna upravna oblast, a tada je postala dijelom županije modruške te dospjela pod vlast plemenitaške obitelji Frankopana. Stari Plaški nalazio se u podnožju Plaške glave, a sagrađen je krajem 12. ili početkom 13. stoljeća kao frankopanska utvrda. U ime Frankopana Plaščanskom su dolinom upravljali plemići Zebići (po kojima se do danas zove jedan dio Plaškoga), njihovi vjerni vazali. U ispravi kneza Bernardina Frankopana iz 1500. godine Plaški se spominje kao protuturska utvrda podložna njegovoj vlasti.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 10.

Plaščanska dolina je ekološki biser velikih potencijala, okružen gustom šumom bogatom divljači i rijetkih ptica. Dolinom protječu dvije rijeke, Dretulja, bogata kvalitetnom vodom, inače ponornica i Vrnjika. Tu je još i veliki broj potoka i špilja, a također i tektonsko jezero Sinac.

Đulin ponor

Ostaci starog Plaškog

Rakovica

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 2.387

Površina: 256,10 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 9 st/km²

Naselja u sastavu općine: 26

Broj gospodarskih subjekata: 11

Općina Rakovica smještena je u najjužnijem dijelu Karlovačke županije, neposredno uz granicu Nacionalnog parka Plitvička jezera.

Općina obuhvaća 26 naselja. Kroz Rakovicu prolazi glavna prometnica od Zagreba preko Karlovca i Plitvičkih jezera do Jadranskog mora, s ogrankom za Bihać u Bosni i Hercegovini, te obuhvaća površinu od 256,10 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.623 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.387 stanovnika.

Kao naselje Rakovica se pojavljuje u srednjem vijeku. U povijesti je poznata po Rakovičkom ustanku iz listopada 1871. godine pod vodstvom Eugena Kvaternika.

Drugo veće naselje, koje se spominje već u 11. stoljeću, je frankopanski grad Drežnik. U vrijeme turskih osvajanja bio je vrlo važno obrambeno središte, više puta osvajano, razrušeno i ponovno obnavljano. Današnji ostaci utvrde zaštićeni su spomenik kulture.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 11. Prvenstveno zahvaljujući Plitvičkim jezerima i rijeci Korani pokušava se razviti turizam kao gospodarska grana. Uz turizam razvija se i poljodjelstvo.

Od znamenitosti mogu se izdvojiti *Baraćeve špilje* koje se nalaze oko šest kilometara istočno od Rakovice, *poučna staza „Stari grad“* i *šetnica kanjonom Korane* prostiru se na relaciji *Stari grad Drežnik*, koji datira iz doba Frankopana iz 11. stoljeća, pa sve do autokampa „Korana“ u naselju Čatrnja, u dužini od 2000 m.

Od poznatih osoba spominje se *Eugen Kvaternik* (Zagreb, 1825. - Ljubča klanac kod Rakovice, 1871.), hrvatski političar, pisac i revolucionar.

Rastoke

Stari grad Drežnik

Ribnik

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 475

Površina: 39,34 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 12 st/km²

Naselja u sastavu općine: 17

Broj gospodarskih subjekata: 8

Općina Ribnik sa svojim starim gradom smješten je na cesti Karlovac - Novo Mesto, 24 km sjevero-zapadno od Karlovca. Ribničko područje kraško je područje, šire područje ribničkog kraja povezuje mreža potoka (najveći Obrh) i potočića koji skupljaju vodu iz dvadesetak manjih i većih izvora. Zbog relativno čistog okoliša područje nastanjuje mnoštvo ptica.

U sastavu općine nalazi se 17 naselja te obuhvaća površinu od 39,34 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 583 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 475 stanovnika.

Stari grad Ribnik - Wasserburg vrlo je zanimljiv i iznimno vrijedan spomenik graditeljstva. Riječ je o vrlo rijetkom primjeru srednjovjekovne nizinske vodene utvrde. Nekoć, kad bi zatvorili korito potoka, nastalo bi jezero - ribnjak, a samo zdanje postalo bi otok. Tako je drevni grad dobio ime.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 8.

Od poznatih osoba spominju se *Juraj Križanić* (Obrh, malo naselje kraj Lipnika, kod Ozlja, između 1617. i 1619. — Beč, 12. rujna 1683.), hrvatski pisac, jezikoslovac, političar te zagovornik slavenskog jedinstva, *Vladimir Horvat*, misionar

Tu je i rođen *Ilija Gregorić*, vojni vođa pobunjenih seljaka u znamenitoj Seljačkoj buni 1573. godine. Iako ne postoji puno podataka, zna se da je bio iz ribničkog kraja i da je sa sobom doveo četu Ribničana. Po nekim izvorima smatra se da je rođen oko 1520. godine. Nakon poraza seljaka, dugo je izbjegavao smaknuće oslanjajući se na moćne zaštitnike. Na kraju je ipak pogubljen je 26.7.1574.godine.

Stari grad Ribnik

Ribnik

Saborsko

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 632

Površina: 132,57 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 5 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 1

Općina Saborsko se nalazi na krajnjem južnom dijelu Karlovačke županije, na geoprometnom položaju koji karakterizira cestovni pravac koji spaja državne ceste D3 i D1

Saborsko je brdsko mjesto, smješteno u zakrivljenoj dugoj i uskoj kotlini. Vjerojatno je to i najduže selo u Hrvatskoj. Od ulaza, sa strane Plaškog, do kraja Kuselja zaseoka najbližeg Plitvicama, ima 8,7 km. Nadmorska visina mjesta je od 630 do 900 m. Saborsko nalazi se unutar granica Nacionalnog parka Plitvička jezera.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 132,57 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 860 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 632 stanovnika.

Saborsko se prvi put, u sačuvanom pisanom vrelu, spominje pod imenom Zaborsko u Modruškom urbaru (lat. urbarium, urob ili urbar) iz 1486. godine, kao jedno od mjesta koje je 1449. godine u posjed dobio hrvatski ban Stjepan Frankopan II Ozaljski. Mjesto je postojalo i prije, ali velika je vjerojatnost da ga je namjerno naseljavao Frankopan, nakon što je koncem XII. stoljeća dobio u posjed Modrušku županiju.

Bogatstvo i ljepota Saborskog najviše se očituju u netaknutoj šumskoj planinskoj prirodi. Područje obiluje planinskim potocima, jezerima, gustom nezagađenom šumom i nebrojenim vrstama divljih životinja.

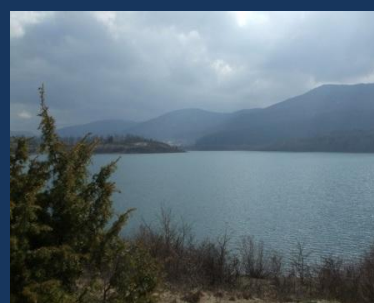
Od znamenitosti najpoznatiji su *Stara župna crkva iz 1726. godine, spomenik kulture nulte kategorije, Župna crkva Sv. Ivana Nepomuka iz 2001. godine u Saborskom.*

Saborsko

Prašuma Čorkova uvala

Jezero Begovac-Blata

Tounj

Županija: Karlovačka
Broj stanovnika (2011.): 1.150
Površina: 96,46 km²
Prosječna gustoća naseljenosti: 12 st/km²
Naselja u sastavu općine: 7
Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Tounj nalazi se na mjestu spajanja nizinske i panonske Hrvatske sa središnjim planinskim prostorom Gorskog kotara. Izgradnja stare Jozefinske ceste i željezničke pruge Zagreb-Rijeka krajem 18. st., Tounju je omogućilo dobru povezanost s ostalim dijelovima Hrvatske te posredničku ulogu između poljoprivrednog kontinentalnog zaleđa i Primorja.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 96,46 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.252 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.150 stanovnika.

Stari grad Tounj prvi put se u povijesnim izvorima spominje 1481. godine pod imenom Thouni. Tounjska utvrda tada je bila u posjedu Stjepana Frankopana, a samo ime utvrde i naselja nastalo je iz riječi Htone (Tonje) što znači "duboka voda", "jezerce", što odgovara i samom prostornom smještaju mjesta iznad rječice Tounjčica. Najznačajniji kulturni spomenik Tounja je 12-metarski dvokatni kameni most sa po tri otvora preko rijeke Tounjčice. Prvi kat izgrađen je 1775. godine i drugi kat dograđen je 1836. godine. Ovo je jedini je takav most u Hrvatskoj i u ovom dijelu Evrope. Ispred mosta na izgrađenom postolju smješten je kip rimskog vojnika iz 1775 godine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4, od kojih su najpoznatiji RUDAR d.o.o., PILANA PRIBANIĆ d.o.o. i dr.

Tounjski sir poznat je kao vrhunska delicata čija izvorna receptura i priprema dolazi iz , kako i sam naziv kaže, gradića Tounja pokraj Ogulina u Karlovačkoj županiji.

Pećina Tounjčica je najpoznatija i često se u njoj održavaju škole speleologije. Pokraj nje nedavno je otkrivena i špilja duža od 8 km i nazvana je Špilja u kamenolomu Tounj.

Od znamenitosti izdvojili bi *Župnu crkvu svetog Ivana Krstitelja*, važan spomenik neogotike.

Kameni most

Tounjski sir

Špilja

Vojnić

Županija: Karlovačka

Broj stanovnika (2011.): 4.764

Površina: 240,59 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 20 st/km²

Naselja u sastavu općine: 46

Broj gospodarskih subjekata: 45

Općina Vojnić prostorno je smještena u jugoistočnom dijelu Karlovačke županije, neposredno uz granicu sa Bosnom i Hercegovinom, te susjednom Sisačko-moslavačkom županijom, uz ceste koje vode s jedne strane prema Topuskom i Sisku, a s druge prema graničnom prijelazu Maljevac. Općinsko središte Vojnić nalazi 17 kilometara od Karlovca.

Naselje Vojnić je hrvatski gradić smješten podno Petrove gore koja nosi ime po hrvatskom Kralju Petru Svačiću.

U sastavu općine nalazi se 46 naselja te obuhvaća površinu od 240,59 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.495 stanovnika,

dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 4.764 stanovnika.

Na prostoru općine Vojnić još u srednjem vijeku postojala je Hrvatska plemenita općina Kolarić u kojoj su svi stanovnici bili plemeniti-slobodni seljaci. Titulu im je podario Hrvatsko-Ugarski Kralj Bela IV. Od nastanka hrvatskog gradića Vojnića u protuturskim ratovima, Vojnić je imao ulogu obrambenog grada prema Bosni i Hercegovini.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 45, od kojih su najpoznatiji KERAMIKA MODUS d.o.o., KAPLAST d.d., RECIKLON d.o.o., EMA DRVO d.o.o. i dr. Dominantna gospodarska grana je poljoprivreda gdje je ratarstvo u funkciji stočarstva. Kvalitetna šuma je temelj drvnoj industriji, bogate naslage keramičke gline tvornici keramičkih pločica. Od prirodnih resursa tu je još kvarcni pijesak čija nalazišta se ne koriste i nisu dovoljno istražena.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Petrova gora*, na kojoj je 1097. godine poginuo *Petar Svačić*, *Stari grad Klokoč* - nalazi se na brdu iznad sela Klokoč u južnom dijelu općine Vojnić, te Spomenik na Petrovoj gori.

Poučne staze Petrova gora

Stari grad Klokoč

VARAŽDINSKA ŽUPANIJA

Bednja

Županija: *Varaždinska*

Broj stanovnika (2011.): **3.992**

Površina: **76,69 km²**

Prosječna gustoća naseljenosti: **52 st/km²**

Naselja u sastavu općine: **25**

Broj gospodarskih subjekata: **24**

Općina Bednja ili bednjanski kraj nalazi se na krajnjem sjeverozapadu hrvatskoga zagorja.

U sastavu općine nalazi se 25 naselja te obuhvaća površinu od 76,69 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.765 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.992 stanovnika.

Sam naziv Bednje kao rijeke spominje se prvi puta 1321., dok se 1440. prvi put spominje župa pod imenom Bednja. U starijim se ispravama izmjenjuju imena župe kao trakošćanske odnosno bednjanske pa je pretpostavka da se današnje naselje Bednja u razdoblju srednjeg vijeka nazivalo Trakošćan. Postupno je dobilo ime po rijeci Bednji.

Gospodarskih subjekata je 24, od kojih je najpoznatiji VARTEKS BEDNJA d.o.o.

U svrhu obnove graditeljske baštine, pokrenuta su dva projekta: „Škop“ (tradicija pokrivanja krovova starih kuća slamom) i „Hiže“ (zaštitita starih kuća od propadanja).

Najpoznatija znamenitost ovoga kraja je *dvorac Trakošćan* - smješten između Maclja, Ravne gore i Strahinjčice. Nastao je u 13. stoljeću kao manja utvrda za nadzor puta od Ptuja prema bednjanskoj dolini. Od 1584. pa sve do početka drugog svjetskog rata drži ga vlastelinska obitelj Drašković, a svoj današnji izgled dobio je u 19. stoljeću.

Najpoznatije prirodne znamenitosti su *Ravna gora*, najsjevernija gora Hrvatskoga zagorja koja se smatra posljednjim ogrankom Alpi, *rijeka Bednja* izvire u podnožju Ravne gore (najdulja rijeka koja ima i izvor i ušće u Republici Hrvatskoj), *Trakošćansko jezero* je dio kompleksa *Parka prirode Trakošćan* i nalazi se na 246 metara nadmorske visine (akumulacijsko jezero nastalo u razdoblju od 1853.-1862. godine izgradnjom brane na potoku Čemernici).

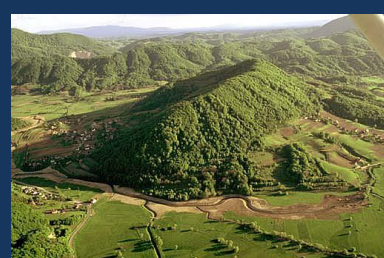
Znameniti bednjanci su *Franjo Sert* (1863.-1936.), *Josip Jedvaj*, njegovo najznačajnije djelo je u tematskom dijalektološkom zborniku "Bednjanski govor" (objavljen oko 1956. godine), *Izidor Poljak* (1883.-1924.) književnik i svećenik, *Ladislav Žimbrek* (1901.-1972.) pjesnik, esejist, književnik, kazališni kritičar, prevoditelj.

Dvorac Trakošćan

Jezero Ravna gora

Rijeka Bednja

Cestica

Županija: Varaždinska

Broj stanovnika (2011.): 5.806

Površina: 46,46 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 125 st/km²

Naselja u sastavu općine: 20

Broj gospodarskih subjekata: 40

Općina Cestica smjestila se na krajnjem sjeverozapadu Republike Hrvatske, jednim svojim dijelom na vinorodnim brežuljcima, a drugim u plodnoj nizini rijeke Drave. Općina Cestica je vjerojatno najpoznatija po svoja dva međunarodna granična prijelaza prema Republici Sloveniji: Dubrava Križovljanska – Zavrč i Otok Virje – Ormož. Na području općine se nalazi i dio Ormoškog jezera koje je akumulacija HE Varaždin.

U sastavu općine nalazi se 20 naselja te obuhvaća površinu od 46,46 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.678 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

5.806 stanovnika.

Nekad je tim krajem prolazila stara rimska prometnica Ptuj - Osijek. Na njenom ulasku u Hrvatsku, najstariji zemljovidi bilježe antičko naselje Ramista. Zbog skele kojom se moglo preći Dravu u turska vremena, mjesto se zvalo Brod, a danas je tamo međunarodni granični prijelaz Dubrava Križovljanska. Na temelju arheoloških nalaza, povjesničar A. B. Krčelić, nedaleko mjesto Babinec poistovjećuje s bivšim panonskim Anicijem. Na kamenom stupu Trpećeg Isusa iz 1658. godine urezan je i naziv Babnik.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 40, od kojih je najpoznatiji ELEKTROMEHANIKA d.o.o.

Projekt Turističke zone Haloze Zagorje u koju je uključena i općina Cestica financiran je iz predpristupnog programa INTERREG IIIa a sufinancira ga Europska unija.

Cestica – panorama

Crkva sv. Lovre

Donja Voća

Županija: Varaždinska

Broj stanovnika (2011.): 2.443

Površina: 36,66 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 67 st/km²

Naselja u sastavu općine: 8

Broj gospodarskih subjekata: 5

Općina Donja Voća je smještena u sjeverozapadnom dijelu Varaždinske županije. Sa zapadne strane graniči s Republikom Slovenijom (čime ulazi u sastav pograničnih općina), sa sjeverne strane s općinama Cestica i Vinica, s istočne strane s općinom Maruševac, a s jugozapadne strane s općinom Klenovnik i gradom Lepoglava.

Površinom pripada grupi srednjih općina županije (2,84 % udjela u ukupnoj površini Županije) s dugogodišnjom tendencijom smanjenja broja stanovnika.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 36,66 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.844 stanovnika,

dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.443 stanovnika.

Voća se spominje u prvom cjelovitom popisu župa zagrebačke biskupije davne 1334. godine, kao Parochia antiqua (u prijevodu - od pamtivijeka), odnosno, Ecclesia S. Martini apud Woycha. Godine 1991. postaje općina (do tada je bila pod upravom grada Ivanca)

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 5.

Na području općine Donja Voća kao prirodno naslijeđe je zaštićena *špilja Vindija* - spomenik prirode. Špilja Vindija se istovremeno može smatrati geološkim, geomorfološkim i botaničkim spomenikom prirode.

Najpoznatija osoba u Donjoj Voći bio je *Slavko Stolnik* (Donja Voća, 11. lipnja 1935. - Donja Voća, 17. svibnja 1991.) – slikar i velikan hrvatskoga naivnog slikarstva

Špilja Vindija

Donja Voća - panorama

KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA

Gornja Rijeka

Županija: Koprivničko-križevačka

Broj stanovnika (2011.): 1.779

Površina: 32,81 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 54 st/km²

Naselja u sastavu općine: 14

Broj gospodarskih subjekata: 11

Općina Gornja Rijeka smještena je u zapadnom dijelu Kalničkog gorja, ispod nekadašnjeg vlastelinskog grada Malog Kalnika, sjeverozapadno od Križevaca, od davnina na međi Varaždinske i Križevačke županije pa je pripadala i jednoj i drugoj, no ipak je mnogo dulje pripadala Križevačkoj županiji.

U sastavu općine nalazi se 14 naselja te obuhvaća površinu od 32,81 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.035 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.779 stanovnika.

Stari naziv za ovo naselje i gospoštiju bio je Mali Kalnik (Kys Kemlek) koji se prvi puta spominje u pisanim dokumentima 1240. godine. Dvorac u Gornjoj Rijeci izgradio je na mjestu stare kurije, između 1650. i 1663., Vladislav Orehoczy mlađi.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 40, od kojih su najpoznatiji ALEGRA MODA d.o.o., te Poduzetnički inkubator Gornja Rijeka

Usprkos maloj površini na kojoj se prostire Općina Gornja Rijeka obiluje prirodnim i kulturno-povijesnim znamenitostima i to *Dvorac Erdody-Rubido* - dvorac s velikim parkom nalazi se južno od naselja i bio je posljednji dom grofice i primadone Sidonije Rubido Erdody (upravo njezinim zalaganjem Gornja Rijeka dobila je prvu pučku školu 1857. godine), te *Crkva Uznesenja B. D. Marije*, *Župni dvor*, *Filijalna crkva Sv. Franje Ksaverskog*, *Lokalitet Mali Kalnik*, *Kapela sv. Barbare*, *Selo Kolarec* i *Drvena hiža - Kostanjevec Riječki*.

Dvorac Erdody-Rubido

Stari grad Kalnik

BJELOVARSKO – BILOGORSKA ŽUPANIJA

Berek

Županija: Bjelovarsko-bilogorska

Broj stanovnika (2011.): 1.443

Površina: 112,23 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 13 st/km²

Naselja u sastavu općine: 14

Broj gospodarskih subjekata: 8

Općina Berek nalazi se unutar Bjelovarsko-bilogorske županije, poznat kao brežuljkasto-ravničarski kraj, koji nema viših uzvisina i gdje zimi pušu jaki vjetrovi, a česti su i mrazevi.

U sastavu općine nalazi se 14 naselja te obuhvaća površinu od 112,23 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.706 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.443 stanovnika.

Prve naznake postanka mjesta Berek sežu u sami početak 16. stoljeća. Pretpostavljalo se da je Berek izvedenica iz riječi berak što znači vodoplavnu nizu

ili močvarno tlo. S obzirom da konfiguracija terena nije močvarna, a i tadašnji doseljenici u svom riječniku nisu imali tu riječ, ostaje nepoznato kako je Berek dobio ime.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 8, od kojih je najpoznatiji POSLOVNA ZONA BEREK (PILJEVICA) te POSLOVNA ZONA OŠTRI ZID.

Od znamenitosti najpoznatija je *Crkva Sv. Mihaela* u naselju Berek.

Berek – panorama

Crkva sv. Mihaela

Đulovac

Županija: Bjelovarsko-bilogorska

Broj stanovnika (2011.): 3.245

Površina: 187,71 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 17 st/km²

Naselja u sastavu općine: 29

Broj gospodarskih subjekata: 11

Općina Đulovac se prostire na južnim obroncima Bilogore i zapadnim obroncima Papuka kroz koju teče rijeka Ilova. Velike površine općine su pod šumom.

U sastavu općine nalazi se 29 naselja te obuhvaća površinu od 187,71 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.640 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.245 stanovnika.

Na prijevoju između strmih obronaka Papuka, Psunja i Bilogore u blizini izvora Ilove na sjeveru i utvrde hrvatskog plemstva Stupčanice iz 14. stoljeća na

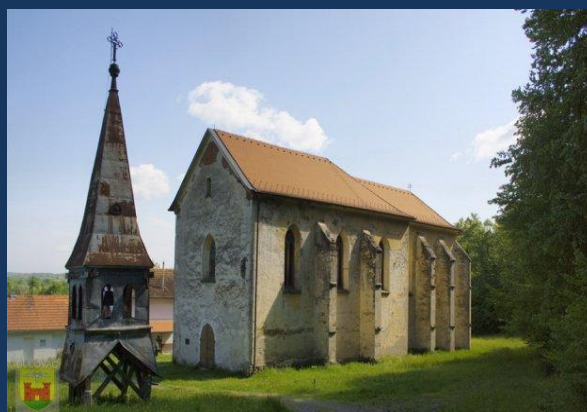
jugu, počelo je od 1852. godine nicati novo naselje šumskih radnika i obrtnika. Prema predaji, dobilo je ime Julovac ili mađarski Gjulaves po Juliju, sina grofa Izidora Jankovića, koji je poticao doseljavanje novog pučanstva i podizanje gospodarstva.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 11. Najznačajniji gospodarski subjekti su Vinogradi Badel-1862, s oko 150 ha vinograda, uglavnom graševine te nešto rajnskog rizlinga i chardonea. Treba spomenuti Hrvatske šume koje gospodare šumama Papuka i Bilogore, te koji su značajan proizvođač drvene mase.

Od znamenitosti najpoznatija su *Arheološki lokalitet-sarkofag s reljefima*, *Manastir i crkva sv. Ane*, u blizini današnjeg sela Mala Maslenjača nalazi se samostan i crkva Sv. Ane u gotskom stilu, iz 15. stoljeća, koju su 1412. godine sagradili pavlini reda Sv. Benedikta. *Stupčanica*, iznad sela Veliki Bastaji stoje ruševine nekad snažnog grada Stupčanice. Ostaci srednjovjekovne *utvrde Dobra Kuća* (Dobrakucha) nalaze se u gornjem toku rijeke Toplice.

Stupčanica – srednjovjekovno-turska utvrda

Crkva sv. Ana

Ivanska

Županija: Bjelovarsko-bilogorska

Broj stanovnika (2011.): 2.911

Površina: 131,25 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 22 st/km²

Naselja u sastavu općine: 13

Broj gospodarskih subjekata: 9

Općina Ivanska smještena je u zapadnom dijelu Bjelovarsko-bilogorske županije na istočnim padinama Moslavačke gore. Karakteristika općine Ivanska, kao i većine sličnih manjih i slabije urbaniziranih sredina, je konstantna depopulacija izazvana iseljavanjem u atraktivnija područja, kojom je broj stanovnika u naseljima općine u posljednjih 50 godina smanjen za gotovo 50%.

U sastavu općine nalazi se 13 naselja te obuhvaća površinu od 131,25 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.510 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

2.911 stanovnika.

Povijesno je Ivanska povezana sa razvojem grada Čazme i čazmanskog kraja od 11. stoljeća te osnutkom Zagrebačke biskupije, kojoj je ugarski kralj Ladislav dao posjede Dubravu, Ivanić i Čazmu. Taj posjed je bio sastavni dio starohrvatske plemske župe sa sjedištem u Staroj Čazmi, koja se u popisu župa od 1501. godine zvala Vetus Chasma. U 14. stoljeću u njoj je izgrađena crkva, koja je bila posvećena sv. Ivanu Krstitelju po kojoj je kasnije dobilo naziv Ivanska.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 9. Najznačajniji prirodni resursi su površine pod šumama, relativno kvalitetno poljoprivredno zemljište, mineralne sirovine te ribnjačke površine na sjeveru općine. Općina Ivanska raspolaže sa 670 ha ribnjačkih površina, odnosno 21% ukupnih ribnjačkih površina Bjelovarsko-bilogorske županije. Reljef je ravničarski i blago brežuljkast.

Od znamenitosti najpoznatiji su *crkva sv. Ivana Krstitelj* u Ivanskoj, *crkva sv. Tri kralja* u Staroj Ploščici, *crkva sv. Katarina* u Samarici.

Crkva sv. Ivana Krstitelja

Crkva sv. Katarina u Samarici

Sirač

Županija: Bjelovarsko-bilogorska

Broj stanovnika (2011.): 2.218

Površina: 145,49 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 15 st/km²

Naselja u sastavu općine: 9

Broj gospodarskih subjekata: 17

Općina Sirač pripada prostoru panonske (i peripanonske) megaregije, makroregiji Zavale sjeverozapadne Hrvatske. Sjedište općine je naselje Sirač, smješteno na prostoru gdje rijeka Bijela i Pakra izlaze iz planinskih masiva Papuka i Ravne Gore i gdje se potok Željnjak ulijeva u rijeku Bijelu.

U sastavu općine nalazi se 17 naselja te obuhvaća površinu od 145,49 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.546 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.218 stanovnika.

Srednjovjekovno vlastelinstvo s utvrdom pod imenom Zyrch, Szirach izmijenilo je više vlasnika. Nove utvrde u Siraču i Zelnjaku (Selnyak) podigli su Kaštelanovići sa sjedištem u Sv. Duhu (Dežanovcu). Nakon gotovo 150 godina vladavine turskih osvajača, naselje se od 1776. godine počelo naseljavati hrvatskim obiteljima iz Like i Gorskog kotara. Sirač je bio u više navrata naseljavan stanovništvom iz Bosne, a od polovice 19. stoljeća doseljavaju i njemačke i češke obitelji iz sjevernih krajeva Habsburške monarhije.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 17, od kojih su najpoznatiji KAMEN SIRAČ d.d., BAUMIT CROATIA d.o.o., ASTRA TRANSPORTI d.o.o., KUMAL S d.o.o., ZAŠTITNA RADIONICA SUVENIR ARBOR VITAE d.o.o., W&P KAMEN d.o.o. i dr.

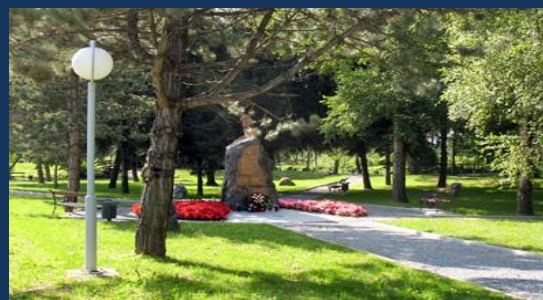
Od znamenitosti najpoznatiji su *utvrda Sirač - stari grad Sirač* je srednjovjekovna turska kamena utvrda visinskog tipa iz 14. stoljeća a odnedavno je mjesto dobilo i novi park, *Park branitelja Sirača*, *Park skulptura* i dr.

Stari grad Sirač

Park skulptura

Park branitelja

Velika Pisanica

Županija: Bjelovarsko-bilogorska

Broj stanovnika (2011.): 1.781

Površina: 82,24 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 22 st/km²

Naselja u sastavu općine: 8

Broj gospodarskih subjekata: 8

Općina Velika Pisanica nalazi se u sjevernom dijelu Bjelovarsko-bilogorske županije, na južnim obroncima Bilogore. Naselje Velika Pisanica duga je čak 13 km, te se time smatra jedno od najdužih ako ne i *najduže selo u Hrvatskoj*.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 82,24 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.151 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu

stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.781 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 8, a gospodarski razvoj Velika Pisanica temelji na razvoju obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva, razvijenoj poljoprivrednoj proizvodnji, posebice onoj ekološkoj.

Središnji dio mjesta Velika Pisanica ima status zaštićenog spomenika kulture III kategorije. Središtem naselja dominiraju *crkva sv. Lazara* iz 1724 godine i *Župna crkva Srca Isusova sa Župnim dvorom* iz 1908 godine.

Od poznatih spominje se *Edo Murtić*, hrvatski slikar, rođen u Velikoj Pisanici 4. svibnja 1921., *Prof dr.sc. Lajoš Žager* rođen je 01. kolovoza. 1961. godine u Velikoj Pisanici, *Branko Kreštan* pjesnik, rođen je u Velikoj Pisanici 13. kolovoza 1944. godine.

Velika Pisanica – panorama

Edo Murtić

Veliki Grđevac

Županija: Bjelovarsko-bilogorska

Broj stanovnika (2011.): 2.849

Površina: 169,62 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 17 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 19

Općina Veliki Grđevac nastala je tijekom Domovinskog rata izdvajanjem iz bivše općine Grubišno Polje. Grđevački kraj proteže se od jugozapadnih obronaka Bilogore, preko rijeke Česme prema krajnjim sjevernim padinama Moslavačkog gorja.

U sastavu općine nalazi se 11 naselja te obuhvaća površinu od 169,62 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.313 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.849 stanovnika.

Prvi povijesni podaci o naselja Veliki Grđevac seže još u daleko u 13.st.

Naime, prije navale Turaka na ove prostore još davne 1244.godine ovdje je postojalo naselje s tvrđavom (castrum) na rijeci Česmi u koju su po potrebi sklanjali stanovništvo od najezde Turaka.

Od povijesnih događaja može se izdvojiti i Grđevačka buna seljaka 2. rujna 1920. godine pod vodstvom seljačkog vođe i zastupnika u Narodnoj skupštini Jure Valečića.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 19, poljoprivreda i stočarstvo glavne su gospodarske grane ovog kraja.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Lovrakov centar* koji se nalazi na cesti Veliki Grđevac – Grubišno Polje, Lovrakov dani kulture su tradicionalna kulturno-prosvjetna manifestacija državnog značaja posvećena Mati Lovraku, jednom od najuspješnijih dječjih književnika.

Od poznatih spominje se *Mato Lovrak* (Veliki Grđevac pokraj Bjelovara, 8. ožujka 1899. - Zagreb, 14. ožujka 1974.), hrvatski dječji pisac.

Lovrakov centar

Veliki Grđevac - panorama

Zrinski Topolovac

Županija: Bjelovarsko-bilogorska

Broj stanovnika (2011.): 890

Površina: 30,44 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 29 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 3

Općina Zrinski Topolovac je smještena na samom početku južne strane Bilogore. Kraj tog područja je nizinsko brežuljkast.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 30,44 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.000 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 890 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 3, od kojih je najpoznatiji HRAST d.o.o. Većina stanovništva se bavi poljoprivredom, (stočarstvom i ratarstvom), proizvodnjom mlijeka i uzgojem ovaca.

Općina Zrinski Topolovac poznata je po tradicionalnoj kulturnoj manifestaciji "Dani Zrinskih u Zrinskom Topolovcu".

Od znamenitosti najpoznatiji su *Crkva Svetog Mihaela Arkanđela*, *Crkva Svetog Križa* u Gornjem Križu, *spomen ploča poginulom branitelju u Domovinskom ratu*, *Etno Hiža*.

Crkva Svetog Mihaela Arkanđela

Zrinski Topolovac

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

Brod Moravice

Županija: Primorsko-goranska

Broj stanovnika (2011.): 866

Površina: 61,71 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 14 st/km²

Naselja u sastavu općine: 38

Broj gospodarskih subjekata: 34

Općina Brod Moravice smještena je na sjeveroistočnom djelu Primorsko-goranske županije, u zapadnom djelu Gorskoga kotara, na 560 m nadmorske visine. Udaljena je od Zagreba 120 km, a od Rijeke 75 km. Po broju stanovnika to je najmanja, ali najstarija općina u Gorskome kotaru.

Ovo područje je iznimno slikovito sa svojim vidikovcima i planinskim stazama uz kanjon rijeke Kupe koja je prirodna granica prema Sloveniji, i pruža razne mogućnosti lova i ribolova, a zimi i skijanja i skijaškog trčanja.

U sastavu općine nalazi se 38 naselja te obuhvaća površinu od 61,71 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 985 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 866 stanovnika.

Nekoć su se zvale Moravice, Gornje Moravice, Turanj, Brodske Moravice, a danas Brod Moravice. Prvi je put ime mjesta zabilježeno u ispravi Bele IV., još 1260.g. Općina Brod Moravice utemeljena je još 1893. godine, a općina postaje 1993. godine, u slobodnoj i samostalnoj RH.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 34.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Brodmoravička župa* koja je osnovana u 14. st. Ukupno je 12 crkava na brodmoravičkom području koje predstavljaju značajnu i bogatu kulturno-povijesnu baštinu. *Crkva Sv. Nikole* jedan je od najstarijih crkvenih spomenika Gorskog kotara. Kamena kula Turanj - Turn, na jugoistočnoj strani crkvene građevine, najznačajnije je povijesno obilježje, a dao ju je izgraditi krajem XVI. st. knez Zrinski za obranu područja od Turaka. *Crkva Majke Božje Škapularske (Karmelske)* u Moravičkim Selima prvi put se spominje 1633. godine. Najstarija sačuvana kuća u Gorskome kotaru, *kuća Delač*, izgrađena je 1644. godine.

Brod Moravice – panorama

Crkva sv. Nikole

Kamena kula Turanj - Turn

LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA

Brinje

Županija: Ličko-senjska

Broj stanovnika (2011.): 3.256

Površina: 328,23 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 10 st/km²

Naselja u sastavu općine: 12

Broj gospodarskih subjekata: 17

Općina Brinje je u sjeverozapadnom dijelu Like, smještena u Brinjskom krškom polju u sjeverozapadnom dijelu Gackog polja u brinjskoj zavali, na trasi Jozefinske ceste.

U sastavu općine nalazi se 12 naselja te obuhvaća površinu od 328,23 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.108 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.256 stanovnika.

O nastanku imena naselja Brinje postoje različite tvrdnje, pa tako neki smatraju da ime mjesta potječe od ovdašnjeg čakavskog lokalizma brnja ili borovnica.

Neki jezikoslovci smatraju da je ime mjesta nastalo od lokalne riječi brina, tj. uzvisina.

U povijesnim se dokumentima prvi put zapis imena Brinje spominje 1343. kao Brigna, a iste godine u lipnju pod imenom Bregne. Knez Nikola IV. Frankopan u Brinju je 1411. prinio hrvatsko-ugarskog kralja Žigmunda.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 17.

Od sakralnih objekata najznačajnija je gotička trokatna *kapela Sv. Trojstva* s kraja 14. st. s poznatim drvenim kipom sv. Marije s djetetom Isusom (kip lijepe Madone) i Pieta, tj. kameni kip. *Kapela Sv. Trojstva* sagrađena je od kamena i posebna je arhitektonska i kulturno-povijesna vrijednost burga Sokolca, *Crkva sv. Vida* potječe iz 14. stoljeća i jedna je od najstarijih sakralnih građevina u Brinju i dr.

Od kulturno-povijesnih spomenika najpoznatiji su *Stari grad Sokolac*- spomenik nulte kategorije, prvi put spominje u 14. stoljeću, *kameni most* preko potoka Gate-Jaruge koji je star preko 200 godina. *brončani spomenik brinjskom mineru*, djelo akademskog kipara Koste Angelija Radovanija i dr.

Od poznatih spominju se *knez Ivan-Anž VIII. Frankopan Brinjski* (oko 1458.-oko 1521.), *pop Marko Mesić* (1640.-1713.) osloboditelj Like od Osmanlija, zatim graničarski časnik i plemić *Franjo Ksaver Holjevac* (1763.-1850.), časnik i graditelj *Karlo Nikola Pl. Čolić*, prof. *Ivan Brix* (1851.-1929.), pravnik *Stjepan Ugarković* (1863.-1967.), književnik *Josip Draženović* (1863.-1942.).

Brinjski miner

Stari grad Sokolac

Kameni most 18 st.

Donji Lapac

Županija: Ličko-senjska

Broj stanovnika (2011.): 2.113

Površina: 352,72 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 6 st/km²

Naselja u sastavu općine: 18

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Donji Lapac se nalazi u istočnoj Lici, kraju poznatom po imenu Ličko Pounje, ispod planine Plješevice. Komunikacijski je povezan sa Bihaćem na sjeveru, na jug put vodi ka Gračacu, Kninu i Zadru te preko planine Plješevice neasfaltiranom cestom sa Korenicom i Plitvičkim jezerima.

Ovo područje je idealno za razvoj planinskog turizma zbog netaknute prirode (planina Plješevica, rijeka Una).

U sastavu općine nalazi se 18 naselja te obuhvaća površinu od 352,72 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.880 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

2.113 stanovnika.

Donji Lapac je osnovan krajem 18. stoljeća kada je završetkom austrijsko - turskog rata *Svištovskim mirom 1791. godine* Ličko Pounje pripalo Habsburškoj monarhiji.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4.

Područje općine Donji Lapac je tradicionalno stočarsko poljoprivredni kraj. Najveći interes i mogućnosti nalaze se u poljoprivredi, djelatnosti za koju na području ove općine postoje značajni resursi, a sam kraj predstavlja ekološki najčišći prostor u Republici Hrvatskoj. Gotovo polovinu teritorija općine prekrivaju ogromne površine kvalitetne šume koja je bogata raznovrsnom faunom, a njihova eksploatacija uvijek je predstavljala značajan čimbenik razvoja ovog područja.

Donji Lapac - panorama

Donji Lapac

Lovinac

Županija: Ličko-senjska

Broj stanovnika (2011.): 1.007

Površina: 342,05 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 3 st/km²

Naselja u sastavu općine: 10

Broj gospodarskih subjekata: 17

Općina Lovinac je smještena na južnom rubu Ličkog polja, u trokutu Gospić – Udbina – Gračac.

U sastavu općine nalazi se 10 naselja te obuhvaća površinu od 342,05 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.096 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.007 stanovnika.

Lovinački kraj spada u najkišovitije u Hrvatskoj. Velebit i podvelebitski dijelovi općine primaju najviše padalina (oko 3000 mm god.), jer su kao reljefna prepreka vlažni „otok“ obzirom na nižu okolinu.

Iznad samog mjesta Lovinac su ruševine srednjovjekovnog grada Lovinca, a ima i nalaza iz rimskog doba. U srednjem vijeku posjedovali su plemići Lovinčići. Od početka 16. stoljeća pripadao je banu Ivanu Karloviću. Turci ga osvajaju oko 1522. godine. Nakon izгона Turaka 1689. naseljava ga bunjevačko pučanstvo.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 17.

Tradiciju proizvodnje odjeće od vune, lana i konoplje i opanaka oputar sačuvali su do danas. Poznati po svojim nošnjama od kojih su samo pojedini dijelovi ukrašeni zlatnim ili srebrnim dukatima.

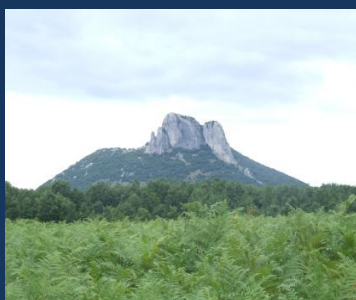
Na teritoriju Općine Lovinac posebno su zanimljiva područja očuvane prirode u sastavu Nacionalnog parka Paklenica, poput specijalnog rezervata *Sveto Brdo – Babin vrh*. Sveto brdo, visine 1752 m, drugi je, po veličini, vrh Velebita.

Brojni arheološki nalazi na lovinračkom području, svjedoče o vrlo velikoj naseljenosti i razvijenoj kulturi Japodskih plemena, brojne gradine (burgovi) prapovijesnih Japoda.

Od poznatih osoba spominje se *Ivan Karlović* (1485. - Medvedgrad, 1531.), hrvatski velikaš, hrvatski ban, posljednji potomak obitelji krbavskih knezova Kurjakovića, jednog od ogranaka starohrvatskog plemena Gusića.

Kameni most preko Gate izgradjen 1801.

Sveto Brdo – Babin vrh

Lovinac - panorama

Općina Perušić zauzima dio središnjeg prostora Ličko-senjske županije.

U sastavu općine nalazi se 20 naselja te obuhvaća površinu od 380,76 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.494 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.638 stanovnika.

Prvi put se Perušić spominje 1487. godine. Osnivaju ga braća Dominik i Gašpar Perušić, iz plemićke obitelji koja dolazi iz Zagore. Na uzvisini obitelj gradi obrambenu utvrdu koja u literaturi ima različite nazive - Perušićki stari grad, Gradina, a u narodu najčešće samo

Perušićka kula.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 17.

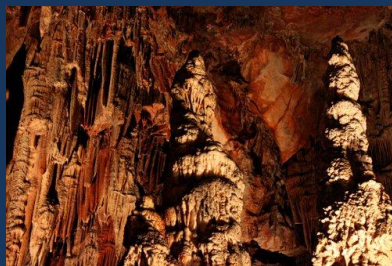
Općina je okružena sa dva Nacionalna parka (Sjeverni Velebit i Plitvička jezera) i jednim Parkom prirode (PP Velebit).

Od znamenitosti najpoznatiji su *Pećinski park Grabovača* - dio srednjeg Velebita, smješteno između ličke krške zaravni i Perušićkog polja koji se sastoji od šest špilja i jedne jame od kojih su čak tri špilje na popisu zaštićenih nacionalnih geomorfoloških spomenika prirode, *Kosinjski most* je kameni, sedamdeset metara dugi most preko rijeke Like i projektirao ga je u 19. stoljeću projektant Milivoj Frković, a izgrađen je po uzoru na starohrvatsku mostogradnju, tehnikom "uklinjenjem kamena", *rijeka Lika* je najveća lička ponornica s dužinom od 78 km, što je svrstava po duljini toka u drugu po veličini ponornicu Europe, *Kruščica* - umjetno akumulacijsko jezero s 80 metara visokom branom stvoreno 1966. godine u čijim se dubinama nalazi potopljeno selo s crkvom sv. Ilije.

Od poznatih se spominju *Gašpar Perušić* - banski namjesnik. Poznat je po potpisivanju Požunskog mira kojim je habsburškoj kući zajamčio pravo nasljedstva na hrvatskom prijestolju, *Juraj Juco Rukavina* - hrvatski nacionalni revolucionar, vođa Ličkog ustanka (Velebitski ustanak).

Kosinjski most

Pećinski park Grabovača

Stari grad Perušić

Plitvička Jezera

Županija: Ličko-senjska

Broj stanovnika (2011.): 4.373

Površina: 540,71 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 8 st/km²

Naselja u sastavu općine: 43

Broj gospodarskih subjekata: 24

Općina Plitvička Jezera nalazi se u sjeverno-istočnom dijelu Ličko-senjske županije. Sjedište općine Plitvička Jezera je u Korenici. Područje Plitvičkih jezera, proglašeno nacionalnim parkom, ubraja se u najljepše prirodne znamenitosti Europe.

U sastavu općine nalaze se 43 naselja te obuhvaća površinu od 540,71 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.668 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 4.373 stanovnika.

Korenica se spominje u okviru Krbavske županije kao sjedište istoimenog upravnog okruga godine 1468. Godine

1489. navodi se da je Korenica imala utvrde: na brdu Gradina, grad Mrsinj u blizini današnje Korenice, te utvrdu Prozor iznad sela Vrelo.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 24. Najznačajniji je gospodarski subjekt na području općine Javna ustanova Nacionalni park Plitvička jezera.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Plitvička jezera* su jedinstveni i očaravajući fenomen prirode, nastala u središnjem dijelu Hrvatske, na području Like. Sustav Plitvičkih jezera sastoji se od: Gornja jezera: Prošćansko jezero, Ciginovac, Okrugljak, Batinovac, Veliko jezero, Malo jezero, Vir, Galovac, Milino jezero, Gradinsko jezero, Burgeti i najveće plitvičko jezero – Kozjak. Donja jezera: Milanovac, Gavanovac, Kaluđerovac i Novakovića Brod.

Poznate osobe porijeklom iz ove općine su: *Andrija Štampar* (Brodski Drenovac kraj Pleternice, 1. rujna 1888. - Zagreb, 26. lipnja 1958.), podrijetlom iz Čanka u Lici, hrvatski liječnik, specijalist higijene i socijalne medicine, dekan medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Slapovi

Plitvička Jezera

Udbina

Županija: Ličko-senjska

Broj stanovnika (2011.): 1.874

Površina: 683,44 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 3 st/km²

Naselja u sastavu općine: 26

Broj gospodarskih subjekata: 15

Općina Udbina obuhvaća prostor Krbavskog polja u Lici. Smještena je na prometnom pravcu Zagreb - Split, na gotovo podjednako udaljenosti od oba grada. Udbina se nalazi i u neposrednoj blizini Nacionalnog parka Plitvička jezera (45 km), Nacionalnog parka Sjeverni Velebit (50 km), Nacionalnog parka Una (40 km) i Parka prirode Velebit (40 km).

U sastavu općine nalazi se 26 naselja te obuhvaća površinu od 683,44 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.649 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.874 stanovnika.

Udbina je u srednjem vijeku bila utvrđeno središte (castrum) Krbavske županije. U starije vrijeme nazivana je civitas Corbaviae, Krbavski grad, u kojem je stolovao i krbavski biskup (od 1185-1460., kada se zbog turske opasnosti preselio u Modruš). Pod imenom Udbina prvi se put spominje 1493.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 15. Bilježi se turistički uspon zbog privlačnog gorja Ličke Plješevice i poznatih vrhova Ozeblin (1657 m - najveći vrh Plješevice i treći vrh u Hrvatskoj), i Kremen.

Od znamenitosti najpoznatiji su ostaci katedrale nekadašnje Krbavske biskupije, *Crkva hrvatskih mučenika na Udbini*, ostaci *Biskupske katedrale Svetog Jakova* iz 13. stoljeća na Udbini, poprište Krbavske bitke nalazi se odmah podno Hrvatskog gradića Udbine i dr.

Od prirodne baštine najpoznatiji su park šuma *Laudonov gaj* - obuhvaća površinu od 33 ha, nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Krbavskog polja kod sela Šalamunić.

Značajni krajobraz „*Bijeli Potoci - Kamensko*“ – proteže se na području općina Udbina (513 ha) i Donji Lapac (700 ha). Osim što su zaštićeni kao značajni krajobraz, Odlukom Sabora *Bijeli Potoci – Kamensko* proglašeni su i spomen područjem.

Park prirode „*Lička Plješevica*“ - proteže se na području općina Donji Lapac, Plitvička jezera, Udbina i Gračac.

Crkva hrvatskih mučenika

Udbina - panorama

Vrhovine

Županija: Ličko-senjska

Broj stanovnika (2011.): 1.381

Površina: 154,99 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 9 st/km²

Naselja u sastavu općine: 8

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Vrhovine prostire se na obroncima Male Kapele između Nacionalnog parka Plitvička jezera i Velebita na važnom tranzitnom prometnom pravcu D52 koji povezuje Jadransko more preko Senja, Otočca i Vrhovina s poznatim prirodnim ljepotama Plitvica te željezničkoj trasi koja povezuje Zagreb i Rijeku s Dalmacijom. Osnovno obilježje reljefu daje Mala Kapela na sjeveroistoku (s najvišom točkom Seliški vrh 1.279 m n.m.). Prostor cijele Like pa tako i Vrhovine pripada području krša. Površinska su krška obilježja uočljiva kao stijenske pukotine (suhe ili izvorišne), kao estavele, jame, ponori, pećine, veće i manje vrtače, krška polja (Vrhovinsko, Gacko polje).

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 154,99 km².

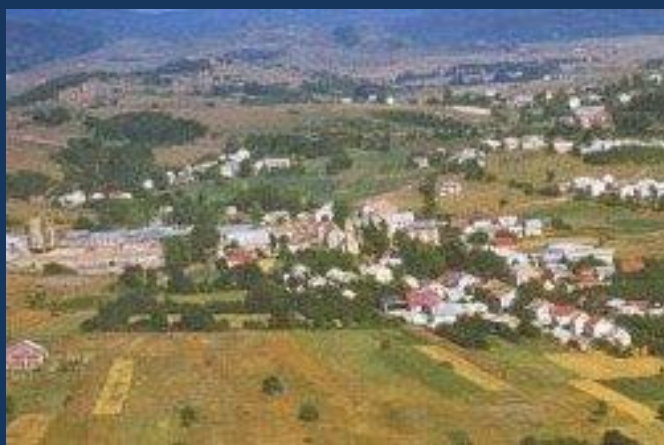
Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 905 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.381 stanovnika.

Oko 626. godine Vrhovine kao i cjelu Liku naseljavaju Hrvatska plemena. Već oko 700. godine formirano naselje Vrhovine nalazi se u sastavu Starohrvatske županije Gacke.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4. Strateške gospodarske grane u općini Vrhovine su: drvna industrija, turizam i poljoprivreda.

Od zanimljivosti najpoznatiji je djelomično uređena "Pećina" koja se nalazi u Zalužnici iza mjesne crkve Svetog Petra i Pavla.

Od poznatih osoba spominju se *Silvije Strahimir Kranjčević*, hrvatski pjesnik, koji je u Vrhovinama živio i bio učitelj u mjesnoj osnovnoj školi.

Vrhovine

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA

Crnac

Županija: Virovitičko-podravska

Broj stanovnika (2011.): 1.456

Površina: 79,23 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 18 st/km²

Naselja u sastavu općine: 10

Broj gospodarskih subjekata: 9

Općina Crnac se nalazi u živopisnoj slavonskoj ravnici, južno od rijeke Drave, na samoj istočnoj granici Virovitičko-podravske županije.

U sastavu općine nalazi se 10 naselja te obuhvaća površinu od 79,23 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.772 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.456 stanovnika.

U pisanom obliku spominje se 1480. godine kao Czernecz, u posjedu Bakonskih plemića iz Baranjske županije sa 10 okolnih sela. Crnac i okolna naselja došli su pod osmanski vlast nakon pada

Valpovačke tvrđave 1543. godine, te se nalazilo u „nahiji“ (općini) Orahovica. Općina je ukinuta 1962. godine, a početkom 1993. godine, nakon formiranja Virovitičko-podravske županije, Crnac ponovno dobiva svoju lokalnu samoupravu.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 9. Najznačajniji gospodarski subjekti je Poduzetnička zona Palište u Crncu gdje je započeta gradnja elektrane na biomasu snage 3 MW. Realizacija ovog projekta izgradnje postrojenja za proizvodnju bioplina, toplinske i električne energije započeta je početkom 2010. godine u suradnji općine Crnac i njemačke tvrtke Bionardo. Investicija se provodi uz podršku One Stop Service Centra uspostavljenog pri VIDRA-i – Agenciji za regionalni razvoj Virovitičko – podravske županije.

Crkva sv. Ivana Krstitelja

Čačinci

Županija: Virovitičko-podravska

Broj stanovnika (2011.): 2.802

Površina: 145,19 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 19 st/km²

Naselja u sastavu općine: 12

Broj gospodarskih subjekata: 10

Općina Čačinci nalazi se u jugoistočnom dijelu Virovitičko-podravske županije. Sa svojim prirodnim vrijednostima, reljefom, geološkim sastavom tla, klimatskim i hidrološkim karakteristikama, vegetacijskim pokrovom i faunom, općina ima posebno značenje u Virovitičko-podravskoj županiji.

U sastavu općine nalazi se 12 naselja te obuhvaća površinu od 145,19 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.308 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.802 stanovnika.

Toponim Čačinci hrvatskog je podrijetla, a nastao je od riječi čačak, čačkovit, jer je

selo nastalo na čačkovitom tlu (tlo puno čačaka - blatnih gruda).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 10, od kojih je najpoznatiji PAN PARKET d.o.o. za proizvodnju, građevinarstvo, ugostiteljstvo, trgovinu i usluge.

Na području općine prisutna je pojava smanjenja poljoprivrednih površina. Uglavnom se siju se pšenica, kukuruz i soja, a u voćarstvu je značajan udio površina pod lješnjacima, te nešto vinograda.

Pčelarstvo je od davnih vremena prisutno u ovim krajevima. Područje općine Čačinci jedno je od rijetkih područja u Republici Hrvatskoj koje omogućuje dvije obilne paše godišnje. Sezona ispaše započinje oko 15. travnja na poljima repice, a zatim slijedi ispaša na bagrmu, morfei i na kraju ciklusa cvjetanja oko 15. lipnja na kestenu i lipi.

Prirodne uvjete za razvitak turizma na ovom prostoru čine: prostrana lovna područja s bogatim fondom divljači, rijeka Vojlovica i njene pritoke, vinorodna područja, kao i brojna šumska i planinska područja (*Park prirode Papuk, park šuma Jankovac*), pogodna su za različite oblike izletničkog i rekreacijskog turizma.

Izletište Jankovac

Čačinci - panorama

Čađavica

Županija: Virovitičko-podravska

Broj stanovnika (2011.): 2.009

Površina: 90,71 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 22 st/km²

Naselja u sastavu općine: 10

Broj gospodarskih subjekata: 18

Općina Čađavica je smještena uz obalu rijeke Drave (2km južno od rijeke), na cesti D34 koja povezuje Slatinu i Donji Miholjac.

U sastavu općine nalazi se 10 naselja te obuhvaća površinu od 90,71 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.394 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.009 stanovnika.

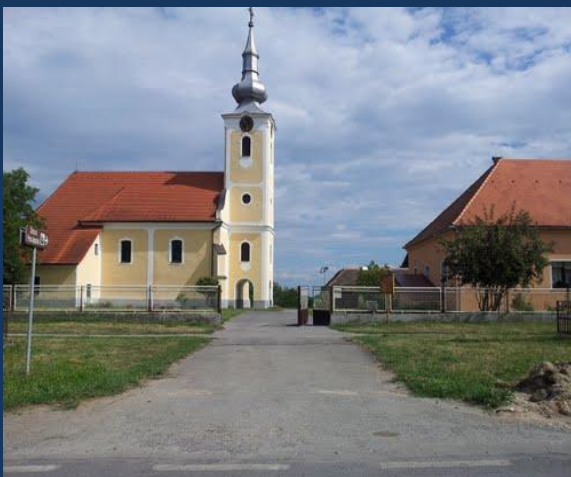
Povijesni dokumentarni nalazi spominju Čađavicu u 14. stoljeću. Crkveni popisi toga vremena navode crkvu i župu sv. Martina u Čađavici i prema obilježjima crkve ukazuju na još starije vrijeme izgradnje (12. stoljeće). Naselje Zagocha

(14. stoljeće) ucrtano je u kartama 16. i 17. stoljeća kao Zachoča na mjestu današnje Čađavice. Čađavica je kao naselje postojala i za vrijeme vladavine Turaka na ovim prostorima

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 18. U Čađavici djeluje tvrtka za otkup i preradu povrća i voća "Slavonka d.o.o.", kao i kooperacija i silosi osječke tvrtke "Žito d.o.o."

Čađavica je poznata i po uzgoju *arapskih konja*, s kojim se započelo 1995. na ergeli Čađavica. Ergelu je osnovao Živko Bošnjak, a na istoj se uzgajaju tradicionalni arapski konji porijeklom s ergela Višnjica, Borike i Karađorđevo, Shagya arapi te Punokrvni arapski konji. Sveukupno na ergeli ima oko 60 arapskih grla različitih dobnih kategorija.

Od zamenitosti najpoznatija je *Župna crkva Sv. Petra* apostola, najstarija je crkva ovog dijela Slavonije i dragocjeni spomenik kulture. Prema popisu crkvenih objekata Zagrebačke nadbiskupije iz 1334. god. spominje se kao 'ecclesia sancti Martini de Zagocha'.

Župna crkva sv. Petra i Pavla

Stari most na kanalu Karašica

Gradina

Županija: Virovitičko-podravska

Broj stanovnika (2011.): 3.850

Površina: 121,01 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 32 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 8

Općina Gradina zauzima dio Dravske potolinske zone, prostirući se nizinskim predjelima južno od rijeke Drave. Na sjeveru graniči sa Mađarskom.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 121,01 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.485 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.850 stanovnika.

Prvotno ime Gradina u povijesnim knjigama je zabilježeno kao „SEROTA“ što znači sijanica. Riječ GRADINA slavenskog je podrijetla, a znači: mjesto ograđeno nasipom, zidom, plotom,

odijeljeno i učvršćeno. U blizini je rijeka Drava uz koju je podignut nasip i od koje se uvijek moralo braniti, pa je moguće da i ovaj naziv otuda potječe. Ovo ime prvi put se spominje 1688. godine, a službeno je zapisano 1702.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 8. Stanovništvo općine zaposleno je u Virovitici, a veći dio bavi se poljoprivredom i stočarstvom. Na području općine Gradina ima tri industrijske zone na kojima se obavlja industrijska proizvodnja, a sve se nalaze u naselju Gradina.

U prvoj industrijskoj zoni, koja je vlasništvo Poljoprivrednog dobra d.d., vrši se tehnološki proces sušenja i skladištenja žitarica i uljarica, u drugoj industrijskoj zoni koja je u vlasništvu klaonice «Šuvak», vrši se prerada mesa. U trećoj industrijskoj zoni, nalazi se tvrtka „Miss“ koja se bavi preradom i proizvodnjom plitica od stiropora.

U općini Gradina dogodilo se ukazanje *gospa Gradinske* u podnožju osnovne škole Gradina dana 13. 06. 1997. godine. 17. lipnja 1997. godine na prostoru ispred mjesta ukazanja postavljen je križ i od tada to postaje mjesto za molitvu i krunicu.

Crkva sv. Ilije proroka

Gospa Gradinska

Mikleuš

Županija: Virovitičko-podravska

Broj stanovnika (2011.): 1.464

Površina: 35,33 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 41 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 10

Općina Mikleuš nalazi se u jugoistočnom dijelu Virovitičko-podravske županije, na prostoru Slavnskog gorja. Općina Mikleuš jedna je od manjih općina u Virovitičko-podravskoj županiji.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 35,33 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.701 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.464 stanovnika.

Najstariji podaci o Mikleušu datiraju još iz 1334. godine kada se spominje i crkva „ecclesia sancti Nicola“ kao crkva u arhiđakonatu Vaška. Mikleuš je dobio ime

prema patronu svoje prve crkve. Potvrdu za ovu tvrdnju iznosi i Juraj Butorac, jer navodi da se od 1507. do 1513.g. u popisima na ovom području spominje naselje Zenth Myklos. Do danas se održala priča da je Mikleuš ili Mikloš pomađareno ime sela koje, u stvari, potječe od imena N.Š. Zrinskog jer, prema legendi, u Mikleušu je bila prva obrambena linija protiv Turaka i tu je Zrinski imao svoje središte. Karte nastale u 16. i 17. stoljeću spominju ovdje naselje S. Nicolo, S. Niclos, S. Nicole ili S. Nicolaus.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 10.

Jedna od znamenitosti Mikleuša je i *dvorac obitelji pl. Sakač*, koji se sada nalazi u privatnom vlasništvu. U vrijeme turskog vladanja ovim krajevima u Mikleušu je postojala turska utvrda. Stariji nazivi Mikleuša su St. Niklos, Miklos, Miklouš,

Dvorac obitelji pl. Sakač

Crkva sv. Terezije Avilske

Sopje

Županija: Virovitičko-podravska

Broj stanovnika (2011.): 2.320

Površina: 117,93 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 20 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 11

Općina Sopje se nalazi na sjeveroistočnom dijelu Virovitičko-podravske županije i prirodnom preprekom, rijekom Dravom, graniči s Republikom Mađarskom.

U sastavu općine nalazi se 11 naselja, te obuhvaća površinu od 117,93 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.750 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.320 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 11. Na području općine Sopje postoje četiri trgovačka društva koja nemaju sjedište u općini. Otprilike dvadesetak OPG-a (obiteljskih poljoprivrednih

gospodarstava) se bavi intenzivnijom proizvodnjom mlijeka (više od pet grla goveda), a proizvodnjom tovne junadi i tovnih svinja se bavi otprilike dvadesetak proizvođača.

Stanovništvo općine Sopje bavi se pretežito poljoprivredom i djelatnostima vezanim uz poljoprivredu (oko 90% stanovništva). Glavna biljna proizvodnja se zasniva na ratarskim kulturama, a na manjim površinama duhana i povrća.

U posljednje vrijeme zamjetan je razvoj turizma (konjički turizam - Višnjica, biciklistička i pješačka staza uz rijeku Dravu, lovni i ribolovni turizam uz Dravu, usluge smještaja i škole u prirodi i sl.). Velike mogućnosti razvoja turizma na ovom ruralnom području su upravo u čistoći prirode, ljepotama rijeke Drave i pridravskih kanala, vrbaka i topolika, staništima rijetkih ptica (ornitološki rezervat orla Štekavca).

Od zanimljivosti najpoznatija je *Dravska vodenica*, posljednja, jedinstveni je objekt hrvatske obrtničke i arhitektonske tradicije. Bila je i mlin na vodu, a sagrađena je 1901. godine i buldožerima dovezena u Sopje.

Stara kuća, sagrađena 1925.g.

Dravska vodenica, sagrađena 1901.g.

Suhopolje

Županija: Virovitičko-podravska

Broj stanovnika (2011.): 6.683

Površina: 166,70 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 40 st/km²

Naselja u sastavu općine: 23

Broj gospodarskih subjekata: 21

Općina Suhopolje u odnosu na prostor Virovitičko-podravске županije zauzima centralni položaj prostirući se nizinskim predjelima južno od rijeke Drave, sjevernim obroncima Bilogore, a neposredno uz državnu cestu D2 Osijek-Varaždin. Najviši dijelovi općine su u Bilogori gdje pojedina uzvišenja dosežu visinu do 250 m n.v., a najniži prema rijeci Dravi nisu viši od 110 m.n.v. i predstavljaju tipičan ravničarski kraj.

U sastavu općine nalaze se 23 naselja te obuhvaća površinu od 166,70 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 7.524 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

6.683 stanovnika.

Prvi zapis u kojem se spominje Suhopolje datira iz 1763. godine, a sadrži podatke o gradnji vlastelinske zgrade 1750. god. Godine 1771. Suhopolje mijenja ime u Terezovac, a u njemu prebiva prefekt. Krajem 18. st. Vućinsko vlastelinstvo dopijeva u ruke plemićke obitelji Janković čiji nasljednici zadržavaju vlasništvo posjeda sve do 1931. god. kada ga prodaju Hrvatsko-slavonskoj banci za parcelaciju i kolonizaciju d.d. u Zagrebu, zajedno sa dvorcem i prekrasnim parkom.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 21, od kojih je najpoznatiji DIBA d.o.o. za poljoprivredu, usluge i trgovinu. Poljoprivredne površine čine najveći dio područja općine oko 65%, dok je pod šumama oko 35% površine.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Dvorac Jankovića* u Suhopolju te *Župna crkva sv. Terezije Avilske*, izgrađena u samom središtu mjesta. Gradnja crkve je započela 1807. godine po nalogu grofa Jankovića, a posvetu je izvršio 1821. zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovec. Crkva je istaknuti primjer arhitekture iz doba klasicizma u Hrvatskoj, upisana je u Registar spomenika kulture. Oko Dvorca Jankovića početkom 19. stoljeća podignut je *Suhopoljski park*, koji sa dvorcem čini cjelinu, tj. kulturno i prirodno dobro. Park je formiran u slobodnom pejzažnom stilu, sa vrijednim vrstama drveća, te je od 1958.g. upisan u Registar zaštićenih objekata prirode.

Župna crkva sv. Terezije Avilske

Dvorac Jankovića

Voćin

Županija: Virovitičko-podravska

Broj stanovnika (2011.): 2.382

Površina: 296,09 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 8 st/km²

Naselja u sastavu općine: 21

Broj gospodarskih subjekata: 18

Općina Voćin je naselje i sjedište općine smješteno u sjevernom djelu zapadne Slavonije podno gore Papuk, dvadesetak kilometara udaljeno od Slatine.

U sastavu općine nalazi se 21 naselje te obuhvaća površinu od 296,09 km².

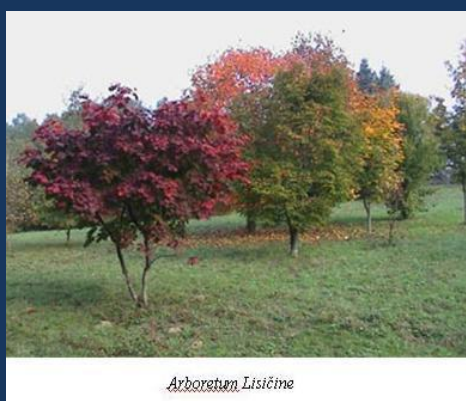
Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.421 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.382 stanovnika.

Povijesni nalazi o postojanju naselja datiraju već iz 12. st. kada se spominje naselje Achyna ili Othyna (prema imenu obitelji, ogranku roda Aba). Voćinska tvrđava prvi put se spominje u 14.

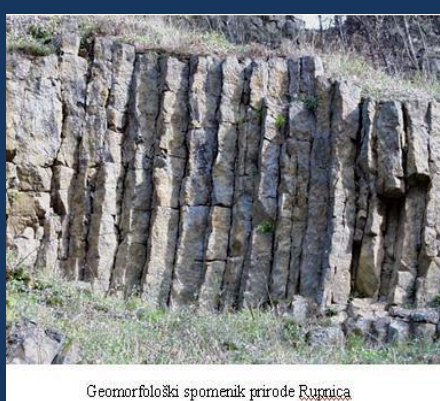
stoljeću kao utvrđeni grad Bosendorfer. Već u 15. st. Voćin je imao dva samostana: Franjevački samostan i samostan Sestra Klara, a 1494. godine sagrađena je župna crkva Blažene Djevice Marije.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 18, od kojih su najpoznatiji DIVAS drvna industrija d.o.o., te DRVENE KONSTRUKCIJE d.o.o..

Od znamenitosti najpoznatiji su *Stari grad* (Turski grad) u Voćinu - srednjovjekovni utvrđeni grad smješten zapadno od ceste koja iz Požeške kotline vodi u Voćin, *Park* je smješten u središnjem dijelu Voćina i ima status spomenika parkovne arhitekture, *Arboretum Lisičine* se nalazi u selu Lisičine, usred planine Papuk. Stvaralo ga se od 1963. godine., *Rupnica* - spomenik prirode smješten je u dolini potoka Djedovice, uz državnu cestu Voćin - Kamenska, na samom južnom ulazu u Voćin, te *Park prirode "Papuk"* smješten u gorskim predjelima Papuka, a parkom prirode proglašen je 23. travnja 1999. 2007. godine Papuk je zbog vrijednog geološkog naslijeđa posta dijelom europske i svjetske asocijacije geoparkova i prvim geoparkom u Hrvatskoj - Papuk Geopark.

Arboretum Lisičine

Geomorfološki spomenik prirode Rupnica

Zidine starog grada

Arboretum Lisičine

Rupnica – spomenik prirode

POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA

Brestovac

Županija: Požeško-slavonska

Broj stanovnika (2011.): 3.726

Površina: 279,94 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 13 st/km²

Naselja u sastavu općine: 48

Broj gospodarskih subjekata: 19

Općina Brestovac, svojim zapadnim dijelom graniči s gradom Pakracom, a na istoku se pruža granica s gradom Požegom i općinom Velikom. Sjeverna, sjeveroistočna i sjeverozapadna granica općine Brestovac ujedno su i županijske granice sa susjednom Virovitičko-podravskom i Bjelovarsko-bilogorskom županijom, a na krajnjem jugu općina graniči s Brodsko-posavskom županijom.

U sastavu općine nalazi se 48 naselja te

obuhvaća površinu od 279,94 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.028 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.726 stanovnika.

Općina Brestovac ima bogatu povijesnu baštinu. Naselje Brestovac, općinsko središte, spominje se od početka 14. st., već 1302.g. i 1336.g., a zatim 1445.g., 1534.g. i 1535.g. Taj su posjed imali najprije gradski stražari ili jobagioni, a kasnije plemićka obitelj cernički Desislavići i drugi. Južno od sela, na brdu podalje od naselja nalazio se stari utvrđeni srednjovjekovni grad Oštri Kamen koji su na tom položaju dali sagraditi Desislavići.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 19. Do povećanja broja poduzetnika došlo je u djelatnostima poljoprivrede, trgovine te hotela i restorana.

Općina Brestovac sačuvala je brojne dragocjenosti iz bogate arheološke riznice požeškog kraja. Osim bogatih arheoloških nalazišta u kojoj su zastupljena sva povijesna razdoblja, općina ima vrlo raznoliku tradicijsku stambenu arhitekturu koju karakterizira oblikovna raznolikost koja proizlazi iz različitih tipova seljačkih kuća.

Stari grad Oštri kamen

Brestovac

Čaglin

Županija: Požeško-slavonska

Broj stanovnika (2011.): 2.723

Površina: 178,49 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 15 st/km²

Naselja u sastavu općine: 31

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Čaglin se prostire u istočnome dijelu Požeško-slavonske županije na brdovitom području Dilj gore i Krndije. Prometno je vrlo dobro povezana cestama Pleternica-Našice-Đakovo-Slavonski Brod.

U sastavu općine nalazi se 31 naselje te obuhvaća površinu od 178,49 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.386 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.723 stanovnika.

Stari Čaglin bio je rasut po južnom obrežju, a novi Čaglin uz prugu i put prema Bektežu. Predturski Čaglin morao

je biti negdje uz Londžu prema Ruševu, jer se uz Londžu spominje i ruševina stare crkve sv. Ivana. Do osnutka župe u Ruševu poslije Turaka pripadao je Čaglin sesvetačkoj župi (sv. XV.). Uz čaglinški kolodvor počele se graditi kuće i nastao Novi Čaglin. Selo Ruševo je u općini po broju stanovnika odmah iza Čaglina. Spominje se prvi puta 1221. godine kao plemićki posjed, a 1251. kao naselje s crkvom Sv. Nikole, kao župa 1335. i kao vila i gospoštija 1422. pa na dalje. Samo sjedište gospoštije je bilo na brežuljku između Ruševa i Sovskog Dola gdje i danas leže opkopi kao ostaci nekadašnjega utvrđenog plemićkog dvorca.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4. Stanovništvo se uglavnom bavi stočarstvom i ratarstvom.

Od zanimljivosti najznačajniji je *Sovsko jezero* koje se nalazi na nadmorskoj visini od 430 m, jugozapadno od sela Sovski Dol i jedino je pravo jezero u Požeškoj kotlini. Jezero nikada nije presušilo, površina mu je oko 3500 m².

Sovsko jezero

Velika

Županija: Požeško-slavonska

Broj stanovnika (2011.): 5.607

Površina: 154,46 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 36 st/km²

Naselja u sastavu općine: 23

Broj gospodarskih subjekata: 24

Općina Velika je smještena na južnim obroncima Papuka u Požeškoj kotlini.

U sastavu općine nalaze se 23 naselja te obuhvaća površinu od 154,46 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.888 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.607 stanovnika.

Prvi sačuvani, pisani dokument u kojemu se spominje Velika, datira iz 1332. godine kada je napravljen zapis prilikom skupljanja papinske desetine iz kojeg se može iščitati da je ovdašnji župnik Demetrije platio 20 banovaca papinske desetine. U dokumentu se navodi de

subcastro Velka, tj. podgrađe Velika.

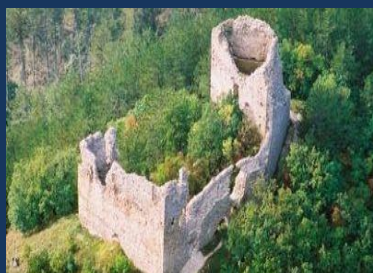
Ukupan broj gospodarskih subjekata je 24, od kojih je najpoznatiji VELIČKI KAMEN d.o.o. vađenje ukrasnoga kamena i kamena za gradnju.

Velika je inače veoma posjećeno termalno kupalište sa ljekovitom mineralnom vodom koja izvire iz dva bogata izvora, temperature oko 28°C pomaže u liječenju reumatskih bolesti.

U Velikoj se nalazi *Park prirode Papuk*, jedan od najmlađih parkova prirode u Hrvatskoj. Zaštićen je zbog izuzetno vrijednih bioloških, geoloških, krajobraznih i kulturno-povijesnih značajki, a obuhvaća područje planine Papuk i zapadni dio planine Krndije. Svojom vrijednošću posebno se ističe osam srednovjekovnih fortifikacijskih gradova na obodu Papuka. Sjeverno od današnjeg naselja Velika, na južnom završetku brda Lapjak, nalaze se *ruševine starog Veličkog grada*. Ova manja srednjovjekovna utvrda, nastala u 13.st. ima izdužen peterokutni tlocrt s trokutastom branič-kulom, okrenutom prema sjeveru.

U neposrednoj blizini Velike nalazi se i svjetski vrijedno arheološko nalazište iz starijeg željeznog doba, grobni humci-tumuli s vrijednim nalazima posuda, nakita i oružja

Od ostalih znamenitosti tu su *Crkva Sv. Augustina*, *Velika Dvorac Barun Trenk*, *Trenkovo* - jednokatni kasnobarokno-klasicistički dvorac izgrađen je nakon Trenkove smrti, dakle u drugoj polovici 18. ili početkom 19. stoljeća.

Ruševine starog Veličkog grada

Dvorac Barun Trenk

Park prirode Papuk

BRODSKO - POSAVSKA ŽUPANIJA

Bebrina

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 3.252

Površina: 100,63 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 32 st/km²

Naselja u sastavu općine: 7

Broj gospodarskih subjekata: 9

Općina Bebrina nalazi se 20 km jugozapadno od Slavenskog Broda. Sjedište općine je naselje Bebrina, koje je povezano cestom sa Slavanskim Brodom (cca 20 km). Općina se proteže uz rijeku Savu, koja dijeli Hrvatsku od Bosne i Hercegovine.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 100,63 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.541 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.252 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 9. Najvećim dijelom stanovništvo se bavi

poljoprivredom, gdje je aktivan niz poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava.

Bebrina – panorama

Crkva sv. Marije Magdalene

Cernik

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 3.640

Površina: 127,67 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 29 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 19

Općina Cernik prostire se sjeverno od Nove Gradiške, na južnim padinama Psunja i zapadnim padinama Požeške gore.

U sastavu općine nalazi se 11 naselja te obuhvaća površinu od 127,67 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.235 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.640 stanovnika.

U povijesnim izvorima Cernik se spominje 1255. godine (Chernik Campus), a u pisanim dokumentima 1363., 1372., 1381., 1407., 1454., 1463. itd. kao posjed i utvrda slavonskih plemića Berislavića, Desislavića (Deževića) s pridjevkom

Cernički. Godine 1514. plemićki posjed ima dvadesetak sela, a 1520. kraljevom poveljom postaje trgovište (godišnji sajam na dan sv. Franje).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 19, od kojih je najpoznatiji GP GRADING d. o. o.

S obzirom na postojeći šumski fond, prisutno je i gospodarsko iskorištavanje šuma s manjom obradom drvene mase. Osnovne gospodarske aktivnosti na prostoru općine vezane su prvenstveno uz direktno iskorištavanje postojećih prirodnih resursa i bogatstava.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Dvorac Cernik* sagrađen je početkom 18. stoljeća na temeljima stare tvrđave. Današnji barokni izgled dobio je za vrijeme plemenitaške obitelji Marković 1756. godine. *Franjevački samostan i crkva* sagrađeni su 1728. godine, također u baroknom stilu, a stoljećima su središte kulture Cernika, *ostaci srednjovjekovnih utvrda Šaga, Gračanice i Podvrškog*.

Od poznatih spominju se *Tomislav Vuk* (Cernik, 13. listopada 1949.), hrvatski franjevac, svećenik, kolekcionar i profesor biblijskih znanosti i orijentalistike i *Vinko Sokić* (Cernik, 5. siječnja 1923.) - učitelj glazbe i dirigent.

Cernik – panorama

Dvorac Cernik

Dragalić

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 1.361

Površina: 59,35 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 23 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 6

Općina Dragalić je nastala 1997. godine dijeljenjem općine Gornji Bogičevci na dva dijela i obuhvaća njezin bivši istočni dio. Dragalić se nalazi desetak kilometara zapadno od Nove Gradiške, u plodnom dijelu Posavlja, uz autocestu Zagreb – Lipovac, staru krajišku cestu i magistralnu prugu na kojoj se nalazi i željeznička postaja Dragalić.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 59,35 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.282 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.361 stanovnik.

U starijim izvorima Dragalić se spominje u jednom zapisu iz 14. stoljeća (1334.) u kome se navodi postojanje 34 katoličke župe s 20 000 stanovnika, a među njima i ovo naselje, pod vlašću viteškog reda Ivanovaca. Središte posjeda bilo je između Dragalića i Bogičevaca, s uređenim dvorcem, odakle su redovnici Ivanovci upravljali okolnim posjedima Trnavom, Starčom i Ljesnicom. Oni su sagradili i prvu utvrdu i crkvu sv. Ivana Krstitelja u blizini sela, koja je okolnim selima bila i župna crkva.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 6.

Od zanimljivosti najpoznatiji je *Pašnjak Iva* koji je najmlađe zaštićeno područje u Brodsko-posavskoj županiji. Ovaj poplavni pašnjak smjestio se južno od sela Gorice.

Pašnjak Iva

Statua

Ivak

Gornji Bogičevci

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 1.975

Površina: 44,06 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 45 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Gornji Bogičevci nalazi se na zapadnom dijelu Brodsko-posavske županije, pri čemu sjevernim i zapadnim rubom prisanja se na općinu Okučani, istočnim na općinu Dragalić, a južnim rubom na općinu Stara Gradiška. Sjeverni dio općine je prigorsko područje obronaka Psunja, a južni dio je ravničarski.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 44,06 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.319 stanovnika, dok prema posljednom popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.975 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4.

Od znamenitosti najpoznatija je Crkva Duha Svetoga.

Od poznatih spominje se *Grigor Vitez*, pjesnik, dječji pisac i prevoditelj, rođen u Kosovcu pokraj Okučana 15. veljače 1911. godine. Umro je u Zagrebu 23. studenog 1966. godine, a sahranjen na mjesnom groblju u Kosovcu.

Gornji Bogičevci

Grigor Vitez, pjesnik

Gundinci

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 2.027

Površina: 59,78 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 34 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 6

Općina Gundinci smještena je u krajnjem istočnom djelu Brodsko-posavske županije.

U sastavu općine Gundinci nalazi se samo jedno istoimeno naselje Gundinci, te obuhvaća površinu od 59,78 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.294 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.027 stanovnika.

Prilikom popisa Srijemskog sandžaka 1571.godine (SIREM SANCAGI TAHRIR DEFTERI), navodi se u nahiji Posavje selo (Kariye-i) Gundinci koji su tada imali 22 kuće (Hane).

Nakon oslobođenja slavonske Posavine od Turaka, vojna Komora je 1698.godine izvršila popis naselja i stanovništva te su zapisali za vojno graničarsko selo GUNDINCI / Kundincz / - "ovo mjesto smješteno među močvarama i johinim šumama. Udaljeno od Broda 4 milje, od Osijeka 8, a Petrovaradina 15. Svi su stanovnici u vrijeme Turaka bili seljaci, a sada su vojnici (graničari), katoličke vjere. Selo ima 30 kuća podignutih od složenih drva u obliku kruga, pokrivenih dijelom slamom, a dijelom daskama. Ima 4,5 cijela naseljena selišta."

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 6.

O gundinačkome govoru: Prema klasifikaciji Stjepana Ivšića gundinački govor, zajedno s govorom Babine Grede, Sikerevaca, Beravaca, Strizivojne, Vrpolja i mnoštva drugih naselja, spada u skupinu akcenatski najarhaičnijih posavskih govora (vodě, sačůvãĕ, ostô, nosĭli, otãĕ, kãžãli, rŭkôĕ). I Stjepan Sekereš svrstava Gundince u svoju prvu, najarhaičniju grupu.

Crkva sv. Mateja

Klakar

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 2.319

Površina: 53,56 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 43 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 13

Općina Klakar nalazi se uz samu rijeku Savu.

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 53,56 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.417 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.319 stanovnika.

Godine 1993. reorganizacijom lokalne samouprave uspostavljena je općina Klakar sa središtem u Klakaru, a u sklopu općine nalazila su se naselja Klakar, Ruščica, Gornja i Donja Bebrina, te Gornja i Donja Vrba. Općina je funkcionirala u takvom sastavu sve do 1997.g. kada se Gornja i Donja Vrba

izdvajaju iz općine Klakar.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 13 od kojih treba spomenuti gospodarstvo Mikulić na mjestu bivše pilane, silose - sušionicu, mini klaonicu i preradu mesa "Bebrinka", "Drvokomerc" itd. Na području općine temeljna gospodarska aktivnost je poljodjelstvo te u manjoj mjeri šumarstvo. Nema turističkih sadržaja iako postoje mogućnosti za razvoj seoskog turizma. Poljoprivreda i stočarstvo je posebno razvijeno u selima Donja i Gornja Bebrina i Klakar, dok je stanovništvo Ruščice pretežito radničko, koje najvećim dijelom radi u obližnjem Slavanskom Brodu, a jedan dio radi u manjim privatnim tvrtkama u Ruščici.

Na prostoru općine Klakar je evidentirano ili preventivno zaštićeno 16 povijesnih lokaliteta. Od toga 14 je arheoloških lokaliteta, a 2 spadaju u kategoriju profano-sakralnih građevina. (Podaci se razlikuju od onih u PPŽ-u jer je došlo promjene administrativnih područja). Jedini registrirani spomenik kulture na prostoru općine Klakar je prapovijesni lokalitet Paljevine (Donja Bebrina) kao arheološki lokalitet.

Bara Dvorina proglašena je zaštićenom 1987. u kategoriji posebnog ornitološkog rezervata.

Bara Dvorina

Klakar - panorama

Okučani

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 3.447

Površina: 159,42 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 22 st/km²

Naselja u sastavu općine: 17

Broj gospodarskih subjekata: 12

Općina Okučani nalazi se u Brodsko-posavskoj županiji.

Okučani su značajno prometno, cestovno i željezničko prometno čvorište.

U sastavu općine nalazi se 17 naselja te obuhvaća površinu od 159,42 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.224 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.447 stanovnika.

Već od 6. stoljeća prije Krista ovi prostori su naseljeni. Na desnoj obali rijeke Slobošine kod Okučana pronađeni su ostaci iz rimskog doba, predmeti i novac. Iskopine u Benkovcu i Čagama svjedoče

o rimskom naselju.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 12. Općina gospodarski razvoj temelji na poljoprivredi, stočarstvu, obrtništvu i proizvodnim subjektima, a to su: PZ "Agroslavonija" i PZ "Napredak", "Hrvatske šume" – šumarija Okučani, "Klas" d.d. – klaonica s tovilištem, "Kamen-Psunj" d.d. i dr.

Od zanimljivosti najpoznatiji je lokalitet "*Muški Bunar*" na kojem se nalazi zaštićena stoljetna šuma graba. Vrijednost "Muškog Bunara" prepoznata je još 1929. kada je šuma proglašena zaštićenim područjem. Posljednji ostaci slavonske prašume - rezervati šumske vegetacije *Prašnik* (posjet Rezervatu nije dozvoljen budući da je područje MINSKO SUMNJIVO) i Muški bunar. Starost hrastovih stabala iznosi 150-300 godina, promjer im se kreće od 70 do 200 cm, dok u visinu dosežu i do 40 metara. Ostaci prašume kriju mnoge znamenitosti.

Od poznatih spominje se *Ivan Picelj* (Okučani, 28. srpnja 1924. - Zagreb, 22. veljače 2011.), hrvatski slikar, dizajner, grafičar i kipar.

Prašnik – Muški Bunar

Okučani – panorama

Oprisavci

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 2.508

Površina: 64,65 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 39 st/km²

Naselja u sastavu općine: 8

Broj gospodarskih subjekata: 14

Općina Oprisavci nalazi se u istočnom prisavskom području Brodsko-posavske županije, između autoceste A3 Zagreb-Lipovac na sjevernoj, i rijeke Save na južnoj strani. Zbog svog položaja općina Oprisavci ubraja se među najznačajnije općine ove županije a i Republike Hrvatske, jer njenim područjem prolaze neki od najvažnijih prometnih pravaca koji povezuju istok i zapad Europe, te u skoroj budućnosti njezin sjever i jug. Najveća prirodna vrijednost uz rijeku Savu je zaštićeno područje Gajne.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 64,65 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.942 stanovnika,

dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.508 stanovnika.

Najstariji nalazi kod Oprisavaca i Poljanaca (na cijeloj općini ima 19 lokaliteta) datiraju iz željeznog doba i nastavljaju se preko rimske povijesti, srednjeg vijeka do suvremenog doba. Ostaci naselja Kelta (dolaze u IV. st. Pr. Kr.) nalaze se upravo u Oprisavcima. I rimska civilizacija ostavlja snažne tragove (lokalitet Gajna).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 14. U gospodarstvu općine, njen geostrateški položaj je u mnogome odredio da se kroz povijest većina stanovnika bavila izrazito poljoprivredom, što se u novije vrijeme počelo polako mijenjati u skladu s novim uvjetima života i rada. Na području općine nastalo je nekoliko većih tvrtki: DECOSPAN MATO FURNIR d.o.o. proizvodnja furnira, IZGRADNJA MAĐAREVIĆ d.o.o., veći broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i obrta.

Od znamenitosti najpoznatiji je *Park prirode "Gajna"* - Inicijativom Brodskog ekološkog društva BED-a a na prijedlog Republičkog zavoda za zaštitu prirode, odlukom Skupštine općine Slavonski Brod od 14.09.1990. godine Gajna je zaštićena i po klasifikaciji prirode ima status zaštićenog krajobraza. To je tipični slavonski prisavski pašnjak oplemenjen močvarnom florom i faunom.

Park prirode Gajna

Čardak na Gajni

Oriovac

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 5.824

Površina: 93,16 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 63 st/km²

Naselja u sastavu općine: 10

Broj gospodarskih subjekata: 31

Općina Oriovac smještena je u središnjem dijelu Brodsko-posavske županije, te svojim udjelom u površini Brodsko-posavske županije od 4,9% pripada među teritorijalno veće općine u županiji.

U sastavu općine nalazi se 10 naselja te obuhvaća površinu od 93,16 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 6.559 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.824 stanovnika.

U ranom srednjem vijeku prvi je spomen Oriovca u povelji plemića Giletića, koji su ovdje gospodarili od početka 14. stoljeća. Kasniji vlasnici su plemići iz feudalnog

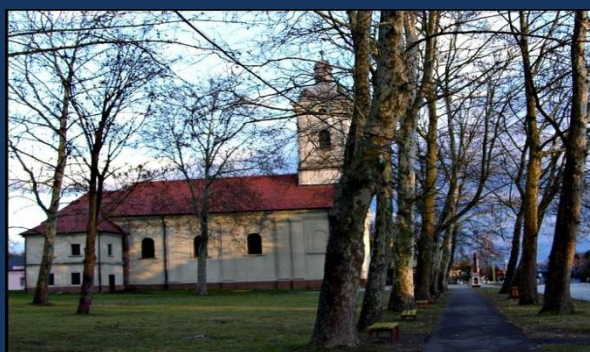
roda porodice Caki (potječu od Dubočca). U srednjovjekovnoj ispravi na latinskom jeziku spominje se "Oriha Draga", koja je geografski smještena negdje oko današnjeg Oriovca. 1501.- Gabrijel Orehovec vlasnik je utvrde oko koje je drvored oraha, a sam vlastelin te utvrde nosi po nasadama oraha pridjevak "Orahovec". Prema predaji kuće starog Orihovca nalazile su se sjevernije od sadašnjeg položaja Oriovca, a kao jedan od mogućih lokaliteta spominje se brdo Surduk. 1529. - U spomenici oriovačke župe piše "Oriov ili kasnije Oriovac bijaše u XV vijeku znamenita tvrđava koja već 1529 pade Turkom u ruke, te bude 1687 od Turaka iz temelja porušena"

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 31, od koji su najpoznatiji CHROMOS-SVJETLOST d.o.o., tvornica boja i lakova, ORIOLIK d.d. za proizvodnju i promet namještaja i poliuretanskih masa, REKORD-TIM d. o. o. iz Oriovca djelatnosti proizvodnje ostalih proizvoda od plastike. Općinu Oriovac možemo svrstati među gospodarski najrazvijenije općine na području Brodsko-posavske županije. Prema posljednjim dostupnim podacima, na cjelokupnom području općine registrirano je 31 poduzeće od kojih je 17 poduzeća sa sjedištem na području općine, dok preostalih 14 djeluje kao ispostava.

Od poznatih spominju se *Dr. Stjepan Ilijašević* - 1814. u Oriovcu, *Luka Ilić-Oriovčanin* - Oriovac 1817. - 1878., svećenik, kapelan Vojne krajine i župnik.

Spomenik Hrvatskim Braniteljima

Crkva sv. Emerika, izgrađena 1814.g.

Sikirevci

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 2.476

Površina: 29,29 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 85 st/km²

Naselja u sastavu općine: 2

Broj gospodarskih subjekata: 3

Općina Sikirevci se nalazi u istočnom dijelu Brodsko-posavske županije. Smještena je između auto ceste Zagreb - Lipovac i rijeke Save, na regionalnoj cesti Osijek - BiH. Općina Sikirevci prvi puta je ustrojena kao administrativna uprava 1873. godine nakon razvojačenja Vojne krajine. Nakon Domovinskog rata ponovna općina ustrojena je 1997. godine, izdvajanjem iz gospodarski razvijenije općine Slavonski Šamac.

U sastavu općine nalaze se 2 naselja te obuhvaća površinu od 29,29 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.707 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

2.476 stanovnika.

Naziv Sikirevci prvi put se spominje u povijesnim dokumentima 1540. godine kao riječni prijelaz (skela). Drugi spomen je također iz vremena Osmanske vladavine 1579. godine, spominje se varoš Sikirevci (Tapu Defter - popisna lista, nahije Ravna, Požeški sandžak).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 3.

Nakon što je Ministarstvo kulture donijelo rješenje kojim je umijeće izrade *sunčane čipke – motiva* uvršteno u registar nematerijalnih kulturnih dobara Republike Hrvatske, *udruga „Sikirevački motivi“* iz Sikirevaca su nositelji promocije nematerijalnog kulturnog dobra, Tradicionalno se izrađuju u bijeloj boji, a u novije vrijeme se dodaju i druge boje. Motiv je izdvojen iz dijela narodne nošnje.

Sunčana čipka – motivi

Šokačka soba

Slavonski Šamac

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 2.169

Površina: 22,49 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 96 st/km²

Naselja u sastavu općine: 2

Broj gospodarskih subjekata: 15

Općina Slavonski Šamac je smještena uz rijeku Savu, na samom istočnom kraju Brodsko-posavske županije. Kroz njega prolazi međunarodni cestovni i željeznički koridor koji povezuje južni dio Hrvatske te BiH s istočnom Hrvatskom, Mađarskom i ostalim zemljama srednje i istočne Europe. U Slavonskom Šamcu postoji riječno pristanište (zimovalište brodova) i granični prijelaz prema BiH te most preko rijeke Save kojim je povezan sa susjednim Bosanskim Šamcom.

U sastavu općine nalaze se 2 naselja te obuhvaća površinu od 22,49 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.649 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.169 stanovnika.

Povijest ova dva naselja vezana je uz srednjovjekovnu utvrdu Kostroman koja se nalazila između današnje Babine Grede i Kruševice. Slavonski Šamac je vjerojatno ime dobio za vrijeme ratovanja s Turcima kada carski kapetan Lukač oko naselja Mihaljevica gradi nasipe i šance radi obrane od Turaka. Po njemu je Mihaljevica dobila naziv Lukačev Šamac koji se kasnije zvao samo Šamac da bi početkom prošlog stoljeća dobio pridjev „slavonski“. Današnji Slavonski Šamac i nije tako star koliko je povijesno bogato i značajno naselje zahvaljujući ponajprije svome zemljopisnom položaju.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 15.

U Slavonskom Šamcu se nalazi *barokna crkva sv. Petra i Pavla* izgrađena 1847. godine na mjestu na kojem su ranije postojale dvije crkve građene od hrastova drveta.

Slavonski Šamac je rodno mjesto *Josipa Ćosića* (1939.), pjesnika, slikara i karikaturista, autora više zbirki poezije. U mjestu djeluje pjesnik i skladatelj *Vojislav Nikolić*, začetnik i organizator niza kulturnih manifestacija i autor nekoliko zbirki pjesama.

Jezero Šoderica

Barokna crkva sv. Petra i Pavla, izgrađena 1847. g.

Stara Gradiška

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 1.363

Površina 77,11 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 18 st/km²

Naselja u sastavu općine: 7

Broj gospodarskih subjekata: 19

Općina Stara Gradiška je po svom prostornom položaju smještena na zapadnome rubu Brodsko-posavske županije.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 77,11 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.717 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.363 stanovnika.

Stara Gradiška se kao naselje spominje prvi puta u povijesnim izvorima 1295. godine. Prve tragove o ljudskoj naseljenosti na ovom području daju nam materijalni ostaci nekadašnjeg antičkog

naselja Servitium u blizini Stare Gradiške. Iako je naselje prema Tabuli Peutingeriani ovo naselje bilo locirano na desnoj obali, ostaci navedenog antičkog lokaliteta pronađeni su u središtu trokuta šume Prašnik, što možemo protumačiti nekadašnjim meandriranjem rijeke Save.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 19, od kojih je najpoznatija SAVA d. o. o.

Općina se svojim zapadnim dijelom nalazi u *Parku prirode Lonjsko polje*, na području općine nalazi se *Prašnik*, *specijalni rezervat* šumske vegetacije, u njemu se nalaze zadnji ostatci 250 – 300 godina stare, u svijetu čuvene sastojine slavenskog hrasta lužnjaka. Na području naselja Stara Gradiška nalaze se *ostaci tvrđave iz 18. stoljeća*, koja je u 20. stoljeću bila pretvorena u kaznionicu.

Od poznatih spominju se *Bonaventura Franić* (a Gradisca) pedagog (Stara Gradiška potkraj 17 stoljeća – Osijek. Svibnja 1733), *Janko Ibler*, književni kritičar i publicist (Stara Gradiška 19. travnja 1862 – Zagreb 9. lipnja 1926.), *Krešimir Kargačin*, slikar (Stara Gradiška 10. veljače 1897. - Zagreb, 5. prosinca 1965.), *Đuro Rapić a Gradisca*, franjevac (Stara Gradiška 1714. – Velika 1777.).

Ostaci tvrđave iz 18. st.

Gradska vrata Stare Gradiške

Velika Kopanica

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 3.308

Površina: 68,84 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 48 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 14

Općina Velika Kopanica se nalazi u istočnom dijelu Brodsko-posavske županije. Kako dijelom izlazi na Savu ima i karakteristike pogranične općine.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja, te obuhvaća površinu od 68,84 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.570 stanovnika, dok prema posljednom popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.308 stanovnika.

Postanak imena vezuje se uz pojam «kopati», «zakopati» radi dolaska vode. Pretpostavlja se da je organizirani život na ovom području bio još u rimsko doba, ali mu se trag gubi sve do 13. stoljeća kada se uređuju župe između Dunava,

Save i Drave. U doba Turaka, Velika Kopanica nije župa, nego potpada pod župu Rastić. Kao župa javlja se oko 1600.-te godine. Današnji izgled mjesto je dobilo u vrijeme Vojne krajine, kada po naredbi pukovnika Dankofa počinje izgradnja ušorenih sela s tipiziranim kućama smještenim uz glavnu prometnicu u smjeru zapad-istok.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 14.

Od znamenitosti najpoznatiji su *kamena skulptura Božanskog Trojstva* na trgu Presvetog Trojstva u Velikoj Kopanici i *drvena skulptura sv. Ilije*. Park krase i spomenik poginulim kopaničkim braniteljima, a ispred osnovne škole nalazi se *bista Ivana Filipovića*.

Velika Kopanica svoj trag u hrvatskoj književnosti 19. stoljeća ostavila je u djelima *Adama Filipovića*, *Ivana Filipovića* (njegovim imenom naziva se danas najviša državna nagrada za ostvarenja u odgojno-obrazovnoj djelatnosti) i *Ferde Filipovića*. Četvrti Kopančanin, *Antun Matasović* (1893.-1986.) jedan je od najpopularnijih hrvatskih katoličkih pisaca u razdoblju između dvaju svjetskih ratova.

Velika Kopanica

Crkva

Ivan Filipović (1823. – 1895.)

Vrbje

Županija: Brodsko-posavska

Broj stanovnika (2011.): 2.215

Površina: 79,36 km²

Prosječna gustoća naseljenost: 28 st/km²

Naselja u sastavu općine: 7

Broj gospodarskih subjekata: 3

Općina Vrbje smjestila se u plodnoj Slavoniji, u ravnici između rijeke Save i autoceste Zagreb-Slavonski Brod.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 79,36 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.906 stanovnika, dok prema posljednom popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.215 stanovnika.

Ime, kao i povijest Vrbje ne možemo sa sigurnošću utvrditi. U spomenici Niže pučke škole u Vrbju opisuje se postanak mjesta: „Ljudi su se za Turskog gospodarstva doseljavali u naselje Sičice koje se nalaze zapadno od Vrbja, a odande se raseljavali u Vrbake, mjesto

koje nazvaše Vrbje.“ Pretpostavlja se da se radi o razdoblju početak 17. st. iz razloga jer su Turci krajem 17. st. istjerani iz ovog dijela Slavonije. Prvi spomen imena Vrbja potječe iz 1514. godine, kada umjesto naselja, spominje se feudalni posjed. Prvi naziv bio je Vrbščak, koji 1514. godine pripada Deževiću cerničkih vlastelina. No 1897. godine imenuje se u Vrbje, koje nosi i danas.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 3.

Kao posebna zanimljivost ističe se da su na području općine Vrbje važna arheološka nalazišta u mjestima Mačkovac i Dolina. Kod sela Dolina nađena je skupina od 12 zemljanih tumula. Novija istraživanja lokaliteta Mačkovac otkrila su osnove nadzemnih kuća s otvorenim ognjištima i manje sojenice.

Župna crkva u Vrbju izgrađena u 18. st. opremljena je baroknim inventarom. U njoj se nalazi oltarna slika poznatog austrijskog slikara *Ignaza Bergera* a zidnu ornamentiku u duhu secesije oslikao je poznati dekorativni slikar *Josip Muravić* iz Slavenskog Broda.

Crkva sv. Josipa

Vrbje

ZADARSKA ŽUPANIJA

Galovac

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 1.234

Površina: 9,44 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 131 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Galovac je smještena u Ravnim kotarima. Sastoji se od istoimenog naselja i zaseoka Jošane. Prema fizionomskoj podjeli prostora Zadarske županije dio je ravnokotarskog zaobalja. Od Zadra, središta županije, udaljena je 12 km zračne linije. Najbliži izlaz na more je preko područja općine Sukošan gdje najkraća zračna udaljenost iznosi 6 km. Područje općine Galovac je ravničarski prostor s rijetkim uzvisinama koje ne prelaze 100 m nadmorske visine.

U sastavu općine nalazi se 1 naselje te obuhvaća površinu od 9,44 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.190 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.234 stanovnika.

Ime je dobio po plemićkoj obitelji Gallellis, koja je ovdje imala svoje posjede, a u 14. i 15. st. ubrajala se u vodeće zadarske zemljoposjednike i poduzetnike. Prema do sada raspoloživim podacima ime Galovac po prvi se put spominje 1518. godine, a 1580. godine spominje se u zadarskom distriktu. Prema lokalnoj tradiciji u Galovcu je bio benediktinski samostan, o čemu svjedoče i arheološki ostatci.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4, gospodarska orijentiranost je prema poljoprivrednoj proizvodnji.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Crkvina* (jedno od najznačajnijih kompleksnih arheoloških nalazišta na tlu sjeverne Dalmacije, na kojem je kontinuitet života trajao od kasne antike do 18. st.), *ostaci starokršćanske bazilike Sv. Bartolomeja (6. st.)* - srušena dolaskom Turaka početkom 16. st., *ostaci jedne manje crkve iz 18. st., preko petsto (521) grobova (6.-18. st.), Labuške s ostacima zidova iz rimskog doba.*

Ostaci starokršćanske bazilike Sv. Bartolomeja (6. st.)

Galovac - panorama

Gračac

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 4.690

Površina: 957,22 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 5 st/km²

Naselja u sastavu općine: 40

Broj gospodarskih subjekata: 18

Općina Gračac nalazi se u Zadarskoj županiji, na području južne Like. Gračac se razvio na raskrižju puteva. Od Dalmacije je odijeljen visokim masivom Velebita, preko čijeg prijevoja Prezida prolazi cesta Gračac-Obrovac. Kroz Gračac prolazi više potoka od kojih jedan prerasta u rječicu Otuču.

U sastavu općine nalazi se 40 naselja te obuhvaća površinu od 957,22 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.923 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 4.690 stanovnika.

Grad Gračac se spominje 1302. god. 1509. god. Bio je u posjedu hrvatskoga

plemića Ivana Karlovića, a od 1527. do 1687. bio je pod turskom okupacijom. Današnje naselje Gračac se jače razvija u razdoblju Hrvatske vojne krajine kao važna obrambena točka prema turskoj Bosni. U to vrijeme, točnije 1789. godine, izgrađena je nova strateška vojna cesta "Viva Militare II" Gospić-Gračac-Knin, umjesto nekadašnje srednjovjekovne vojne ceste koja je prolazila kroz Bihać "Viva militare I". Prometna važnost Gračaca je još više porasla nakon otvaranja ličke pruge 1925. godine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 18, od kojih je najpoznatiji NOCLERIUS d.o.o.

Na području Gračaca nalaze se brojni spomenici i znamenitosti:

- *Cerovačke špilje* su najveći spiljski kompleks u Hrvatskoj. Nalaze se četiri kilometra jugozapadno od Gračaca, na sjeverno istočnoj padini velebitskog brda Crnopac (1403 m), u južnom dijelu Parka prirode Velebit.
- *Izvor Zrmanje*
- *Ostaci starohrvatske kraljevske utvrde Zvonigrad nad gornjom Zrmanjom*
- *Župna crkva Sv. Jurja mučenika u Gračacu (1715)*
- *Starohrvatska gradina "OTUČA" u Gračacu sa novim spomenikom palim hrvatskim braniteljima iz "Domovinskog rata"*
- *Velebni Franjevački samostan Gračac*

Cerovačke špilje

Gračac - panorama

Jasenice

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 1.398

Površina: 122,01 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 11 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 10

Općina Jasenice se nalazi u južnom dijelu velebitskog podgorja. Sastoji se od nekoliko danas zasebnih naselja, nastalih od starih jaseničkih zaselaka - Modriča, Rovanjske, Maslenice, Jasenica. Kroz Jasenice prolazi jedna od najpoznatijih dionica autoceste A1 - od tunela Sv. Rok do Maslenice, a Novsko ždrilo u Maslenici premošćuju dva mosta, novi i stari. Jasenice obiluju prirodnim ljepotama, poput predjela na Velebitu (Mali Alan, Tulove grede, Potprag, Gornja i Donja bukva, Libinje, Kraljičina vrata), a ponad Jasenica dominira drugi po veličini velebitski vrh Sveto brdo (1.753 m). Na izlazu iz Rovanjske, na Matekovoju punti nalazi se jedna od najpoznatijih špilja u Hrvatskoj – Modrič špilja, istražena u

dužini od 829 metara.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 122,01 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.329 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.398 stanovnika.

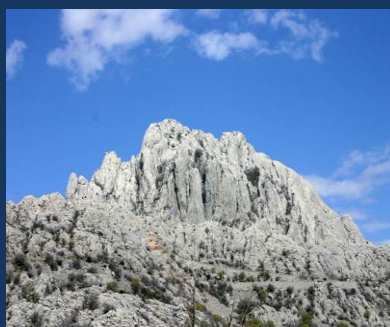
Ukupan broj gospodarskih subjekata je 10.

Među kulturno-povijesnim spomenicima općine Jasenice posebnu pozornost zaslužuje *Crkva Sv. Jure u Rovanjskoj (9. st.)* koja pripada sjevernodalmatinskom kupolnom tipu starohrvatske crkvene arhitekture (najstariji dio crkve presvođen je elipsoidnom kupolom, a u čitavoj Hrvatskoj postoje još samo tri crkvene građevine ovoga tipa, smještene na zadarskim otocima.) Danas je crkvice Sv. Jurja zaštićeni spomenik nulte kategorije i kulturna baština RH. *Crkva Sv. Jeronima u Jasenicama (19. st.)*, *Crkva Sv. Frane u Velebitu*, sagradio ju je austrijski car Franjo I. 1832. godine.

Od poznatih osoba spominju se *Toma Nekić*, ninski biskup (1743. - 1754.). Rođen je u Jasenicama u zaselku Podbobija 1690. godine.

Crkva Sv. Frane u Podpragu

Velebit

Maslenica - panorama

Lišane Ostrovičke

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 698

Površina: 49,93 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 14 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 10

Općina Lišane Ostrovičke se nalaze na državnoj cesti Benkovac-Skradin i željezničkoj pruzi Zadar-Knin, na istočnom rubu Ravnih kotara.

Preko 65% prostora općine čine obradive poljoprivredne površine, dok 35% otpada na kršno područje sa znatnim dijelovima šumskog fonda.

Sjedište općine je u Lišanima Ostrovičkim, tipičnom ravnokotarskom selu, razvučenom uz rub polja, na prisojnoj padini i uz izvor pitke vode. Selo se smjestilo u polukružnom obliku, tvoreći prirodnu granicu između Kotara na jugu i krševite zaravni Bukovice na sjeveru.

O kontinuitetu naseljenosti ovog prostora od prapovijesti, preko antičkog i

srednjovjekovnog pa sve do novijeg doba svjedoče mnogi nalazi i lokaliteti: liburnske gradine, ostaci rimskih gospodarskih imanja, sakralni spomenici i ostaci tradicijske gradnje.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 49,93 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 764 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 698 stanovnika.

Na području općine se nalazi znamenita *srednjovjekovna tvrđava Ostrovica*, posjed Bribirskih knezova koji su je 1347. godine zamijenili za utvrdu Zrin i od tada se nazivaju knezovi Zrinski. Godine 1523. Ostrovicu zauzimaju Turci. Potpuno je razorena u mletačko-turskim ratovima u 17. stoljeću. Nakon tog vremena raste značenje Lišana Ostrovičkih, koji postaju važnije naselje od same Ostrovice, a od 1735. i sjedište katoličke župe. Od 1828. prostor općine je u sastavu Šibenske biskupije.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 10. od kojih su najpoznatiji ASSERIA KAMEN d.o.o. i dr.

Srednjovjekovna tvrđava Ostrovica

Lišane Ostrovičke - panorama

Novigrad

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 2.375

Površina: 51,31 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 46 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 15

Općina Novigrad je smještena u sjeveroistočnom dijelu Zadarske županije.

U teritorijalnom i demografskom pogledu jedna je od manjih administrativno-teritorijalnih jedinica Zadarske županije. U Novigradsko more ulijeva se rijeka Zrmanja.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 51,31 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.368 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.375 stanovnika.

Novigrad je dobio današnje ime po rimskoj kuli koja je bila obnovljena 1220.

godine i nazvana Castrum Novum, a koju su 1282. godine iz temelja pregradili Ličko-krbavski knezovi Kurjakovići, tada vlasnici Novigrada. U 14.st. pod upravom ovoga kastruma nalazio se sjeveroistočni dio današnjih Ravnih kotara. U ovoj tvrđavi bila je zatočena 1386-1387. godine kraljica Elizabeta, žena hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika Anžuvinca i njihova kćer Marija, zaručnica Sigizmunda Luksemburškog.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 15.

Od znamenitosti najpoznatiji su:

- *Crkva Sv. Nikole*, zavjetna crkva iz 1800. godine, nalazi se na samom ulazu u Novigradsku luku,
- *Župna crkva Porođenju Blažene Djevice Marije*
- *Crkva Sv. Kate*, predromanička je i najstarija crkva u Novigradu
- *Općinski Areloj*, satni toranj podignut 1901. godine
- *Tvrđava Fortica - Castrum Novum* - hrvatska utvrda ličko-krbavskih velikaša, nekadašnjih gospodara Novigrada i dominira na strmim brijegom iznad grada. Na mjestu tvrđave nalazi se prapovijesna ilirska gradina (2000 – 1000 g.pr.Krista).
- *Starohrvatska crkva Sv. Mihovil*.

Tvrđava Fortica - Castrum Novum

Novigrad - panorama

Pakoštane

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 4.123

Površina: 84,20 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 49 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 69

Općina Pakoštane je smještena u samom središtu jadranske obale i jedinstvenom položaju između mora i Vranskog jezera (park prirode).

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 84,20 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.884 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 4.123 stanovnika.

Naziv Pakoštane javlja se tek od XVI.st., od kada se postupno gubi ime Zablacé. Pakoštane se prvi put spominju kao "villa vocata Pachoschiane" - 15. listopada 1450.g. Još se 1498.g. spominje župnik u Zablacu, a već 1509.g. (17. travnja)

sudac u Pakoštanima.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 69, od kojih je najpoznatiji DALMAR d.o.o. za proizvodnju ribe, trgovinu i usluge.

Među kulturno-povijesnim znamenitostima u Pakoštanima ističu se crkve: *crkva Sv. Justina*, nalazi se na istoimenom otočiću ispred samog mjesta,

Vransko jezero, najveće prirodno jezero u Hrvatskoj površine je 30,2 km², dugo je 13,6 km, a široko 1,4-3,4 km. Vransko jezero je, ustvari, krško polje ispunjeno vodom, a po položaju prema razini svjetskog mora je kriptodepresija (-4m). Dominantna karakteristika jezera je posebni ornitološki rezervat koji je zbog svoje očuvanosti velikog tršćaka na SZ dijelu jezera kao rijetkog močvarnog sustava, velike bioraznolikosti, izuzetne znanstvene i ekološke vrijednosti još 1983. g. dobio taj status parka prirode te je uvršten u listu važnih ornitoloških područja u Europi (Important Bird Areas in Europe).

Od poznatih osoba spominju se *Franjo Vranjanin* (Francesco Laurana), (Zadar, oko 1430. - Marseille ili Avignon, 1502.), jedan od najznačajnijih hrvatskih renesansnih kipara, *Lucijan Vranjanin* (Luciano Laurana), (Zadar, oko 1420. - 1479.), jedan od najznačajnijih hrvatskih renesansnih arhitekata 15. stoljeća.

Vransko jezero

Pakoštane - panorama

Polača

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 1.468

Površina: 29,92 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 49 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 12

Općina Polača je smještena u ravnokotarskom zaobalnom prostoru. Udaljenost od mora je 6 km zračne, te 8 km cestovne linije. Od Zadra, središta Županije, udaljena je nešto više od 30 km, a od Parka prirode Vransko jezero oko 7 kilometara.

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 29,92 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.434 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.468 stanovnika.

Tragovi ljudske prisutnosti u Polači datiraju još iz razdoblja kasnog neolitika,

a naročito iz brončanog doba o čemu svjedoči brojnost kamenih gradina na okolnim uzvisinama. U ispravama iz 11. st. spominje se kao jedno od središta starohrvatske županije Sidrage. Današnji naziv Polače po prvi puta se javlja tijekom 14. stoljeća kada doznajemo da se u mjestu nalazi kaštel, koji će sve do 19. stoljeća biti prepoznatljivo obilježje ovoga sela.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 12.

Od znamenitosti najpoznatiji su *ostaci utvrde u Polači* (Gradina), nova župna *crkva Svetih Kuzmana i Damjana*, *Arheološki lokalitet Bićina* (ostatci rimske i ranokršćanske kulture, građevina, predmeta...), Pet seoskih bunara: "*Bristovac*" ili "*Stari bunar*", "*Novi bunar*", "*Pribić*", "*Perinovac*".

Crkva Svetih Kuzmana i Damjana

Polača - panorama

Poličnik

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 4.469

Površina: 81,60 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 55 st/km²

Naselja u sastavu općine: 10

Broj gospodarskih subjekata: 41

Općina Poličnik se nalazi 14 km sjeveroistočno od grada Zadra, u najistaknutijem dijelu Ravnih kotara, koji istice njihovo ravninarsko obilježje.

U sastavu općine nalazi se 10 naselja te obuhvaća površinu od 81,60 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.664 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 4.469 stanovnika.

Ime Poličnik dolazi od naselja i bivše župe Polisane (Polišnik, Poljišane). Ljudski život na ovim područjima potječe još iz starijeg kamenog doba i srednjeg paleolita, a osobito se može pratiti od ilirsko-liburnskih vremena. U srednjem

vijeku pripada hrvatskoj župi Luka. Za vrijeme osmanlijskih prodora Poličnik je bio među važnijim mletačkim obrambenim utverdama na zadarskome području. Nekad značajna Tvrđava u sjevernoj Dalmaciji, poznata još u srednjem vijeku, mada često oštećivana i rušena održala se do naših dana. Međutim, o naselju koje se razvilo podno nje zna se vrlo malo.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 41, od kojih su najpoznatiji ALUFLEXPACK, d.o.o., KNEŽEVIĆ d.o.o., NIN ELEKTROCOMMERCE, d.o.o. i dr. Na prostoru općine su četiri poslovne zone, poslovna zona Murvica, gospodarska zona Murvica, poslovna zona Mazija JI i poduzetnicka zona Grabi.

Od znamenitosti najpoznatiji su *crkva sv. Nikole*, *crkva sv. Ivana*, *crkva sv. Luke*, *Turska kula*.

Crkva sv. Nikole

Poličnik - panorama

Posedarje

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 3.607

Površina: 77,51 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 47 st/km²

Naselja u sastavu općine: 7

Broj gospodarskih subjekata: 39

Općina Posedarje nalazi se na sjeveroistočnom rubu Ravnih Kotara, a od Podvelebitskog krša i Velebita dijeli ga Podvelebitski kanal, Masleničko ždrilo i Novigradsko more. Tako se na ovom prostoru prepliću plodna polja, krš, more i neposredna blizina planine. Ovim prostorom prolaze infrastrukturni koridori državnog i županijskog značaja, tako da općina ima sve infrastrukturne pretpostavke za razvoj.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 77,51 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.513 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

3.607 stanovnika.

Povijest Posedarja spominje se od početka 13. stoljeća. Prvi put se spominje pod latinskim nazivom POSSEDERIA u ispravi ugarsko-hrvatskog kralja Andrije II iz 1219. godine. Krbavski knezovi iz plemena GUSIĆA dobili su u 14. stoljeću prema Posedarju ime knezovi Posedarski. Upravo po njima je Posedarje u srednjem vijeku veoma poznato ime.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 39. Proizvodno-poslovna zona "Posedarje-Slivnica" nalazi se na prostoru sjevero-zapadno od priključka naselja Posedarje na Jadransku autocestu.

Od znamenitosti najpoznatiji su *crkvice "Sv. Duha"*, te *Centralni bunar*.

Crkvice s. Duha

Posedarje - panorama

Stankovci

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 2.003

Površina: 68,23 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 29 st/km²

Naselja u sastavu općine: 7

Broj gospodarskih subjekata: 23

Općina Stankovci se nalazi na državnoj cesti Šibenik-Benkovac i u neposrednoj blizini autoceste Zagreb-Split. Općina jednim svojim dijelom izlazi na Vransko jezero.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 68,23 km².

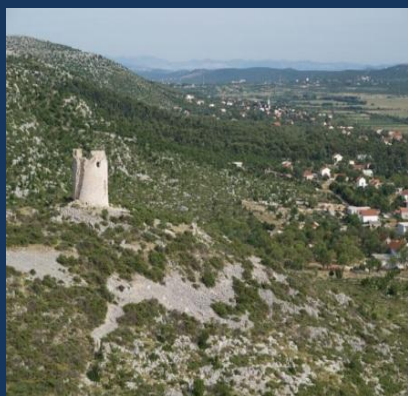
Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.088 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.003 stanovnika.

Stankovci su nastali u dolini podno utvrde Velim, poprišta teških borbi između Mlečana i Turaka u 16. i 17. stoljeću. Nakon konačnog protjerivanja Turaka, na

teško stradalo područje se pod vodstvom franjevac naseljava novo stanovništvo. 1747. godine u Stankovcima je uspostavljena katolička župa u sklopu Skradinske biskupije. Nakon ukidanja te crkvene jedinice, od 1828. godine stankovačko područje pripada Šibenskoj biskupiji.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 23, od kojih su najpoznatiji SARADEN d.o.o., OSTREA d.o.o. i dr.

Od znamenitosti najpoznatiji su ostaci *kaštela Budak (kula)*, srednjovjekovna crkva *svetog Ivana sa zvonikom* - kulom u Banjevcima, starohrvatska crkva *svetog Petra* u Morpolači, župna crkva *Uznesenja Marijina* u Stankovcima (1885.g.-neoromanički stil).

Ostaci kaštela Budak

**Spomenik sv. Nikoli
Taveliću u Stankovcima**

Stankovci - panorama

Starigrad

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 1.876

Površina: 170,84 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 11 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 17

Općina Starigrad sastavni je dio Zadarske županije. Sjeverna granica općine ujedno je i sjeverna granica prema Ličko-senjskoj županiji. Sjevernim dijelom dominira planina Velebit.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 170,84 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.893 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.876 stanovnika.

Općina Starigrad nastala je na mjestu starovjekovnog Argyruntuma. Starohrvatsko naseljavanje zahvaća i ovo naselje, o čemu svjedoči crkva sv.

Petra.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 17, od kojih je najpoznatiji HOTEL ALAN d.d.. Nakon proglašenja Paklenice nacionalnim parkom ovo područje sve više razvija sve oblike turizma i prateće djelatnosti, tako da je turizam danas postao stožerna gospodarska grana ovog kraja koja višestruko utječe i na razvoj ostalih gospodarskih grana.

Na prostoru općine Starigrad nalaze se sljedeći spomenici kulturno-povijesne i graditeljske baštine: *Starigrad-Paklenica* - zaselak Marasovići-etnografska cjelina, *Večka kula* (16. st., južno od Starigrada), *crkva Sv. Petra* (romanička građevina sa kasnije nadograđenim zvonikom i srednjovjekovno groblje), *Veliko i Malo Rujno*, ostaci antičkog *Argyruntuma*, Crkva Sv. Jakova (nad kanjonom Male Paklenice) itd.

Na prostoru općine Starigrad nalaze se slijedeće zaštićene cjeline:

- Park prirode Velebit (cca 900 ha površine)
- Nacionalni park Paklenica (65 ha površine).

Od poznatih osoba spominje se *Jure Petričević* (Starigrad-Paklenica, 1912. - Brugg, Švicarska, 1997.), publicist, novinar, polemičar, pripadnik hrvatske političke emigracije i mecena.

Babino jezero, Paklenica

Večka kula 16 st.

Starigrad - panorama

Škabrnja

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 1.776

Površina: 22,55 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 79 st/km²

Naselja u sastavu općine: 2

Broj gospodarskih subjekata: 10

Općina Škabrnja je smještena u središtu Ravnih kotara, 15-ak kilometara sjeveroistočno od Zadra.

U sastavu općine nalaze se 2 naselja te obuhvaća površinu od 22,55 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.772 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.776 stanovnika.

Prvi put naziv Škabrnja u službenim dokumentima spominje zadarski bilježnik Simon Damiani. On u svojstvu javnog bilježnika posreduje u sklapanju ugovora o prodaji zemlje između prodavatelja Jurja Markovića zvanog Pavičić od plemena Šubić, i kupca zemljišta Ljupka

Draganca, plemića iz Zadra. Zemlja se nalazi, kaže on: u selu Kamenjane uz crkvu Sv. Luke kod gaja Škabrnje.

Kamenjani se prvi put spominju 1070. god, a posljednji put 1700. god. U povijesti Kamenjana spominje se crkva sv. Marije, nekoć crkva sv. Jurja koja je bila u vlasništvu hrvatskih kraljeva.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 10, od kojih su najpoznatiji ZKM, d.o.o., PETA BRZINA d.o.o.i dr.

Od znamenitosti najpoznatiji su *crkva sv. Luke*, *crkva sv. Marije*, spomenik prvom hrvatskom predsjedniku *dr. Franji Tuđmanu*, spomen-obilježje masovne grobnice.

Od poznatih spominju se *Josip Genda* (Škabrnja, 5. ožujka 1943. - Split, 8. rujna 2006.), hrvatski glumac.

Spomen-obilježje masovne grobnice

Škabrnja - panorama

Zemunik Donji

Županija: Zadarska

Broj stanovnika (2011.): 2.060

Površina: 54,95 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 37 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 24

Općina Zemunik Donji smještena u Ravnim kotarima, najveća je plodna zaravan na hrvatskom primorju. Jedan od značajnijih razvojnih preduvjeta je upravo plodna zona Ravnih kotara, ali i izuzetan geoprometni položaj. Nešto više od osam kilometara zračne linije dijeli središte općine Zemunik Donji od mora. Središte općine je udaljeno oko 12 km od županijskog središta, grada Zadra, koji je i najbliže gradsko središte ovoj općini.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 54,95 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.903 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

2.060 stanovnika.

Zemunik je naziv današnjeg, ali i srednjovjekovnog naselja i utvrde smještene desetak kilometara istočno od Zadra. Najstarije ime mjesta je Zunen. U povijesnim se izvorima Zemunik prvi put spominje u 13. stoljeću. Zemunik je od starine bio utvrđeno mjesto s dobro naoružanom utvrdom koju su opasavala četiri bedema. Kako pripovijeda Lucius, tu se utaborila vojska hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika kad je sa 100 000 vojnika došao u pomoć Zadru kojeg su opsjedali Mlečani. Iza debelih zidina nalazio se jarak. Na istočnoj strani utvrde dizao se visoki toranj, a dva nešto manja bila su prema sjeveru i jugu.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 24, od kojih je najpoznatiji LULIĆ d.o.o.

Od znamenitosti najpoznatija je župna *crkva Kraljice Mira* koja je sagrađena 1995. godine.

Crkva Kraljice Mira

Zemunik Donji - panorama

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA

Antunovac

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 3.703

Površina: 57,38 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 65 st/km²

Naselja u sastavu općine: 2

Broj gospodarskih subjekata: 44

Općina Antunovac dio je šireg prostora na krajnjem istočnom dijelu Republike Hrvatske, odnosno njegove prirodno-geografske cjeline Istočne Hrvatske. Općina Antunovac smještena je 5 km južno od Osijeka u Osječko-baranjskoj županiji.

U sastavu općine nalaze se 2 naselja te obuhvaća površinu od 57,38 km². Od toga poljoprivredne površine čini 4.999 ha, a šumske površine 111 ha.

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.559 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.703 stanovnika.

Naselje Antunovac u pisanim tragovima se spominje 1839. godine pod mađarskim nazivom Antafalu, a hrvatsku inačicu Antunovac nalazimo iz 1851. godine. Porijeklo imena vezano je uz spomen nekadašnjem vlasniku posjeda Antunu Adamoviću. Već 1880. godine na posjedu grofa Adamovića starosjedioci Mađari sagradili su kapelu sv. Antuna.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 44, od kojih su najpoznatiji farma muznih krava Orlovnjak d.o.o., GABARIT d.d., ORTOPEDSKA OBUĆA SCHMIDT I PARTNERI d.o.o., OSIJEK-COLOR-SIGNAL d.o.o. i dr.

Od znamenitosti napoznatiji su *crkva sv. Rozalije - Ivanovac* (obnovljena nakon Domovinskog rata), *crkva Sv. Antuna - Antunovac* (obnovljena nakon Domovinskog rata), srednjovjekovna tvrđava mađarske plemićke obitelji Körög iz 1250. – Zidine.

Spomen kapelica hrvatskim braniteljima

Antunovac i Ivanovac – panorama

Bilje

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 5.642

Površina: 260,21 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 22 st/km²

Naselja u sastavu općine: 8

Broj gospodarskih subjekata: 51

Općina Bilje na svom jugozapadnom dijelu graniči sa sjedištem županije gradom Osijekom, na istoku graniči s Bačkom u Republici Srbiji. Tuda prolazi i važan prometni pravac prema Republici Mađarskoj.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 260,21 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.480 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.642 stanovnika.

Današnje središte općine bilo je nastanjeno još u rimska vremena kada su mjesto nazivali Novae i Ad Novas, te je vjerojatno gradu Mursi, koji se nalazio na

desnoj obali Drave, bilo nova kolonija.

Srednjovjekovne isprave naselje prvi puta spominju 1212. godine, a tijekom 14. stoljeća mjesto se zove Bolehe, Belehe i kasnije Belya. Tim su putovima prolazile rimske vojske jer se tu nalazio prijelaz preko rijeke Drave i dravskih močvara. Kraj grada Murse, na mjestu današnjeg osječkog Donjega Grada, postojao je most od kojeg je kroz biljsku močvaru prema sjeveru vodio Ratni put, gdje su pronađeni kameni spomenici iz 161. godine poslije Krista.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 51. U susjednom selu Mece središte je jednog od najstarijih europskih industrijsko-poljoprivrednih kombinata "Belja".

Od znamenitosti najpoznatiji su *Dvorac Eugena Savojskog* - Lovački dvorac u baranjskom selu Bilje dao je u 18. stoljeću sagraditi austrijski vojskovođa Karl Eugen od Croya, poznat kao princ Eugen Savojski. *Park prirode Kopački rit* je poplavno područje na sjeveroistoku Hrvatske, u kutu što ga čine rijeke Drava i Dunav. Veličine je 17.700 ha, od čega Specijalni zoološki rezervat obuhvaća 8.000 ha. *Katolička crkva Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije*, izgrađena 1775. godine (zaštićeni spomenik kulture). *Kompleks "Dvorac Tikveš"* - romantičarski arhitektonski sklop ladanjske arhitekture. „Crveno baranjsko zlato“, stepolika livada - fitocenološkom analizom utvrđeno je da se radi o jedinoj preostaloj *stepolikoj livadi* u Hrvatskoj. Zabilježeno je oko 140 biljnih vrsta, od kojih su neke rijetke i ugrožene, primjerice crnkasta sasa, išarana perunika, mađarski divokozjak. Zbog iznimne vrijednosti 2000. godine travnjačka površina na biljskom groblju proglašena spomenikom prirode.

Dvorac Tikveš

Dvorac Eugena Savojskog

Park prirode Kopački rit

Čeminac

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 2.909

Površina: 47,02 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 62 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 17

Općina Čeminac nalazi se na samom istoku Republike Hrvatske, u središnjem dijelu Baranje, a naselja Čeminac i Kozarac smještena su uz magistralnu cestu koja vodi do granice sa Republikom Mađarskom.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 47,02 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.856 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.909 stanovnika.

Prvi pisani trag o mjestu Čeminac datira iz 1561. godine. Najviše povijesnih tragova ipak nalazimo u crkvenim

knjigama, pa tako povijesna župa Čeminac (Laskaffalu) datira iz vremena cara Josipa, odnosno naselje Čeminac nastalo je između 1716. - 1723. godine na posjedu grofa Esterhazyja, a stanovnici mjesta bili su Nijemci koji su doselili iz Njemačke, odnosno iz Schwarzwalda.

1745. godine stanovnici Čemince sagradili su crkvu, a na mjestu te crkve sagrađena je 1906. godine nova, najveća crkva u Baranji, poznata pod nazivom "Baranjska katedrala".

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 17.

Crkva Presvetog Srca Isusova

Darda

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 6.908

Površina: 94,24 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 73 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 61

Općina Darda smještena je na jugozapadnom dijelu Baranje uz općine Bilje i Čeminac. Udaljena je desetak kilometara od sjedišta Osječko-baranjske županije, na međunarodnoj cestovnoj komunikaciji između Republike Mađarske i Osijeka.

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 94,24 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 7.062 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 6.908 stanovnika.

Područje općine ima bogato povijesno nasljeđe. Za vrijeme Rimljana Darda je

bila vrlo važna strateška točka na dunavskoj granici, kojom je prolazila prometnica od Murse (Osijek) do Aquinicum (Budimpešta).

Prvi pisani dokumenti u kojem se spominje Darda potječe iz 1410. godine u vrijeme kada je bila u posjedu Ladislava Sigettija. Najstariji popis stanovništva obavljen je 1690. godine i pokazuje da ovdje živi 75 obitelji.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 61, od kojih su najpoznatiji BELJE d.d. Darda, RICARDO d.o.o., EKO GRADNJA d.o.o., DOM d.o.o., PRERADA DRVETA d.d., BELJE AGRO-VET d.o.o. i dr.

U središtu Darde je *dvorac stare mađarske obitelji Esterházyja*, koja je uz dvorac posjedovala i *crkvicu sv. Ivana Krstitelja*. Pored dvorca tri su prekrasna jezera za kupanje. Središnje jezero zove se Đola.

U središtu općine se nalazi *kip Feniksa*, postavljen u čast poginulima u Domovinskome ratu.

Dvorac i crkvica sv. Ivana Krstitelja

Jezero

Draž

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 2.767

Površina: 149,57 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 18 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 20

Općina Draž se nalazi na sjeveroistočnoj strani Baranje, omeđena s istoka rijekom Dunav, sa sjevera mađarskom granicom, s juga poznatim vinogorjem što se spuštaju s Baranjske planine.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 149,57 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.356 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.767 stanovnika.

Na brdu Gradac otkriven je kontinuitet naselja od srednjega brončanog do ranoga željeznog doba. Vojnički pečati na opekama, nađeni na položaju rimskoga kaštela Ad Militare, ukazuju na to da je

rimski logor ovdje mogao postojati već krajem I. st. Otkriveni su i temelji 1,80 m debela i 15 m duga antičkoga zida. Na obali Dunava podignuta je 1756.g. barokna kapelica s kipom zaštitnika Ivana Nepomuka.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 20. Gospodarstvo se uglavnom temelji na poljoprivredi, pogotovo na uzgoju žitarica i specijalnih vrsta poput vinove loze, iako se tijekom zadnjih nekoliko godina znatno počeo razvijati i turizam koji se temelji na lovu i ribolovu, a znatno doprinosi i biciklistička ruta Dunav - Crno more, te biciklistička ruta Atlantik - Crno more. Jedan od većih gospodarski važnih projekata je i izgradnja luke na Dunavu u Batini.

Najpoznatije sakralne građevine:

- Draž, župna crkva sv. Barbare
- Topolje, crkva sv. Petra i Pavla
- Duboševica, župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije

Crkva sv. Barbare

Draž

Općina Erdut je smještena na Dunavu (cestovni i željeznički granični prijelaz).

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 159,16 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 8.417 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 7.308 stanovnika.

Erdut se prvi put spominje 1335. pod imenom Erdod ili Erdewd. Nakon turskog povlačenja 1688. godine Erdut prelazi u ruke vlastelina Johana Baptista Maksimilijana baruna Zuana, zatim grofa Palfija, pa obitelji Adamovića Čepinskih. U drugoj polovici 19. st. Erdut postaje posjed srijemskog župana Ervina Čeha.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 46, od koji su najpoznatiji ERDUTSKI VINOGRADI d.o.o., ČVORKOVAC d.o.o.

Od znamenitosti najpoznatije su: U Aljmašu *marijansko svetište Gospe od utočišta*, izgrađenom 1708. (u to nadaleko poznato svetište vjernici za Veliku Gospu hodočaste još od 1704. godine. Aljmaška crkva srušena je u ratu 1991., a izgradnja nove crkve i svetišta započela je deset godina kasnije). *Crkva sv. Nikole* izgrađena 1764. godine zaštićeno je kulturno dobro. U blizini Bijelog Brda otkrivene su dvije srednjovjekovne nekropole koje pripadaju tzv. Bjelobrdskoj kulturi.

Značajna kulturna dobra u Erdutu su i *Srednjovjekovni Erdut, ostaci kula s kraja 15. stoljeća i dvorac Admović – Čeh iz sredine 19. stoljeća*.

Od zanimljivosti najpoznatija je *najveća bačva* na svijetu u upotrebi. Izradio ju je DIK Đurđenovac 1990. godine i njena zapremina je 75.000 litara ili 75 vagona vina. Erdutski vinogradi smješteni su na istočnim padinama Daljske planine uz rijeku Dunav, koja oplovljuje Erdut i čini ga poluotokom. Plantažni se vinograd pruža na plodnim lesnim nanosima u pravcu istok-zapad s najvišim kotama od 130 do 190 m, te se blago spušta prema jugu, a ta nadmorska visina je idealna za uzgoj vinove loze na tom pjeskovito-ilovastom tlu.

Najveća bačva na svijetu u upotrebi

Srednjovjekovni Erdut, ostaci kula s kraja 15. st.

Dvorac Admović - Čeh 19 st.

Ernestinovo

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 2.189

Površina: 32,30 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 68 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 17

Općina Ernestinovo je u okruženju općine Antunovac na sjeveru, općine Šodolovci na zapadu i istoku (s obzirom na prostor općine kojeg čine dva odvojena dijela između kojih je prostor općine Ernestinovo), te prostorom Vukovarsko-srijemske županije na jugu, odnosno općinama Markušica i malim dijelom općine Tordinci.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 32,30 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.225 stanovnika, dok prema je posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.189 stanovnika.

Ernestinovo je danas općinsko mjesto u Osječko-baranjskoj županiji. Začeci sežu do 1865. godine. Tada je to bilo močvarno zemljište. Bačka je u to vrijeme bila prenapučena dunavskim Nijemcima. Te su godine veleposjednici Klein i Eisner kupili gospodarsko dobro na kojem počiva današnje mjesto. Naziv mjesta je određen po imenu gospođe Ernestinbe Klein, supruzi gospodara cijelog imanja.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 17, od kojih su najpoznatiji PRVI MAJ d.d., PODUZETNIČKA ZONA ERNESTINOVO i dr. Općina Ernestinovo je tradicionalno poljoprivredno područje, međutim nedostaju kapaciteti za preradu.

Zaštićena kulturna dobra:

- Ernestinovo: *Dvorac Reiner* - Jednokatni dvorac s otvorenim arkadama prema dvorištu smješten je u centru sela.
- Laslovo: *Reformatorska crkva* izgrađena je 1878. godine

Godine 1979. bio je blagoslov *Križnog puta* - veoma vrijednog dara umjetnika naivaca ernestinovačke kiparske kolonije.

Kiparska kolonija - park

Kip

Skulptura

Jagodnjak

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 2.023

Površina: 116,99 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 17 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 8

Općina Jagodnjak smještena je u sjevernom dijelu Osječko-baranjske županije u Baranji.

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 116,99 km², i zauzima 2,5 % površine Osječko-baranjske županije. U strukturi površina prema namjeni apsolutno prevladavaju površine poljoprivrednog zemljišta (oranice: oko 7 900 ha, šume: oko 1 600 ha).

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.537 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.023 stanovnika.

Današnji službeni naziv naselje je dobilo 1922. godine po jednoj rudini koja i danas postoji u grunтовnici, a zove se Jagodnjak. Pored tog službenog naziva još uvijek je u upotrebi (naročito kod starijeg stanovništva, uglavnom starosjedilačkog) naziv Kačvala ili Kačvola. Taj naziv nastao je od mađarskog službenog naziva Kácsfalu, a u toku svoje dugogodišnje povijesti naselje je više puta mijenjalo nazive. Prvi put se spominje 1323. godine pod nazivom Terra Kaach. Kasnije mijenja naziv u Kachfalua, potom u Kachfalwa i Kacsfala. Nakon dolaska Srba u to naselje 1690. godine mjesto dobiva neslužbeni naziv Kačvala.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 8. Od većih gospodarskih subjekata u Jagodnjaku postoje poljoprivredna zadruga "Naše selo" (osnovana 1984. godine; 2004. izgrađeni silosi i mješaonica stočne hrane), građevinsko poduzeće "Izgradnja-Zuber" i dvije velike i moderne Agrokorove farme, a u Majškim Međama silosi poduzeća "Fermopromet". Dio poljoprivrednih površina u općini Jagodnjak obrađuje i Belje, tj. Agrokor. Općina Jagodnjak, iako mala, spada u vodeće proizvođače mlijeka u Osječko-baranjskoj županiji.

Zaštićena kulturna dobra:

- *Parohijska crkva sv. Petra i Pavla, Bolman*
- *Parohijska crkva sv. Nikolaja, Jagodnjak.*

Filijalna crkva Sv. Vendelina

Kneževi Vinogradi

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 4.614

Površina: 248,99 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 19 st/km²

Naselja u sastavu općine: 9

Broj gospodarskih subjekata: 37

Općina Kneževi Vinogradi pripada krajnjem sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske, odnosno njegovoj prirodno-geografskoj cjelini Baranji. U okviru prostora Baranje, općina Kneževi Vinogradi zauzima istočni dio prostora, s tim da joj istočna granica prelazi i na lijevu obalu Dunava.

U sastavu općine nalazi se 9 naselja te obuhvaća površinu od 248,99 km², s udjelom od 6 % ukupne površine Osječko-baranjske Županije, odnosno 22 % cijele Baranje.

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.186 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

4.614 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 37. Od značajnih gospodarskih subjekata potrebno je istaći BARANJSKI VOĆNJACI d.o.o., pogon „BOR PLASTIKE“ u poduzetničkoj zoni.

Područje općine čini cca 13.000 ha obradivih površina za ratarsku proizvodnju, a cca 1.800 ha za vinogradsku i voćarsku proizvodnju. Na području općine djeluju tvrtke Belje d. d. s pogonima u Karancu u i Mirkovcu, Vinski podrumi Belja d. d. u Kneževim Vinogradima i sve brojniji manji obrtnici i gospodarstvenici. Vinogradarstvo i vinarstvo, s tisućljetnom tradicijom još od rimskih vremena, sve se više razvija stvarajući preduvjete razvoju kontinentalnog turizma.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Reformatska crkva* iz 1576. godine - spomenik kulture visoke kategorije, *Pravoslavna crkva Vavedenja presvete Bogorodice* iz 1742. godine, *RKT crkva sv. Mihovila Arkandela* iz 1840.-1857. godine.

Od zanimljivosti napoznatija je *Kneževa kušaonica* - mali zamak u sklopu kojega destilerija čuva svoju tajnu proizvodnje vrhunskih voćnih rakija na tradicionalni način.

Kneževa kušaonica

Kneževi Vinogradi - panorama

Levanjska Varoš

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 1.194

Površina: 123,79 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 10 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 6

Općina Levanjska Varoš smještena je na zapadnom dijelu Osječko-baranjske županije i ima dio od 2,9 % u ukupnoj površini županije.

U sastavu općine nalazi se 11 naselja te obuhvaća površinu od 123,79 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.266 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.194 stanovnika.

Općinsko središte Levanjska Varoš spominje se u antičko vrijeme kao LEUCONUM iz vremena Aleksandra Severa 228 godine. Pronađen je natpis na miljokazu na području Levanjske Varoši. U srednjem vijeku 1244. godine

naselje na tom mjestu nosi naziv NEVNA, 1366. godine Nevna se nalazi u posjedu Nikole Tertula, 1422. godine muška loza Tertula izumire, tako da se Nevna našla u posjedu ženskih potomaka Tertula. Krajem 15. stoljeća gospodar Nevne je Petar Čeh de Leva kojemu je Nevna srednjovjekovna tvrđava pripala u posjed ženidbom za Katarinu Tertula. Od tog vremena se naziv Nevna gubi i počinje se javljati noviji naziv: LEVA, LEVNA, LEVANSKA ILI LEVANJSKA VAROŠ.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 6. Jedina značajnija djelatnost je šumarstvo u smislu gospodarenja ovim resursom. Gospodarski potencijali leže u eksploataciji i korištenju rezervi građevnog pijeska. Eksploatacijsko polje-pjeskokop "Duboki dol" ima registrirane eksploatacijske rezerve od 1,677.742 m³.

Od znamenitosti najpoznatiji su: *Gradina*, ostatak srednjovjekovne utvrde Ivanjske, od koje su vidljivi ostaci temelja, *Crkva sv. Antuna Padovanskog*, koju je obnovio đakovački biskup Matej Krtica (1726.-1805.), kako i stoji uklesano na kamenoj ploči iznad portala. Malo je poznata i potpuno neistražena tzv. *Široka ćuprija*, most na izlazu iz naselja prema zapadu zidan od kamena, a koji je nekada premoštavao vodu koja se svojedobno priječila na poznatom srednjovjekovnom "Velom drumu" (Via regalis) koji je vodio od Đakova do Požege. *Samostan karmelićanki u Đakovačkoj Breznici*.

Od zanimljivosti najpoznatija je *Đakovačka Breznica* - izvor ljekovite vode.

Đakovačka Breznica - izvor ljekovite vode

Samostan karmelićanki

Petlovac

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 2.405

Površina: 93,31 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 26 st/km²

Naselja u sastavu općine: 9

Broj gospodarskih subjekata: 5

Općina Petlovac pripada širem području nizinskog, ravničarskog područja Baranje kao dijela Osječko-baranjske županije.

U sastavu općine nalazi se 9 naselja te obuhvaća površinu od 93,31 km². Općina Petlovac sudjeluje u površini Osječko-baranjske županije sa 2,2%. Više od polovice prostora općine čine poljoprivredne površine, točnije 5.475 ha poljoprivredno je zemljište (58,8%), 3.468 ha šumsko zemljište (37,2%).

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.743 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.405 stanovnika.

Petlovac je bio velika mađarska baza u drugom svjetskom ratu. Za vladavine Mađara Petlovac je nosio ime Sent Ištvan (Sveti Stjepan), a kasnije su ga naselili njemački državljani i dali mu ime Blumendorf (selo cvijeća) što se može vidjeti i danas u nekim od starih dvorišta.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 5, od kojih je najpoznatiji FERMOPROMET d.o.o. Nositelj razvoja prije 1991. godine je bio PIK "Belje" s ekonomijama i farmom, privatno poduzetništvo se nije moglo razvijati pa tako nikada do sada nisu stvoreni prostorni uvjeti za razvoj i lociranje drugih djelatnosti.

Kulturna dobra lokalnog značenja:

- Petlovac, *Tradicijnska kuća*
- Torjanci, *drveni Ambar*

Župna crkva sv. Lovre u Baranjskom Petrovom Selu

Jezero

Podgorač

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 2.877

Površina: 131,62 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 22 st/km²

Naselja u sastavu općine: 9

Broj gospodarskih subjekata: 10

Općina Podgorač se nalazi u zapadnom dijelu Osječko-baranjske županije, na geoprometnom položaju koji karakterizira važan cestovni pravac (državna cesta D515 Našice (D2) – Đakovo (07), dionica I, koja od Varaždina, preko Virovitice i Našica, ide prema Osijeku.

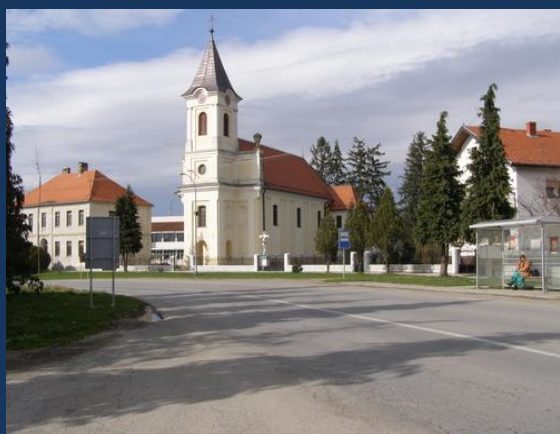
U sastavu općine nalazi se 9 naselja te obuhvaća površinu od 131,62 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.314 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.877 stanovnika.

Podgorač i njegovo područje bili su naseljeni prije 6300 godina. Sam naziv Podgorač prvi se put spominje 1299.

godine u zemljovidu iz te godine. Vjerojatno je i stariji, jer je kao već važnije mjesto unesen u zemljovid. Spominje se pod raznim imenima kao Pagaraach (1299.), Posesio seu villa Pogorach (posjed sa dvorom), Pagarach (1311.), Podgorach (1396.), Pogoraach (1407.), Poygoracz (castellanus de Poygoracz, 1467.), Podgoratz (početkom 18. stoljeća). Prema nekim drugim izvorima, međutim, proizlazi da se Podgorač prvi put spominje 1229. godine, kada je pripadao vlastelinstvu Osuwak (Osceag, Oziak), koje se navodno prostiralo oko 1200-1300 metara južno od ceste Donji Miholjac- Sv. Đurađ.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 10, od kojih su najznačajniji ANAGALIS d.o.o., HANA - VUKA d. o. o. Budimci, HANA-PODGORAČ d. o. o. Podgorač. Među djelatnostima gospodarskih subjekata najzastupljenije su djelatnosti poljoprivrede (prvenstveno ratarstvo i stočarstvo).

Crkva sv. Valentina

Park

Podravska Moslavina

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 1.202

Površina: 44,44 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 27 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 2

Općina Podravska Moslavina pripada sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske. Općina Podravska Moslavina je u okruženju općine Viljevo na istoku, a ostalim dijelom u okruženju prostora Virovitičko-podravske županije, odnosno općine Crnac na jugu i općine Čađavica na zapadu.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 44,44 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.451 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.202 stanovnika.

Općina Podravska Moslavina je mjereno brojem stanovnika jedna od najmanjih općina s malim udjelom u ukupnom stanovništvu županije.

Kao Monoslav spominje se prvi puta 1397. godine, zatim 1413. godine kao Moslow, pa 1470. godine Monoslo. Od početka 15. stoljeća Moslavina pripada valpovačkom vlastelinstvu.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 2. Među djelatnostima gospodarskih subjekata najzastupljenije su djelatnosti poljoprivreda, trgovina i ugostiteljstvo.

Od znamenitosti najpoznatiji su:

- *Župna crkva Blažene Djevice Marije sagrađena je 1786.g.*
- *Filijalna crkva sv. Mihovila sagrađena je krajem 19.st.*

Podravska Moslavina

Popovac

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 2.084

Površina: 62,41 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 33 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 7

Općina Popovac smještena je u sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske u Baranji. Područje općine Popovac je u okruženju grada Belog Manastira na jugozapadu, općine Kneževi Vinogradi na jugu i jugoistoku, općine Draž na sjeveroistoku i istoku, dok je na sjeverozapadu i zapadu uz državnu granicu prema Republici Mađarskoj.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 62,41 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.427 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.083 stanovnika.

U odnosu na županiju, općina Popovac ima nepovoljniji trend kretanja, odnosno konstantno smanjenje broja, a time i smanjenje učešća stanovnika u ukupnom stanovništvu županije.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7, od kojih je najpoznatija BELJE TVORNICA OPREME I STROJEVA d.o.o. Veći broj stanovnika bavi se poljoprivredom, stočarstvom i svinjogojstvom.

Na području općine Popovac, u naselju Kneževu, nalazi se prirodna baština zaštićena 1976. godine u kategoriji "spomenik parkovne arhitekture" - *Park uz dvorac u Kneževu* podignut je početkom 19. stoljeća u samom naselju, oko dvorca bivšeg nadvojvode Fridricha Habsburškog.

U Popovcu se nalazi *župa Svetog Josipa*, sagrađena je 1778. godine.

Park

Župna crkva sv. Josipa

Punitovci

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 1.803

Površina: 42,36 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 43 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 7

Općina Punitovci smještena je u središnjem dijelu Osječko–baranjske županije, a graniči s općinama Podgorač i Čepin na sjeveru, Vuka na istoku, Đakovo i Gorjani na jugu i općinom Drenje na zapadu.

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 42,36 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.850 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.803 stanovnika.

Punitovci se prvi put spominju 1263. godine kao «terra Ponith», susjedno naselje imanja Ilok (Ujlak). Punitovci se

spominju i godine 1579. u turskom defteru (Popis sandžaka Požega 1579. godine = Defter-i mufassal-i liva-i Pojega 987.), vjerojatno kao vlaško naselje koje broji tek 10 kuća.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7, od kojih je najpoznatija KRNDIJA d.o.o. Veći broj stanovnika bavi se poljoprivredom i stočarstvom.

Općina Punitovci, kao izrazito ruralno područje, nije razvijala djelatnosti turizma i ugostiteljstva, osim skromne ugostiteljske ponude, namijenjene domaćem stanovništvu.

Od znamenitosti najpoznatiji su spomenik *Stjepanu Radiću*, hrvatski političar, književnik, prevoditelj i publicist, *bista J. J. Strossmayeru*, *spomenik Janošyku*.

Župna crkva sv. Ladislava

Satnica Đakovačka

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 2.123

Površina: 79,08 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 27 st/km²

Naselja u sastavu općine: 2

Broj gospodarskih subjekata: 19

Općina Satnica Đakovačka pripada geografskom području Istočne Hrvatske, njenom središnjem dijelu, ali ujedno i brežuljkastom i prigorskom dijelu ovog, najvećim dijelom, nizinskog prostora Republike Hrvatske. U odnosu na prostorni i geografski položaj, općina Satnica Đakovačka pripada prostoru koji dijelom pripada Đakovačkom lesnom platou, a koji prelazi u prigorja Krndije i Dilja na zapadu. Općina Satnica Đakovačka je u prostoru koji na sjeveru

okružuje prostor općine Drenje, na zapadu prostor općine Levanjska Varoš, na jugu općina Trnava, jugu i jugoistoku grad Đakovo, a na sjeveroistoku općina Gorjani.

U sastavu općine nalaze se 2 naselja te obuhvaća površinu od 79,08 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.572 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.123 stanovnika.

Prvi poznati spomen sela potječe iz 1422. g. kad se spominje Zatnicza u posjedu Petra Čeha, tadašnjeg gospodara Nevne. U ispravi iz 1422, spominje se da je Petar Čeh svoj posjed založio Valentu iz Podlačja a kasnije, 1447. i 1448. gorjanskim građanima Ladislavu Barnabi i Pavlu Tomiću.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 19, od kojih su najpoznatiji AKROPOLA d.o.o., STAKLO-COMMERCE d.o.o. i dr. Prema podacima općine, u gospodarstvu su zastupljene različite djelatnosti (trgovina, poljoprivreda, prerađivačka industrija itd.), koje mu daju obilježje heterogenosti.

Od znamenitosti najpoznatiji su "Katinska – Gradac", prapovijesni arheološki lokalitet, „Šarviz", prapovijesni, antički i srednjovjekovni arheološki lokalitet.

Kip sv. Florijana

Župna crkva sv. Roka

Semeljci

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 4.362

Površina: 101,36 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 43 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 22

Općina Semeljci locirana je na južnoj granici Osječko-baranjske županije. Općina Semeljci graniči unutar Osječko-baranjske županije s pet jedinice lokalne samouprave i to: na zapadu grad Đakovo i općina Viškovci, na sjeveru s općinom Vuka i Vladislavci i na zapadu općina Šodolovci, dok je južna granica općine Semeljci ujedno i županijska granica prema Vukovarsko-srijemskoj županiji.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 101,36 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.858 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 4.362 stanovnika.

Na širem području današnjih Semeljaca u drugoj polovici 15 stoljeća spominje se posjed feudalaca Gorjanskih pod nazivom Somoghka (Šumica), a još prije, u 13. stoljeću, u blizini današnjih Kešinaca, nalazilo se mjesto Veliko selo. Moguće je da su se iza tih imena „skrivali“ novovijek Semeljci, no tu pretpostavku nije moguće i dokazati.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 22, od kojih su najpoznatiji FARMA TOMAŠANCI d.o.o., BERAK d.o.o. i dr. PZ Osatina Semeljci jedan je od najvećih subjekata u poljoprivrednom sektoru RH. Hrvatska gospodarska komora im je za poslovne rezultate u 2005. godini dodjelila Zlatnu kunu u kategoriji velikih poduzeća.

Od znamenitosti najpoznatije su: *župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije* u Semeljcima, koja ima svojstvo sakralnog spomenika kulture, građena 1780. godine kao kasno-barokna, *Arheološka zbirka O. Š. «Josipa Kozarca» u Semeljcima*, *bista Josipa Kozarca* i dr.

Župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije

Semeljci

Šodolovci

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 1.653

Površina: 72,76 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 23 st/km²

Naselja u sastavu općine: 7

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Šodolovci zauzima jugoistočni dio područja Osječko-baranjske županije, s udjelom od 1,9 % županijskog prostora. Općina zauzima dva odvojena prostorna dijela, koji su međusobno odvojeni južnim dijelom općine Ernestinovo. Zapadni veći dio općine je u okruženju općine Ernestinovo na istoku, Antunovca na sjeveru, Vladislavaca na zapadu i Semeljaca na jugozapadu, dok je južni dio uz granicu Vukovarsko-srijemske županije, odnosno općine

Markušica. Istočni, manji dio općine, graniči na sjeveru s područjem grada Osijeka, na sjeverozapadu s općinom Antunovac, zapadu s općinom Ernestinovo te na jugu i jugoistoku s područjem Vukovarsko-srijemske županije, odnosno općinama Tordinci i Trpinja.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 72,76 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.955 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.653 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4. Općina Šodolovci je gospodarski nerazvijena općina. Desetljećima je tradicionalno okrenuta isključivo primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. U prošlom sustavu nositelj razvoja poljoprivrede bio je društveni sektor odnosno kombinat IPK Osijek. Danas na području općine djeluju dvije poljoprivredne zadruge u Silašu i Palači. Od drugih gospodarskih djelatnosti prisutna je samo trgovina i to najviše u obliku obrta.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Vodenčina*, prapovijesno nalazište, te *Udovičko polje*, srednjovjekovno nalazište.

Šodolovci - panorama

Trnava

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 1.600

Površina: 81,47 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 20 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Trnava graniči sa gradom Đakovom na istoku, općinom Satnica Đakovačka i Levanjska Varoš na sjeveru te Brodsko - posavskom županijom na jugu.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 81,47 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.900 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.600 stanovnika.

Prvi pisani dokumenti o Trnavi su iz 1332. godine. Dragotin kao župa spominje se i ranije. Na blagdan sv. Vinka obilježava se Dan općine Trnava.

Sredinom 18. st. Trnava se počela razvijati. Prve vinograde dao je zasaditi Biskup Bakić, a nastavio Biskup Josip Čolnić. 1752. godine vinogradarska se površina povećava na 20 jutara, a 1772. godine u vinogradima se završava izgradnja dvora i crkva sv. Trojstva u kojoj je Biskup Čolnić preko ljeta često boravio. Trnava se jače razvijala u drugoj polovici 19. st. za vrijeme biskupa J.J. Strossmayera. Tada je bila središte općina. Prvih godina stolovanja biskupa Strossmayera vinogradi se unapređuju, ali s izgradnjom katedrale biskup zapostavlja vinograde. 1870. godine sagrađen je podrum sa 1600 hektolitara vina koji je nakon dvije godine izgorio. Iste je godine obnovljen.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4.

U blizini naselja Dragotin i Svetoblažje nalazi se geološki i ornitološki vrijedni lokalitet koji je nastao još u aluviju, a nalazi se na potezu od područja uz Savu, preko Đakovštine pa prema Donjem Miholjcu i rijeci Dravi. Povijesno i geološki vrlo vrijedno, ali nezaštićeno područje nastalo povlačenjem Panonskog mora.

Od zanimljivosti najpoznatija je "*Bonavita*" turističko - gospodarska manifestacija vinogradara Slavonije i Baranje osnovana je u vinorodnoj Trnavi 1988. godine.

Crkva Našašća sv. Križa

"Bonavita" turističko - gospodarska manifestacija vinogradara

Vladislavci

Županija: Osječko-baranjska

Broj stanovnika (2011.): 1.882

Površina: 32,19 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 58 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 5

Općina Vladislavci pripada širem prirodno-geografskom prostoru Istočne Hrvatske, koje zauzima sjeveroistočni dio Republike Hrvatske.

Općina Vladislavci u okviru Osječko-baranjske županije zauzima jugoistočni dio županije, s udjelom od 0,77% županijskog prostora.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 32,19 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.124 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.882 stanovnika.

1837.godine grof Adamović Čepinski iz Mađarske županije osniva Vladislavce. Prvobitno Vladislavce naseljava kolonija Mađara, u to doba Vladislavci se nazivaju Novi Dopsin.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 5, od kojih su najpoznatiji S.D.-PLAST d.o.o., SOLUS d.o.o. i dr.

Na području općine Vladislavci nalaze se dva evidentirana arheološka lokaliteta iz prapovijesnog i antičkog razdoblja.

- *Vladislavci*, oko 200m jugoistočno od željezničke stanice, antičko nalazište,
- *Hrastin*, „Gradac“, prapovijesno nalazište.

Đeram u dvorištu osnovne škole Mate Lovraka

Općina

ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA

Biskupija

Županija: Šibensko-kninska

Broj stanovnika (2011.): 1.699

Površina: 133,53 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 13 st/km²

Naselja u sastavu općine: 8

Broj gospodarskih subjekata: 2

Općina Biskupija nalazi se oko 7 kilometara jugoistočno od Knina. Kroz čitavo područje općine Biskupija prostire se jedno od većih i plodnijih kraških polja u Dalmaciji – Kosovo polje.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 133,53 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.669 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

1.699 stanovnika.

Mjesto Biskupija je jedno od bogatijih i poznatijih predromaničkih arheoloških nalazišta u Hrvatskoj. Biskupija je bila crkveno i kulturno sjedište starohrvatske kneževine, kasnije i kraljevine. Kninska biskupija je bila biskupija u starohrvatskom kraljevstvu, a osnovana je 1040. godine. Kninski Biskup je stolovao u "Pet crkvah na Kosovi" (To ime se spominje i u „Ljetopisu popa Dukljanina“, djelu koje je nastalo u drugoj polovici 12. st.) - današnjoj Biskupiji (naziv Biskupija se počinje koristiti od 15. st.). Njegova se jurisdikcija protezala sve do Drave, odnosno nad cijelim starohrvatskim kraljevstvom, stoga ga neki povijesni izvori nazivaju i hrvatskim biskupom. Pored crkvenih dužnosti, kninski biskup je obavljao i svjetovne poslove na kraljevskom dvoru. Kninski biskup je ovjeravao kraljeve darovnice, povelje i državne spise sa svojim pečatom. Biskupija je postojala do 1493. godine kada je ukinuta.

U Biskupiji se nalaze ostaci pet srednjovjekovnih crkava iz predromaničkog doba. To su: *crkva Sv. Marija na položaju Crkvina*, *crkva nazvana Stupovi ili Sv. Cecilija na položaju Cecela*, *crkva na položaju Lopuška glavica*, *crkva na Bukokorovića podvornici*, *crkva kod pravoslavne crkve Sv. Trojice*. Prva istraživanja i iskapanja na području Biskupije poduzeo je 1886. fra Lujo Marun.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 5, od kojih je najpoznatiji KNAUF d.o.o.

Šarena jezera

Stupovi ili Sv. Cecilija

Civljane

Županija: Šibensko-kninska

Broj stanovnika (2011.): 239

Površina: 82,78 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 3 st/km²

Naselja u sastavu općine: 2

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Civljane se nalaze jugoistočno od Knina, između Kijeva i Vrlike, podno planine Dinare. Prostor općine karakteriziraju visoke planine i pobrđa koja prelaze u zaravni i kraška polja te dolinu rijeke. Plodno tlo nalazi se uz rijeku Cetinu, a posebno su značajni izvori rijeke kao hidrološki spomenik prirode. Izvori Cetine spadaju u najljepša kraška vrela u Hrvatskoj.

U sastavu općine nalaze se 2 naselja te obuhvaća površinu od 82,78 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 137 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 239 stanovnika.

Najstariji tragovi života ljudi u čitavom kraju potječu iz starog kamenog doba (oko 30.000 godine prije Krista). Nedaleko izvora Cetine u Gospodskoj pećini sjeverno od zaseoka Milaši, pronađeni su ulomci keramičke posude i koštano šilo. Izvor vode i zaštićeno stanište (pećina) oduvijek su privlačili ljude u najstarijem razdoblju prije pisane povijesti. Tako su se tijekom povijesti na ovim prostorima izmjenjivali brojni osvajači.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4, od kojih je najpoznatiji NATURALIS, d.o.o.

Od znamenitosti najpoznatija je *crkva Sv. Spasa* - ruševine starohrvatske crkve građene u 9. stoljeću. Nalazi se u selu Cetina, na izvoru istoimene rijeke. Selo je dobilo ime po rijeci Cetini i starohrvatskoj župi Cetina koju u 10. stoljeću prvi put spominje bizantski car Konstantin Porfirogenet VII. u svom djelu *De administrando imperio*. To je jedan od najbolje očuvanih spomenika ranosrednjovjekovnog sakralnog graditeljstva u Hrvatskoj.

U prostoru općine nalaze se niz vrijednih arheoloških lokaliteta i spomenika kulture: arheološke zone *vrela Cetine*, pretpovijesne, antičke i srednjovjekovne nekropole, ruralne cjeline, gospodarske građevine (mlinice) te izrazito značajne sakralne građevine. Lokalitet *Vrela Cetine* s površinom od 29,81 ha zaštićen je 1972. godine. Niz krških vrela, od kojih su tri glavna: *Veliko vrilo*, *Vukovića vrilo* i *Batića vrilo*, formirao se uz rub Paškog polja, podno Dinare.

Vrelo Cetine

Crkva Sv. Spasa

Ervenik

Županija: Šibensko-kninska

Broj stanovnika (2011.): 1.105

Površina: 212,19 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 5 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 0

Općina Ervenik je dio Dalmatinske zagore. Smještena je u sjevernom kopnenom dijelu Šibensko-kninske županije, u sjevernom dijelu Dalmacije, na njezinom spoju sa Likom. Gotovo cijelim općinskim područjem teče rijeka Zrmanja.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 212,19 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 988 stanovnika,

dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.105 stanovnika.

Dosadašnja istraživanja i saznanja o ovom prostoru nedvojbeno svjedoče o kontinuitetu naseljenosti od prapovijesnih vremena do naših dana.

Iz perioda rimske antike je dokazano da su na području općine Ervenik bila naseljena područja naselja Mokro Polje, Oton i Pađene. Posebno je atraktivno arheološko nalazište u neposrednoj blizini općinske granice, ostaci rimskog amfitetara u Burnumu iz 55. god. p.n.e. gdje je obitavala jedna od najvećih vojni 11. Rimske legije. Iz tog vremena vidljivi su ostaci rimskog vodovoda.

Prostor općine Ervenik, svojim prirodnim raznolikostima i bogatom krajobraznom osnovom, te istaknutim vrijednostima graditeljske baštine, može se svrstati u vrijedan prostor Republike Hrvatske uz primjenu daljnjih mjera zaštite i unapređivanje temeljnih vrijednosti.

Značajni lokaliteti graditeljske baštine su: arheološka zona Ivoševci – Mokro Polje – Radučić, obrambene građevine Otonska gradina i Keglevića gradina u Mokrom Polju i akvadukt izvor Glib – Stara straža – Očestovo – Radučić

Od zanimljivosti najpoznatiji je *Bilušića buk*, prvi od sedam slapova na toku rijeke Krke.

Rijeka Krka

Rijeka Zrmanja

Kijevo

Županija: Šibensko-kninska

Broj stanovnika (2011.): 417

Površina: 74,34 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 6 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Kijevo je smještena na prometnici između Knina i Sinja, u plodnoj dolini između planina Dinare i Svilaje.

U sastavu općine nalazi se 1 naselje te obuhvaća površinu od 74,34 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 533 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 417 stanovnika.

Na tlu današnjeg Kijeva, oko Glavice, bilo je središte ilirske općine koja je obuhvaćala područje s desne strane Cetine od Šušnjara do Sivih brda i sjeverno do Uništa. Rimska vlast, pokorivši ilirska plemena (Lizavijati),

gradila je upravna središta tzv. municipije, od kojih je jedan bio i u Kijevu. Takav status potrajao je sve do prodora Avara u VI. st., koji su opustošili i razorili Dalmaciju. Na poziv Bizanta, Hrvati progone Avare i naseljavaju današnje prostore krajem VI. i početkom VII.st., donoseći svoju plemensku i rodovsku organizaciju kao temelj buduće države.

Župu kao plemensko – teritorijalni oblik vlasti kod Hrvata nalazimo u prvim zapisima iz 777. godine. Kijevo je tada bilo u sastavu livanjske županije.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4, od kojih su najpoznatiji KARL DIETZ - KIJEVO d.o.o. i JAKO SPORT d.o.o.

Od arheološke baštine dva su značajnija položaja u samome Kijevu: *prapovijesna gradina na brdu sv. Mihovila* te na *ostaci antičkog naselja na položaju Krstače*. *Ostaci utvrde Glavaš* na Padinama Dinare ponad kijevskog zaseoka Glavaš svjedoče o dubokoj starini i burnoj prošlosti.

Ostaci utvrde Glavaš

Kijevo - panorama

Kistanje

Županija: Šibensko-kninska

Broj stanovnika (2011.): 3.481

Površina: 244,43 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 14 st/km²

Naselja u sastavu općine: 14

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Kistanje se nalazi na području Bukovice uz željezničku prugu Knin-Zadar i državnu cestu Knin-Benkovac, oko 25 km zapadno od Knina. U istočnom dijelu općine nalazi se dio područja Nacionalnog parka Krka. Ovim područjem protječe rijeka Krka, na kojoj se nalazi hidroelektrana Manojlovac, a tu su i vodom veoma bogat izvor Miljacka.

U sastavu općine nalazi se 14 naselja te obuhvaća površinu od 244,43 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.038 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.481 stanovnika.

Ime Kistanje se prvi put pominje 1408. godine kao Kyztane u nekom dokumentu na latinskom jeziku. Prva općina je osnovana 1854. godine, a pošta godinu dana kasnije. Škola u Kistanjama postoji od 1856. godine, a osnovana je kao pučka škola na narodnom jeziku, ostavština upravnika manastira Krka.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4.

Od znamenitosti najpoznatiji su:

- *Manastir Krka* je manastir Srpske pravoslavne crkve, koji se nalazi u dolini rijeke Krke, tri i pol kilometra istočno od naselja Kistanja.
- *Burnum* je bio starorimski vojni logor i naselje kraj Kistanja. Ostaci logora nalaze se u mjestu Ivoševci, 19 km od Knina, u pravcu Kistanja. Danas možete vidjeti dva lokaliteta:
 - a. Dva luka (vjerojatno zgrada zapovjedništva vojnog logora) koje narod naziva Šupljaja ili Šuplja crkva.
 - b. Amfiteatar
- *Župna crkva Svetog Nikole u Kistanjama*
- *Crkva svetog Ćirila i Metodija*

Burnum

Manastir Krka

Promina

Županija: Šibensko-kninska

Broj stanovnika (2011.): 1.136

Površina: 139,49 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 8 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Promina proteže se od obronaka planine Promine prema zapadu, uz središnji dio rijeke Krke. Općina obuhvaća veliki dio površine Nacionalnog parka Krka.

U sastavu općine nalazi se 11 naselja te obuhvaća površinu od 139,49 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.317 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

1.136 stanovnika.

Najstariji ostaci ljudi na području Promine pronađeni su u mjestu Mratovo i datiraju iz neolitika. Od plemena najprije je nastanjuju Iliri (pleme Liburna).

Područje općine Promina dobilo je naziv po liburnskom gradu Promoni kojeg su od Liburna preoteli Dalmati pritom pomaknuvši svoju granicu s drugim ilirskim plemenima na rijeku Krku. 34. godine p.n.e. priključuju im se Rimljani koji osnivaju svoj logor na Burnumu (arheološki lokalitet sa sačuvanim ostacima rimskog logora postoji i danas). Nalazi se između dva polja: Petrovog i Kosovog.

Iz vremena starohrvatske države pronađeno je nekoliko nalaza u mjestu Lukaru. U desetom stoljeću prvi put se spominje crkvena općina Promina koja obuhvaća relativno veliko područje ispod planine Promine. U mjestu Mratovo nalazi se najstarija crkva iz starohrvatskih vremena (14. st.).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4, od kojih su najpoznatiji METAL-SINT OKLAJ d.d., HE Miljacka, LASIN d.o.o.

Od prirodne baštine najpoznatiji je Kanjon rijeke Krke čije stranice se na pojedinim mjestima uzdižu u visini i do 200 metara.

Od srednjovjekovnih utvrda najpoznatije su: *Utvrda Nečven* - nalazi se na lijevoj obali Krke, nasuprot utvrde Trošenj – Šubića grad. Iako su postojali neprijateljski odnosi između ovih dviju utvrda, povezivao ih je drveni most preko Krke. Nečven je utvrda koja je obuhvaćala 1000 m² prostora i čiji su gospodari bili obitelj Nelipića. *BOGOČIN-GRAD (VILINGRAD)* srednjovjekovna je utvrda koja se nalazi na lijevoj strani rijeke Krke, u blizini prominskog sela Bogatić.

Od poznatih osoba spominje se *Ivan Aralica*, hrvatski književnik.

Utvrda Nečven

HE Miljacka

Manojlovački slapovi

Ružić

Županija: Šibensko-kninska

Broj stanovnika (2011.): 1.591

Površina: 161,02 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 10 st/km²

Naselja u sastavu općine: 9

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Ružić nalazi se na sjeveroistočnom dijelu Šibensko-kninske županije, omeđena s jedne strane Svilajom, a s druge Mosećom. Središnji dio čini Petrovo polje kojim teče rječica Čikola.

U sastavu općine nalazi se 9 naselja te obuhvaća površinu od 161,02 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.775 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.591 stanovnika.

Područje je nastanjeno od davnih vremena. Prvi poznati tragovi vode u nekoliko stoljeća prije Krista kada je bilo nekoliko naselja Ilira. Iz doba rimskog

carstva poznato je naselje Municipium Magnum (područje današnjih Umljanovića), rimska cesta Salona - Promona, vojni tabor VII legije na rubnom području Otavica i Kadine Glavice. Poznati su i ranokrćanski lokaliteti uz rijeku Čikolu.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4, od kojih je najpoznatiji USPON d.o.o.

Od znamenitosti najpoznatija je *crkva Presvetog Otkupitelja* – grobnica obitelji Ivana Meštrovića, neformalno Meštrovićev mauzolej, nalazi se na brežuljku iznad Petrova polja, kod Otavica, u selu Ružiću, nedaleko od obiteljske kuće njegovih roditelja.

Uz *Meštrovićev mauzolej* tu su još i antički grad *Municipium Magnum*, odnosno još stariji ilirski Sinodium.

U selu Kljaci nalazi se *crkva posvećena Svetom Iliji* sagrađena 1832. godine na mjestu gdje je bila starija crkva.

Meštrovićev mauzolej

Crkva Hrvatskih mučenika u Čavoglavama

Unešić

Županija: Šibensko-kninska

Broj stanovnika (2011.): 1.686

Površina: 188,85 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 9 st/km²

Naselja u sastavu općine: 16

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Unešić je prijelazno područje između srednjeg i sjevernog dijela Dalmacije, odnosno ima poseban geografski položaj unutar Dalmatinske zagore.

U sastavu općine nalazi se 16 naselja te obuhvaća površinu od 188,85 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.160 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine

evidentirano 1.686 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4, od kojih je najpoznatija DJELO d.o.o. Stanovništvo općine uglavnom se bavi poljoprivredom, vinogradarstvom i stočarstvom, odnosno uzgojem stoke (ovce i goveda)

Od povijesnih lokaliteta možemo izdvojiti:

Nova župna *crkva sv. Jure* u Unešiću sagrađena je u neoromanici od 1885. do 1887. godine.

Crkva sv. Lovre u Koprnu bila je još u XIII. st., ali se kasnije na području Koprna spominje *crkva sv. Marije* koja je sagrađena 1423. godine.

Unešić – panorama

Crkva sv. Jure

VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA

Babina Greda

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 3.572

Površina: 76,04 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 47 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 7

Općina Babina Greda nalazi se u jugozapadnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije, uz autocestu D4 Zagreb-Lipovac, međunarodni koridor X. Kroz općinu prolazi rijeka Sava koja je ujedno i granica sa Bosnom i Hercegovinom.

U sastavu općine nalazi se 1 naselje te obuhvaća površinu od 76,04 km². Najveći dio zemljišta nalazi se u kategoriji vrijednog poljoprivrednog zemljišta (I-V bonitetna klasa).

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.262 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

3.572 stanovnika.

Selo se spominje u srednjem vijeku, krajem 12. i početkom 13. st. kao posjed plemića Gorjanskih jer se nalazilo uz još 14 sela u tzv. Babogredskoj Posavini, uz castrum Kostroman. Kad su izumrli Gorjanski, ovaj castrum i svi posjedi uz njega postaju vlasništvo Boričevića, a početkom 16. stoljeća Berislavića, sve do provale Turaka u Slavoniju.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7, od kojih su najpoznatiji DRUŽBA d.o.o. i AGROPROMET d.o.o..

Od sakralne bašine treba istaknuti crkvu sv. Lovre iz 1838. godine koja je zaštićeni spomenik kulture.

Od zanimljivosti za istaknuti je galerija slika i etno zbirka u domu slikarice Ane Verić te kulturna manifestacija Konji bjelci (izložba konja).

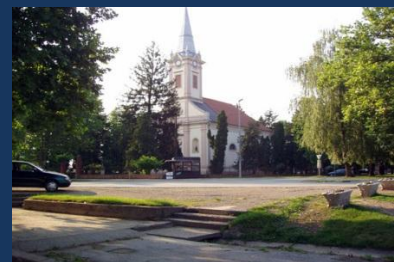
Od poznatih osoba spominju se Stjepan Bäurlein (rođen 1905. Babina Greda), jedan od značajnijih đakovačko-srijemskih biskupa 20. stoljeća. Mijat Stojanović ubraja se u najvažnije ličnosti hrvatske pedagogije 19. st. Bavio se književnim i etnografskim radom. Marijan Vuković (1841.- 1896.), učitelj i pedagog, javni i kulturni pregalac. Andrija Knežević, učitelj i pedagog, hrvatski zemaljski školski nadzornik za pučke škole, pravni član Hrvatskoga pedagoško-književnoga zbora.

Knjižnica

Kulturna manifestacija Konji bjelci

Crkva sv. Lovre

Bogdanovci

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 1.960

Površina: 51,81 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 38 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 1

Općina Bogdanovci su općina i mjesto u Srijemu. Po površini općina Bogdanovci je znatno ispod srednje veličine općine u županiji.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 51,81 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.366 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.960 stanovnika.

Bogdanovci su u srednjem vijeku bili područno selo na imanju Mikole. U njima je tada moglo biti desetak kuća. U predtursko i tursko doba mjesto se nalazilo nešto istočnije od današnje lokacije. Selo mijenja lokaciju između 1690. – 1700. godine, a nakon ustroja vukovarskog vlastelinstva postaje područno selo. Na početku Turskog doba došlo je do raseljavanja Mikole, veći dio njegova stanovništva preselio je u Bogdanovce. U drugoj polovini 17. stoljeća u selu je bilo oko 50 naseljenih kuća. Sačuvani su toponimi iz tog doba Gatinci i Bučkovci bogdanovački zaseoci i ljetni salaši. Početkom 18. stoljeća se u ovo selo ne useljavaju Srbi jer nije bilo slobodne zemlje za nove doseljenike. U selu je tada bilo 54 domaćinstva, listom starosjedilaca. Ova se nacionalna struktura zadržala i u 19. stoljeću pa tako 1866. u selu je bilo 90 naseljenih kuća sa 614 stanovnika Hrvata i dvoje Srba i pripadnika drugih narodnosti.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 1. Osnovna grana gospodarstva je poljoprivreda te razvoj poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava (kojih je oko 240 od kojih je 40-ak u sustavu PDV-a), stočarstvo te uslužne djelatnosti. Na području općine Bogdanovci nema industrijske proizvodnje, veoma slabo je razvijeno obrtništvo.

Spomenik bogdanovačkim mučenicima

Borovo

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 5.056

Površina: 28,36 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 178 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 14

Općina Borovo nalazi se na istoku Republike Hrvatske a teritorijalno pripada Vukovarsko-srijemskoj županiji, nalazi se na 7 km Vukovara. Smještena je na desnoj obali Dunava, cestovnim pravcem od graničnog prijelaza Erdut - Bogojevo udaljena cca 25 km.

U sastavu općine nalazi se 1 naselje te obuhvaća površinu od 28,36 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.360 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.056 stanovnika.

Prvi podaci vezani za ime Borovo datiraju iz 1231. godine kada se spominje kao

posjed vukovarskog grada, kada ga je ugarski kralj darovao plemićkoj obitelji Čak. Sve do najezde Turaka pripadalo je različitim vukovarskim veleposjednicima. Borovo je početkom 15. st. bilo trgovačko i obrtničko mjesto, a u selu su se održavali veliki tjedni sajmovi.

Do 1991. godine, osnovni izvori prihoda stanovništva bili su rad u različitim granama gospodarstva (kombinat "Borovo", "Vuteks" Vukovar, PIK Vukovar i dr.).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 14. Stanovništvo je usmjereno na razvoj poljoprivrede i stočarstva, što je rezultiralo udruživanjem privatnih proizvođača u PZ "Brestove međe", a manjim dijelom na malo gospodarstvo i obrtništvo (mlinsko pekarsko, mesno prerađivački, drveno prerađivački i dr.).

Od zanimljivosti najpoznatija je manifestacija „Dani Borova-Borovsko ljetno“.

Borovo

Borovo - panorama

Drenovci

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 5.174

Površina: 200,51 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 26 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 19

Općina Drenovci je smještena na istoku Slavonije, u južnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije, tzv. Spačvanskom bazenu.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 200,51 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 7.424 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.174 stanovnika.

Prema pisanim tragovima Drenovci su nastali 1484. godine na temeljima tadašnjih sela čija su imena i danas očuvana, a to su: Cerje, Šumanovci, Beloševci, Gložje i Letiovci. Ta su sela tada pripadala velikaškoj obitelji Morovići. Ovaj kraj Turci osvajaju 1536. godine, pa tako i Drenovce, koji se turske vladavine oslobađaju 1691. godine. Oslobođanjem od Turaka počinje i razvoj Drenovaca. Sâmo ime Drenovci se prvi puta spominje 1729. godine kada je pečujski biskup posjetio drenovačku župu koja je počela s radom 1719. godine. Tada je zapisao: «Drenovci, nekoć zvan i Šumanovci, sa svojim filijalama smješteni uz Savu, posjećeni su 24. lipnja 1729. godine.» Tada je zapisano da su Drenovci dobro razvijeno selo sa 420 katoličkog stanovništva.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 19. Poljoprivreda u smislu osnovne gospodarske djelatnosti je dosta razvijena jer oranice i ostale obradive površine zauzimaju skoro polovicu površine općine (9.580 ha).

Od poznatih spominju se:

- *Marko Japundžić* (Drenovci, 1914. - Zagreb, 2000.) svećenik, bogoslov, filolog, arhivist, arheolog, slavist i paleograf. Pripadao je redu franjevac trećoredaca glagoljaša. Jedan je od najboljih znalaca glagoljice u Hrvata.
- *Franjo Hanaman* (Drenovci, 1878. - Zagreb, 1941.), znameniti hrvatski kemičar i metalurg, izumitelj prve ekonomične električne žarulje s metalnom niti.

Od zanimljivosti najpoznatije je "rodino selo" u županjskoj Posavini, Posavske Podgajce, gdje se ove ptice vraćaju uvijek uoči Josipova, koje se slavi 19. ožujka.

Rodino gnijezdo

Crkva arhanđela Mihaela

Gunja

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 3.732

Površina: 31,01 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 120 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 30

Općina Gunja je selo i istoimena općina koja je administrativni dio Vukovarsko-srijemske županije. Smještena je u istočnoj Slavoniji na lijevoj obali Save, uz sami rub na granici s Bosnom.

U sastavu općine nalazi se 1 naselje te obuhvaća površinu od 31,01 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.033 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.732 stanovnika.

Gunja se po prvi put spominje 1378. u spisima „De conformitate vitae Beati Francisci ad vitam Domini Jesu“ od Fr. Bartholomaeus Pisanus pod imenom Alšan. U to vrijeme na području Gunje se

nalazio franjevački samostan bosanske vikarije koji je pripadao mačvanskoj kustodiji. Prema službenim spisima plemića Alšanski Gunja se pod tim nazivom spominje 1428. godine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 30, od kojih su najpoznatiji MALAGIĆ d.o.o., GUTIĆ d.o.o., AMAZONA d.o.o. i KARUCA d.o.o. U strukturi gospodarstva općine zastupljene su različite djelatnosti. Značajno mjesto zauzima proizvodnja namještaja s oko 120 zaposlenih. U Općini Gunja je zaživjelo 101 obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo. Ipak najbrojnije su uslužne djelatnosti, najvećim dijelom u obliku ugostiteljskog, trgovačkog, knjigovodstvenog i drugih obrta.

Od znamenitosti najpoznatija je kasnobarokna gunjanska *crkva sv. Jakova apostola* iz 1848.

Crkva sv. Jakova apostola

Lovas

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 1.214

Površina: 42,59 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 29 st/km²

Naselja u sastavu općine: 2

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Lovas je pogranična općina, obuhvaća dio uskog pojasa uz rijeku Dunav, koja na sjeveru rijekom, a na jugu kopnom graniči sa susjednom državom Srbijom. Ukupna dužina graničnog pojasa iznosi 12 km, 6 km rijekom Dunav i isto toliko kopnene granice. Na istoku općina Lovas graniči s gradom Ilokom, na zapadu s gradom Vukovarom i općinom Tompojevci te na jugu s općinom Tovarnik.

U sastavu općine nalaze se 2 naselja te obuhvaća površinu od 42,59 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.579 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.214 stanovnika.

U pisanim dokumentima Lovas je prvi puta zabilježen 1385. godine kao Lovasci. U starim dokumentima nalazimo da je selo Lovas locirano tamo gdje je danas u lovaskom hataru veliko Staro selo, istočno od današnjeg sela. Kundrovac je veliki hatar južno od bijelog Dola, na sredini između Ilače i Tovarnika. Krajem 14. st. zapisan je jedan Lovas, a već g. 1404. navode se dva sela pod istim imenom, i to Veliki (Nagylowaz) i Slovački (Tothlowas). U drugoj polovici 15. st. zabilježen je samo Dugi Lovas (Hozylowas). Prema tome nema sumnje, da su u tom selu isprva bile dvije grupe stanovništva, jedna sasvim hrvatska i druga, veća, s pomiješanim naseljem različitih socijalnih tipova. U kasnijem razvijanju ili su se oba sela sjedinila u jedno dugo selo ili je Veliki Lovas dobio ime "Dugi".

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4.

Od znamenitosti najpoznatija je katolička *crkva posvećena sv. Mihaelu*.

Spomen obilježje masovne grobnice

Markušica

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 2.555

Površina: 74,43 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 34 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 1

Općina Markušica je dio prostora Vukovarsko-srijemske županije, koja je ujedno i jugoistočni dio šire geografske cjeline Istočne Hrvatske, odnosno RH. Općina Markušica je na sjeveru i sjeveroistoku u okruženju općine Tordinci, na istoku općine Nuštar, na jugu grada Vinkovaca (jugoistok), općine Jarmina, te općine Ivankovo (jugozapad). Na području općine Markušica prevladava karakterističan ravničarski kultivirani krajobraz, sa naročito

značajnim predjelom uz rijeku Vuku koja se proteže duž sjeverne i sjeveroistočne granice općine, a uz koju se nalazi i Zaštićeni krajolik Vuka.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 74,43 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.053 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.555 stanovnika.

Područje općine Markušica spada među demografski najugroženija područja županije. Ukupno stanovništvo, a i pojedinačno po naseljima konstantno se smanjuje prirodnim odumiranjem i odseljavanjem.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 1. Općina Markušica je izrazito poljoprivredno područje, duge tradicije u poljoprivrednoj proizvodnji. Proizvodne djelatnosti (prerađivačka industrija) zastupljene su kroz jedan kapacitet za proizvodnju kartonske ambalaže sa 10 zaposlenih, a lociran je u naselju Karadžićevo.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Parohijska crkva Silaska sv. Duha*, Gaboš – *Mišljenovci*, prapovijesni arheološki lokalitet, Markušica – *Gradina*, prapovijesni arheološki lokalitet, Ostrovo – *Žankovac*, antički arheološki lokalitet, Ostrovo – *Henrikovci*, antički arheološki lokalitet.

Markušica

Negoslavci

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 1.463

Površina: 21,22 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 69 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 2

Općina **Negoslavci** je prema teritorijalnom ustrojstvu lokalne samouprave dio prostora Vukovarsko-srijemske županije, koja zauzima jugoistočni dio geografske cjeline Istočne Hrvatske, odnosno Republike Hrvatske.

U okviru Vukovarsko-srijemske županije, općina Negoslavci se prostorno nalazi u njenom sjeveroistočnom dijelu, u okruženju grada Vukovara na sjeveru, općine Bogdanovci na zapadu i jugozapadu, te općine Tompojevci na jugoistoku i istoku.

U sastavu općine nalazi se 1 naselje te obuhvaća površinu od 21,22 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.466 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.463 stanovnika.

Naselje Negoslavci se u povijesnim dokumentima spominje još u 15. stoljeću. Pretpostavka je da je na mjestu današnjeg naselja postojala rimska naseobina, što potvrđuju razne iskopine iz toga doba. Turci su napustili ove krajeve 1687. godine, te je nakon toga neko vrijeme selo bilo pusto. Negoslavci su i u austro-ugarskoj imperiji bili sjedište općine, što potvrđuju i spisi iz 1894. godine. 1901. godine je izgrađena prva zgrada općine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 2. Gospodarstvo općine Negoslavci danas počiva isključivo na poljoprivrednoj proizvodnji organiziranoj putem obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Prevladava stočarstvo, odnosno proizvodnja mlijeka. Prerađivačka industrija se nikada nije razvila, budući je prostor općine bio u snažnom utjecajnom području Vukovara kao velikog radnog središta. Zbog današnje gospodarske situacije u Vukovaru (koja je posljedica ratnih razaranja i spore obnove) i dio stanovništva Negoslavaca je bez posla.

Negoslavci

Nijemci

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 4.705

Površina: 224,33 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 21 st/km²

Naselja u sastavu općine: 8

Broj gospodarskih subjekata: 7

Općina Nijemci je kao jedinica lokalne samouprave današnjeg teritorijalno-političkog ustroja formirana temeljem stupanja na snagu Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, ukidanjem tadašnje općine Vinkovci. U sastavu je Vukovarsko-srijemske županije, a graniči s općinama Tompojevci, Tovarnik, Vrbanja, Drenovci, Bošnjaci, Otok i Stari Jankovci te Republikom Srbijom. Cjelokupno područje općine Nijemci nalazi se u pograničnom području.

Prostor područja općine Nijemci karakteriziraju u većem dijelu poljoprivredne površine te u manjem dijelu šumske površine Spačvanskog bazena, ali i brojni vodotoci, od kojih su

najznačajniji Bosut i Spačva sa svojim pritocima.

U sastavu općine nalazi se 8 naselja te obuhvaća površinu od 224,33 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.998 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 4.705 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7, od kojih su najpoznatiji CEZAREJA d.o.o., BANOVCi d.o.o., AMARILIS KOPERACIJA d.o.o.

Od kulturnih dobara najbrojniji su arheološki pojedinačni lokaliteti – Područje i Kološtar, Cripnjača te Marikovo i Duge Njive, kao i sakralne građevine - Crkva i svetište gospe Lučićke, poznatija kao Lučica kod Lipovca, Župna crkva sv. Katarine i dr.

Posebnost općine je osobito vrijedan dio prirode – zaštićen prostor značajnog *krajobraza Spačva*.

Park – Nijemci

Nijemci - panorama

Nuštar

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 5.793

Površina: 42,99 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 135 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 45

Općina Nuštar nalazi se na samom istoku u Vukovarsko-srijemskoj županiji između Vinkovaca i grada Vukovara.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 42,99 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.862 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.793 stanovnika.

Njegova povijest datira još iz srednjeg vijeka (12. st.). Od samih početaka selo je bilo nastanjeno gotovo isključivo Hrvatima. Benediktinci su podignuli kapelu Sv. Duha na brdu u porječju Vuke, što je vodilo do nastanka sela nazvanog Nuštar, po samostanu (monasterium,

monostor, monustor, monuštar).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 45, od kojih su najpoznatiji ISTRAŽIVAČ d.o.o., Ustanova za zdravstvenu njegu MIRA FERNBACH. Postojeći gospodarski kapaciteti na području općine Nuštar locirani su u naseljima, budući do sada nisu stvoreni prostorni uvjeti u obliku gospodarske zone. Obzirom na neposrednu blizinu grada Vinkovci, prije rata, a i sada postoji radno-migracijska povezanost. Po tipu djelatnosti, izuzev poljoprivrednih zadruga, svi ostali gospodarski subjekti su u djelatnosti trgovine i ugostiteljstva, dakle uslužni.

Od zanimljivosti najpoznatiji je *Dvorac Gosseau-Sandor-Khuen* u Nuštru - kompleks nekadašnjeg središta velikoga nuštarskog vlastelinstva, Spomenik parkovne arhitekture - *Park oko dvorca*, *Zaštićeni krajolik Vuka*, *Crkva sv. Ane* sagrađena na ruševinama samostana 1726 godine.

Od poznatih osoba spominju se *Đuro Hranić* (Cerić, župa Nuštar, 1961., pomoćni biskup đakovačko-osječki, *Đuro Šnajder* (Nuštar, 1919. – Zagreb, 1993.), hrvatski književnik.

Dvorac Gosseau-Sandor-Khuen

Nuštar – panorama

Stari Jankovci

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 4.405

Površina: 95,55 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 46 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 16

Općina Stari Jankovci se nalazi u sjevernom prostoru Vukovarsko-srijemske županija. Na sjeveru graniči s općinama Nuštar i Bogdanovci, na istoku i jugoistoku s općinom Tompojevci i Nijemci, na jugu s općinom Privlaka i gradom Otok, a na zapadu s gradom Vinkovci. Pored dominantnog Bosuta drugi relativno veći vodotoci su: Savak, Vidor, Gatina i Selo-Bosut.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 95,55 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.216 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 4.405 stanovnika.

O kontinuitetu življenja u najranijim razdobljima na prostoru katastarske općine Stari Jankovci svjedoče nalazišta dva prapovijesna naselja i nekropola, jedno antičko nalazište i srednjovjekovna nekropola "Balkan". Papin legat, koji je godine 1333. – 1335. sabirao crkveni porez u vukovarskom arhiđakonatu, došao je 6 puta u Jankovce, gdje je župnikom bio Benedikt. Kako je ovdje sabrao razmjerno mnogo novca vidi se da je ta župa bila dosta velika, a njezini župljani imućni. Legat u svojim računima naziva Jankovce imenom "Jenke", kako je to činila i mađarska dvorska kancelarija, od vjerojatnog izvora osobnog imena Janko.

Jankovci su bili sjedište ovećeg imanja, kojemu je oko godine 1260. bio vlasnikom plemić Herke. Kako je Herkeov sin Henrik umro bez potomaka, pripalo je to imanje kralju Karlu Robertu, koji ga je darovao knezu Pavlu Gorjanskomu. Od tada su Jankovci u posjedu knezova Gorjanskih do njihova izumrća 1492. godine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 16. Na području općine postoje poljoprivredne zadruge: PZ Jankovci - Stari Jankovci, PZ Urod - Srijemske Laze, PZ Slakovci - Slakovci i industrija građevinskog materijala DILJ - Vinkovci. Gospodarstvo općine Stari Jankovci počiva na valorizaciji prirodnih resursa, uglavnom poljoprivrednog zemljišta. Na području općine Stari Jankovci nalazi se dio vrijednoga naftoplinskog polja Đeletovci i Privlaka s crpilištima nafte i plina. U zaštićena kulturna dobra Republike Hrvatske spada i Tradicijska okućnica u Starim Jankovcima.

Župna crkva sv. Marije

Stari Jankovci – zgrada općine

Tompojevci

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 1.565

Površina: 72,85 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 21 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 3

Općina Tompojevci nalazi se u istočnom djelu Vukovarsko-srijemske županije. Na sjeveru graniči gradom Vukovarom, na istoku s općinom Lovas, na jugu s općinama Tovarnik i Nijemci i na zapadu s općinom Bogdanovci.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 72,85 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.999 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu

stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.565 stanovnika.

U službenim mađarskim spisima iz 13. stoljeća Tompojevci se spominju pod mađarskim nazivom Tomteleke. Tijekom srednjeg vijeka područje Tompojevaca nalazi se u posjedu Ajnardovih, a poslije u posjedu Morovičkih. U istočnom dijelu tompojevačkog područja postojalo je najveće selo u tom dijelu Srijema, mjesto Blaževci s crkvom Sv. Blaža, pa se ovo selo u doba kumentima spominje kao Balase. U periodu od 1333. do 1335. papin legat je posjetio ovu župu čak pet puta. Hrvatsko ime Tompojevci prvi puta se spominje u jednom dokumentu iz 1581. godine, dakle iz osmanskog perioda, kada su se u Bajincima sastali katolički svećenici Slavonije i Srijema da vijećaju o opstanku kršćana pod osmanskom vlašću.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 3, od kojih je najpoznatiji MALI SALAŠ d.o.o. Gospodarstvo općine Tompojevci je tradicionalno i izrazito poljoprivredno područje, koje je gospodarski orijentirano na primarnu poljoprivrednu proizvodnju.

Arheološka nalazišta: Berak: "*Gradina*", prapovijesno i antičko nalazište, Tompojevci: "*Pivnice*", antičko i srednjovjekovno nalazište, "*Malat*", antičko nalazište i dr.

Tordinci

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 2.032

Površina: 50,24 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 40 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 14

Općina Tordinci nalazi se u sjevernom rubnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije, uz granicu s Osječko-baranjskom županijom. Po zemljopisnom položaju većina naselja općine formirana je uz rijeku Vuku.

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 50,24 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.251 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.032 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 14, od kojih su najpoznatiji LANDIA d.o.o. VERS d.o.o. VODO-KOP d.o.o.

Prostor općine je tipični ravničarski kraj s mnogo obradivih površina. Na području općine djeluju dvije poljoprivredne zadruge: jedna u Tordincima, druga u Korođu. Važno je istaknuti i seljačka domaćinstva: "Acin salaš" u Tordincima i "Autohtono etno-eko seosko imanje" u Korođu.

U sačuvanim povijesnim ispravama Tordinci se spominju prvi put godine 1269. godine, tada su žitelji toga sela bili "jobagiones" tj. kraljevi udvornici. Oni su svake godine morali jedan dio svojega prihoda slati u Budim za kraljev dvor. Crkva je u Tordincima postojala već 1305.godine. Tijekom 14. i 15. stoljeća veći dio tordinačkoga zemljišta pripada velikaškoj obitelji Osl, koja je inače posjedovala znatna imanja u zapadnoj Ugarskoj. Obitelj Osl provela je godine 1359. diobu svojih imanja. Iz ove isprave doznajemo imena nekih njihovih kmetova u Tordincima. Kako ovi kmetovi nose hrvatska narodna imena, smijemo zaključiti, da su Tordinčani godine 1359. bili čisti Hrvati, premda njihovo selo nosi mađarski korijen "Tord", koji je možda nastao od hrvatskog imena "Tvrd".

Na području općine Tordinci dio toka Vuke bio je evidentiran u kategoriji *značajni krajolik*. Između naselja Gaboš i Tordinci Vuka meandrirajući protječe kroz jedine veće šumske površine u ovom dijelu vinkovačkog kraja - šuma Asađ, Budžak, Šomod. Kategorijom značajnog krajolika bio je obuhvaćen dio toka rijeke Vuke od stacionaže 21.500 m do 30.400 m riječnog toka.

U općinskom središtu u Tordincima nalazi se arheološki lokalitet "*Turska gradina*" koji datira iz srednjeg vijeka. On spada u grupu vrlo visokih vrijednosnih kategorija. Osim u Tordincima, evidentirano je još predpovijesno naselje u Antinu.

Središte općine Tordinci

Tordinci - panorama

Crkva Presvetog Trojstva

Tovarnik

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 2.775

Površina: 64,39 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 43 st/km²

Naselja u sastavu općine: 2

Broj gospodarskih subjekata: 5

Općina Tovarnik se prostorno smjestila u istočnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije, a u okruženju općina Lovas i Tompojevci na sjeveroistoku i sjeverozapadu, Nijemci na zapadu, dok je južna i istočna granica općine Tovarnik ujedno i dio državne granice prema Srbiji. To znači da općina Tovarnik pripada kontinentalnom graničnom području Vukovarsko-srijemske županije, odnosno Republike Hrvatske.

U sastavu općine nalaze se 2 naselja te obuhvaća površinu od 64,39 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.335 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano

2.775 stanovnika.

Prvi pisani spomen Tovarnika potječe još iz 14. stoljeća, a radi se o ugovoru kojim Martin, sin bana Andrije, pred srijemskim kaptolom, daje u zalog svoj posjed Tovarnik svojoj drugoj ženi Klari. Ugovor je sklopljen 1. lipnja 1335. godine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 5, na cijelom području općine djeluju dva gospodarska subjekta: AGRO-TOVARNIK d.o.o. u Tovarniku i POLJOPRIVREDNA ZADRUGA u Ilači. Oba gospodarska subjekta se bave djelatnošću uzgoja žitarica. Gospodarstvo općine Tovarnik tradicionalno počiva isključivo na poljoprivredi, odnosno primarnoj ratarskoj proizvodnji.

Od znamenitosti najpoznatiji su *Svetište Gospe Ilačke* u Ilač, te rodna kuća Antuna Gustava Matoša.

Od poznatih spominje se *Antun Gustav Matoš* (Tovarnik, 13. lipnja 1873. – Zagreb, 17. ožujka 1914.), hrvatski pjesnik, novelist, feljtonist, esejist i putopisac.

Antun Gustav Matoš

Matoševa ulica

Trpinja

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 5.572

Površina: 122,89 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 45 st/km²

Naselja u sastavu općine: 7

Broj gospodarskih subjekata: 12

Općina Trpinja se nalazi na samom istoku Republike Hrvatske u sjevernom djelu Vukovarsko-srijemske županije. Općina graniči sa Osječko-baranjskom županijom na sjeveru, s općinom Borovo na istoku, s općinama Bogdanovci i Nuštar na jugu, na jugozapadu s općinom Tordinci, sa jugozapadne strane sa gradom Vukovarom. Smještena je na cesti koja povezuje Vukovar i Osijek. Kroz nju protiče duljinom od 8km rijeka Vuka, a također, kroz općinu se proteže i Bobotski kanal duljinom od 20 km.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 122,89 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 6.466 stanovnika,

dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.572 stanovnika.

Ime Trpinje prvi put se spominje 1329. godine u povijesnom dokumentu koji se danas čuva u glavnom gradu Mađarske, Budimpešti.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 12, od kojih su najpoznatiji PROTEIN d.o.o., VASILJEV d.o.o., KRIO d.o.o. Područje općine Trpinja u gospodarskom smislu je tradicionalno okrenuto poljoprivrednoj proizvodnji, dominira ratarstvo i stočarstvo.

Od znamenitosti najpoznatija je *pravoslavna crkva Vaznesenja Gospodnjeg* koja je sazidana 1754. godine. Crkva je kulturni spomenik i nalazi se na popisu nepokretnih kulturnih dobara Republike Hrvatske. Također se i vrijedni predmeti iz hrama (ikone, križevi i sl.) nalaze se na popisu pokretnih kulturnih dobara i time ulaze na popis zaštićenih spomenika kulture Republike Hrvatske.

Pravoslavna crkva Vaznesenja Gospodnjeg

Vođinci

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 1.966

Površina: 20,97 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 94 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 7

Općina Vođinci se nalaze 15 kilometara zračne linije zapadno od grada Vinkovaca. Vođinci su prije Domovinskog rata bili administrativno i teritorijalno uključeni u tadašnju općinu Vinkovci. Nakon što je Hrvatski sabor 1992. g. donio odluku o formiranju novih teritorijalnih jedinica (županija), Vođinci su uključeni u sastav Vukovarsko-srijemske županije, općina Stari Mikanovci. Godine 1996. Vođinci postaju samostalna općina.

U sastavu općine nalazi se 1 naselje te obuhvaća površinu od 20,97 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.113 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu

stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.966 stanovnika.

Vođinci se prvi puta spominju u ispravi kralja Žigmunda Luksemburškog (1387. - 1437.) od 3. siječnja 1395. godine, kojom on daruje brojne bivše posjede nevjerne braće Horvat-Banca velikaškoj obitelji Gorjanski.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7.

Od poznatih spominje se *prof. dr. sc. Marko Samardžija* (Vođinci, 2. rujna 1947.), hrvatski kroatist i jezikoslovac.

Vrbanja

Županija: Vukovarsko-srijemska

Broj stanovnika (2011.): 3.940

Površina: 191,69 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 21 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 19

Općina Vrbanja smještena je na jugoistoku Vukovarsko-srijemske županije, u graničnom području s Republikom Srbijom. Nalazi se u spačvanskom bazenu hrasta lužnjaka, u prostoru između rijeke Save, obronaka Fruške gore, autoceste Zagreb-Lipovac i pruge Vinkovci-Brčko.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 191,69 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.174 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.940 stanovnika.

Vrbanja se prvi put spominje 1443. godine kao Possesio Werbanya što znači

Posjed Vrbanja. Vrbanja i okolna mjesta kroz povijest su pripadala raznim gospodarima.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 19, od kojih su najpoznatiji JET-SET d.o.o., MLADIK d.o.o. Na bazi bogatih stoljetnih šuma slavonskog hrasta na području općine Vrbanja razvila se drvnoprerađivačka industrija.

Od znamenitosti najpoznatiji je *Zvezdan grad* - turska utvrda na području uz rijeku Studvu u šumi kod Soljana.

Područje općine Vrbanja obuhvaća slijedeće kategorije zaštićenih dijelova prirode:

- *Posebni rezervat šumske vegetacije Radiševo* pod zaštitom je od 1975. godine i površine je 4,10 ha.
- *Zaštićen krajolik Spacva*
- *Spomenik prirode - hrast lužnjak uz cestu Vrbanja – Spacva* - Drvo je zaštićeno zbog svojih specifičnih dimenzija i estetskih vrijednosti.
- *Spomenik prirode - skupina od 11 stabala nizinskog, poljskog brijesta*, starosti više od 115 godina i visine približno 32-35 m.

Od zanimljivosti najpoznatiji je 4000 godina staro groblje u vrbanjskoj šumi

Od poznatih spominju se *Zvonko Lerotić* (Vrbanja, 1938.), hrvatski politolog i sociolog, *Mara Švel-Garmišek*, također znana i kao Mara Schwell, (Srijemska Mitrovica, 1900. - Zagreb, 1975.) je bila hrvatska književnica.

Spačvanska šuma

Crkva

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

Cista Provo

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 2.335

Površina: 107,93 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 22 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 20

Općina Cista Provo se nalazi u Splitsko-dalmatinskoj županiji, odnosno na zapadnom dijelu imotske krajine.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 107,93 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 3.674 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.335 stanovnika.

Ime potječe od starog oblika imenice "cesta" (u rimsko doba kroz mjesto je prolazila cesta), i od posvojnog pridjeva "prhovo" (izvedeno od osnovnog imena "prh" – prah). Kroz Cistu je prolazila antička cesta koja je povezivala dva

velika urbana središta u rimskoj provinciji Dalmaciji – Salonu (Solin) i Naronu (Vid kod Metkovića). Modernizirana je i asfaltirana 1978. – 1979. god. Ide trasom stare "rimske ceste" koja je spajala grad Tilurium (Trilj) s gradom Novama (Runovićem). To je u ono vrijeme bila jako važna prometnica, a obnovljena je za vrijeme pretura Adolfa Frantza (1854 – 1861). Uz nju se nalazilo i nekoliko prapovijesnih utvrda od kojih su neke nastavile funkcionirati i u antici (Visočica, Rudnik i Vitrenik).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 20, od kojih je najpoznatiji NK COMMERCE d.o.o.

Od znamenitosti najpoznatiji su *gradina* iz željeznog doba koja se nalazi nekoliko stotina metara sjeveroistočno od crkve sv. Petra, iznad zaselka Madunići. Na trima su mjestima nekropole stećaka, s ukupno 109 spomenika. To su srednjovjekovni nadgrobni spomenici u obliku uspravnog ili ležećeg monolita. Mnogi od njih ukrašeni su figuralnim scenama. U mjestu je 1913. godine sagrađena velika *crkva sv. Petra*, a njezin glavni oltar izrađen je u radionici A. Morrder i sin, u Tirolu.

Među zanimljivosti mjesta svakako spadaju *bunari* na Crljivici, *Baketine i Madunića staje* - ime su dobile po Marijanu Šitum zvanom Baketa, *Mijajevića kljen* - njegovo postojanje znaju i najstarije generacije Provljana.

Bunari na Crljivici

Crkvine

Madunića staje

Hrvace

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 3.617

Površina: 207,17 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 17 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 28

Općina Hrvace zauzima sjeverozapadni dio Splitsko-dalmatinske županije, sa južne strane graniči sa gradom Sinjem, a sa sjeverne sa gradom Vrlika. Krasi je raznolikost prirodnog bogatstva: rijeka, planina, polja, obilje pitkih izvora (52), jezera, bogatstvo flore i faune.

U sastavu općine nalazi se 11 naselja te obuhvaća površinu od 207,17 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.116 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.617 stanovnika.

Ime Hrvaca (službeni i uobičajeni pisani oblik je Hrvace, no ispravniji bi bio Hrvatce, jer njihov posvojni pridjev glasi

hrvatačkl, etnik; Hrvatačanin), potječe od imena Hrvat. Najstariji sačuvani spomen Hrvaca (Hrowacza) i Bitelića (Bythylychy) nalazi se u povelji kralja Matija Korvina od 25. srpnja 1480, godine u kojem je on, između ostalog, nekim poljičkim plemićima koji su zbog Turaka izgubili svoje posjede, darovao zemlje u Cetini. Utvrda koja je vladala ovim dijelom Cetine bio je srednovjekovni grad Travnik (danas Vindušića gradina ili Bićin grad) čiji se ostatci nalaze u Potravlju (od pod Travnik).

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 28, od kojih su najpoznatiji PUREX d.o.o., SOLDIĆ d.o.o., ELEKTRIKA d.o.o.

Od poznatih osoba spominju se *Dinko Šimunović*, koji je u Hrvacima imao svoju prvu službu, u svojim se zapisima rado sjećao Hrvaca u kojima je i nalazio inspiraciju za svoja književna djela. U pripovijetci "Đemo" donio je jednu od zgoda iz zanimljivog života Marke "Đeme" Radana (1869-1959), posljednjeg predstavnika stare Cetinske krajine iz vremena megdana i otmica djevojka, u svoje vrijeme glasovitog kao najsnažnijeg čovjeka u Cetinskoj krajini.

Potravljanin *Bože "Bojan" Domnjak* poznatiji je guslar koji je živio krajem 19. i u prvoj polovici 20. stoljeća. Iz Hrvaca je i rodom i pisac *Stjepan Radan*.

Hrvatačanin *Ivan Gudić* (1884-1961), vlasnik likovnog salona "Galić" u Splitu, jedan je od najznamenitijih hrvatskih galerista i promicatelja likovne umjetnosti.

Peručko jezero

Planina Svilaja

Lećevica

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 583

Površina: 87,42 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 7 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 11

Općina Lećevica pripada zagorskom dijelu Splitsko-dalmatinske županije. Sa sjeverne i sjeverozapadne strane ograničena je razdjelnom crtom sa Šibensko-kninskom županijom, dok je manji dio općine sjeverna granica sa općinom Muć, istočna granica sa susjednom općinom Klis, južne granice su sa gradom Kaštela, a na zapadu graniči s općinom Primorski Dolac. Prostor općine presijeca niz prometnica od lokalnoga značaja, te novosagrađena

autocesta koja povezuje Split i Zagreb.

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 87,42 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 740 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 583 stanovnika.

Prostor općine Lećevica kulturno-povijesno je pripadao prostoru Dalmatinske zagore, s kojom je dijelio sudbinu turske okupacije, te razdoblja mletačke vlasti nakon oslobođenja od Turaka.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 11, od koji je najpoznatija Lećevačka mljekara Pramenka d.o.o. Nositelji gospodarskoga razvitka su poljoprivredna proizvodnja i stočarstvo.

Proizvodnja *lećevačkoga sira* temelji se na tradicionalnoj recepturi, uz primjenu moderne sirarske opreme i suvremenih metoda sirarske tehnologije. Proizvodnja lećevačkoga sira u pogonima stare sirane započinje davne 1962. godine. Sir se proizvodio iz punomasnoga ovčjeg, kravljeg i miješanoga ovčjeg i kravljeg mlijeka, ovisno o dobu godine i dostupnosti mlijeka. Te davne 1962. godine proizvedeno je oko 10 000 kilograma sira.

Lećevački sir

Lećevica

Lokvičići

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 807

Površina: 28,58 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 28 st/km²

Naselja u sastavu općine: 4

Broj gospodarskih subjekata: 3

Općina Lokvičići nalazi se u Splitsko-dalmatinskoj županiji u blizini Imotskog. Smještena je između dviju poznatih planina – dalmatinskog Biokova i bosansko-hercegovačkog Zavelima.

U sastavu općine nalaze se 4 naselja te obuhvaća površinu od 28,58 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.037 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 807 stanovnika.

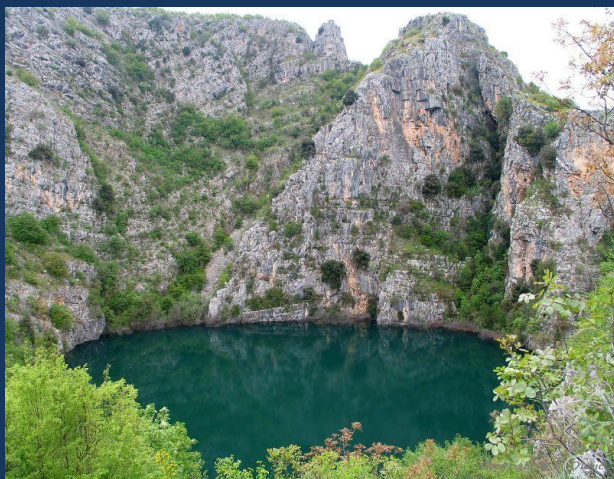
Lokvičići svoje ime dobivaju po plemenu Lokvičić, sastoje se od nekoliko sela i više zaselaka među kojima treba spomenuti Berinovac, Kljenovac, Pobjoj, Lokvičići, Vidulini, Dolića Draga Donja i

Dolića Draga Gornja. Smješteni između Biokova i Zavelima sa svojim brežuljcima i pašnjacima Lokvičići su iz starih vremena bili privlačni za život ljudi, što potvrđuju i brojni povijesni ostaci: stećci iz 12 stoljeća i rimska cesta.

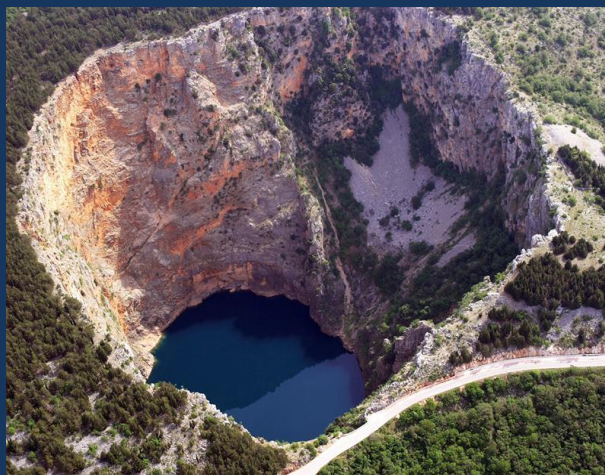
Ukupan broj gospodarskih subjekata je 3.

Od znamenitosti najpoznatiji su stećci na Berinovcu i u Pezićima, crkva sv. Ante, crkva Krista Kralja, crkva Ivana Krstitelja.

Od prirodnih ljepota najpoznatiji su *Modro i Crveno jezero*, koji su uvršteni među šest najljepših jezera u svijetu.

Modro jezero

Crveno jezero

Otok

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 5.474

Površina: 93,95 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 58 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 14

Općina Otok je općina u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Povijesno i geografski nalazi se u središtu starohrvatske županije Cetine ili mlađe Cetinske krajine, između zapadnih padina planine Kamešnice i srednjeg toka rijeke Cetine.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 93,95 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 5.782 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 5.474 stanovnika.

Prvi tragovi života na području današnje općine Otok sežu u daleku prošlost, u prapovijesno doba (srednje brončano doba), oko 1500. godine prije Krista. Mjesto Otok se prvi put spominje 1341. godine pod imenom "Otok na Cetini".

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 14, od koji su najpoznatiji JUKIĆ - DAM d.o.o., HE "Orlovac" u Rudi, Ribogojilište Ruda.

Općina Otok u Cetinskoj krajini vidi svoje zanimljivosti prvenstveno u gradinama, gomilama, stećcima, grobljima, kapelama, crkvama, marginalnim i razrušenim utvdama, starim kamenim kućama, potleušicama, stajama i mlinicama, kilometarskom suhozidu te, konačno, u živopisnoj rijeci Cetini s mnoštvom izvora, bunara i riječnih otoka. Ta "baština" traje tijekom cijele povijesti Cetinjana i njihova zavičaja.

Od prirodnih znamenitosti najpoznatija je *rijeka Ruda* sa netaknutom prirodom i starom razrušenom kamenom mlinicom.

Izvor rijeke Rude

Rijeka Cetina

Prgomet

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 673

Površina: 77,26 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 9 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 1

Općina Prgomet pripada zagorskom dijelu Splitsko-dalmatinske županije. Okružena je brdima od kojih je Ošljak na jugu, Prača na zapadu, Ljubeč na sjeveru te Opor i Papić - brdo na istoku – jugoistoku.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 77,26 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 797 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu

stanovništva iz 2011. godine evidentirano 673 stanovnika.

Pojedina sela Zagore spominju se rano, u 11. stoljeću, tako i selo Prgomet sa crkvom sv. Stjepana Prvomučenika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 1. Stanovništvo se uglavnom bavi poljoprivredom i stočarstvom, te se na području općine nalazi i manji broj obiteljskih gospodarstava.

Od znamenitosti najpoznatija je srednjovjekovna *utvrda Znojilo* koja se smjestila na vrhu brda Grad na tromeđi Prgometa, Prapatnice i Primorskog Doca.

Crkva sv. Stjepana prvomučenika

Proložac

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 3.802

Površina: 54,40 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 70 st/km²

Naselja u sastavu općine: 5

Broj gospodarskih subjekata: 31

Općina Proložac se nalazi na sjeveroistočnoj strani Imotsko-bekijskog polja. Prozvan je po kanjonu potoka Suvaja.

U sastavu općine nalazi se 5 naselja te obuhvaća površinu od 54,40 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.510 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.802 stanovnika.

Prvi spomen mjesta Proložac datiran je 19. veljače 1444. u povelji hercega Stjepana Vukčića Kosače kojom je aragonsko - sicilijski kralj Alfons V. potvrdio hercegove zemlje u njegovom

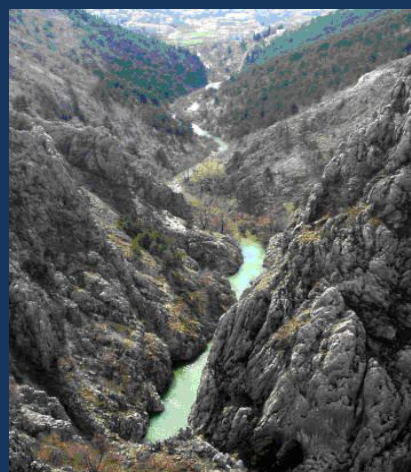
sukobu s bosanskim kraljem Stjepanom Tomašom Ostojićem. Iz povelje je vidljivo da Proložac ima vlastitu župu Podstranje. Proložac se spominje i u korespondenciji Stjepana Vukčića Kosače i cara Fridricha III te ponovo s Alfonsom V.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 31, od kojih je najpoznatiji IMOTA d.d. Ono po čemu je Proložac poznat je vinogradarstvo s autohtonom sortom kujundžušom, a uzgajaju se i različite voćke (trešnja, višnja, jabuka, šljiva, kruška). Uz poljodjelstvo bilo je dobro zastupljeno i stočarstvo (goveda, konji, ovce i koze), koje je danas svedeno na minimum.

Od prirodnih znamenitosti najpoznatiji su: *Prološko blato* je zaštićeno temeljem Zakona o zaštiti prirode u kategoriji značajnog krajobraza. Izvorišni dio *Vrljike*, osobit je po nizu kraških vrela i jezera (Dva Oka). Vrljika je inače poznata po rijetkoj endemskoj vrsti mekousne pastrve. *Kanjon Badnjevice* spaja Ričice i Proložac i predstavlja jednu u nizu prirodnih zanimljivosti imotske krajine o kojima se malo zna.

Jezera „Dva Oka“

Kanjon Badnjevice

Runovići

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 2.416

Površina: 59,13 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 41 st/km²

Naselja u sastavu općine: 3

Broj gospodarskih subjekata: 7

Općina Runovići, bivša općina Imotski, smještena je u zaleđu planine Biokovo, i pripada zagorskom dijelu Splitsko - dalmatinske županije. Sa sjeverne strane graniči sa općinom Zmijavci i gradom Imotskim, sa sjeverozapadne strane graniči s općinom Podbablje, sa jugozapadne strane s općinom Zagvozd, sa jugoistoka s općinom Vrgorac, a sa sjeveroistočne strane sa BiH.

U sastavu općine nalaze se 3 naselja te obuhvaća površinu od 59,13 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.643 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.416 stanovnika.

Runovići imaju dugu i burnu povijest. U rimsko doba ovdje je bilo naselje Novae, negdje na pola puta između Salone i Narone. Za ratova u 17. stoljeću između Turske i Venecije stanovništvo se razbježalo, najviše u primorje, da bi se u 18. stoljeću, pod vlašću Venecije, a potom Austrije, doselilo i umnožilo. Najstarija, u život sela duboko ukorijenjena kulturna i duhovna institucija je crkva Gospe od Karmela, sagrađena 1869. godine, sto dvadeset godina nakon što je utemeljena runovička župa.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7. Gospodarstvo nije dosta razvijeno, većina ljudi se bavi poljoprivredom. Veliku ulogu u gospodarstvu ima vinarija Imota kojoj većina ljudi iz Runovića predaje svoje dosta kvalitetno grožđe. U Runoviću je i pršutana Mijukić prom koja je dobila nagradu za najbolji pršut u Dalmaciji. Obličnje brdo Mračaj se koristi za govedarstvo, a i za seoski turizam, no nije do kraja iskorišteno.

Mlin

Runovići

Zagvozd

Županija: Splitsko-dalmatinska

Broj stanovnika (2011.): 1.188

Površina: 139,29 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 9 st/km²

Naselja u sastavu općine: 7

Broj gospodarskih subjekata: 7

Općina Zagvozd se nalazi iza Biokova, u gorskom dijelu Zagore. Velik dio općine (40,6%) nalazi se u sklopu Parka prirode Biokovo čija je površina 193.365 km² od kojih se oko 1/3 Parka prirode nalazi se u općini Zagvozd.

U sastavu općine nalazi se 7 naselja te obuhvaća površinu od 139,29 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.642 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu

stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.188 stanovnika.

Mjesto Zagvozd, tada pod nazivom Montanese, prvi put se spominje 533. godine na drugom crkvenom saboru u Solinu. Naziv Zagvozd složenica je riječi "iza gvozda" što znači iza planine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 7. Općina Zagvozd je prostor razvijenog cjelogodišnjeg turizma baziranog na spoju planine i plaže, a prepoznatljiva prvenstveno i po tradicionalnoj manifestaciji "Glumci u Zagvozdu".

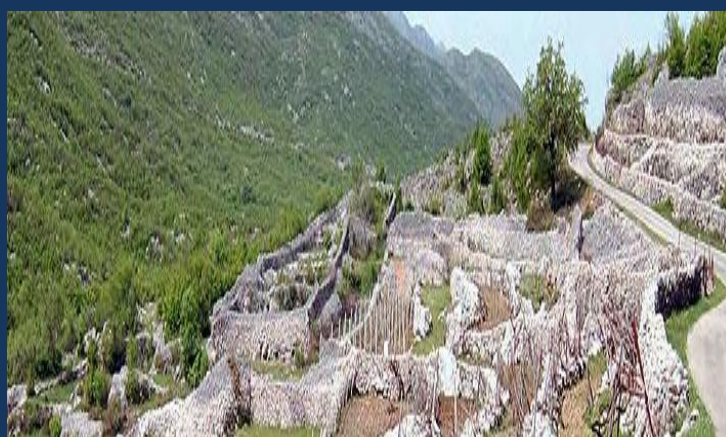
Jedan od najpoznatijih povijesnih spomenika u Zagvozdu je *stećak-sarkofag "Vukov greb"* koji se nalazi na lokaciji Golubinčina kod Vukova Doca uz cestu D-62 prema Splitu, koji je bio izlagan u svjetskim muzejima.

U blizini stećka "Vukov greb" nalazi se i *Zaranč ploča*. Ispod ploče nalazi se grob na koji je uklesana 1645. godina.

Na predjelu Turski Klanac, ispod zaseoka Drijići uz Francusku cestu nalaze se *ostaci stare kule* glasovitog Hasan-age Arapovića čije je ime sačuvano u pjesmi Hasan Aginica. Od kule danas su sačuvana dva bunara koji se nazivaju *Hasanaginicini bunari*.

Crkva Gospa od Karmela

Manastirine - bivši samostan

ISTARSKA ŽUPANIJA

Grožnjan - Grisignana

Županija: Istarska

Broj stanovnika (2011.): 736

Površina: 68,42 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 11 st/km²

Naselja u sastavu općine: 11

Broj gospodarskih subjekata: 17

Općina Grožnjan smještena je u području središnje Istre. Brdski, središnji dio Istarskog poluotoka većim je svojim dijelom pogodan za agrar i djelatnosti vezane uz njega. Grožnjan je smješten iznad doline rijeke Mirne na brežuljku nadmorske visine od 228 metara.

U sastavu općine nalazi se 11 naselja te obuhvaća površinu od 68,42 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 785 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 736 stanovnika.

Prvi povijesni spomen utvrđenog grada Grožnjana seže u 1102.g., kada su

istarski markiz Ulrich II. i njegova žena Adelaida poklonili svoja istarska imanja akvilejskom patrijarhu. U tom dokumentu burg se naziva Castrum Grisiniana.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 17. U ovom ekološko čistom području veliki rezultati postignuti su u poljoprivredi i to u uzgoju tradicionalnih mediteranskih kultura: vinove loze i maslina **ISTARSKA BELICA**. Ovo područje postalo je poznato po uzgoju stoke, proizvodnji sira, meda, uzgoju cvijeća, gljiva, voća i povrća te kvalitetnih vina, prvenstveno refoška, malvazije i pinota.

Zanimljivo je da se u crkvi Sv.Vida, Modesta i Krešencije nalazi oltar s posebnim moćima koje je papa PIO VII 1800 god. posebnom papinskom odlukom dodijelio grožnjanskoj crkvi.

Grožnjan je danas poznat kao "*grad umjetnika*". Ima oko dvadeset galerija i umjetničkih ateljea, a također je pokrenuta i ljetna međunarodna filmska škola. Grožnjan je postao i Međunarodni kulturni centar hrvatske glazbene mladeži.

Dolina rijeke Mirne

Grožnjan - panorama

Lanišće

Županija: Istarska

Broj stanovnika (2011.): 329

Površina: 144,03 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 2 st/km²

Naselja u sastavu općine: 14

Broj gospodarskih subjekata: 1

Općina Lanišće prostire se u brdsko-planinskom području Ćićarije koja se nalazi na sjeveroistoku Istarskog poluotoka. Općina Lanišće prostire se od planine Žbevnice do Oštrog vrha.

U sastavu općine nalazi se 14 naselja, te obuhvaća površinu od 144,03 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 398 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 329 stanovnika.

U srednjem vijeku seoska općina pripadala je rašporskoj gospoštiji. Prvi se put spominje 1358. pod iskrivljenim oblikom imena Harlani, a 1394. došla je

pod vlast Venecije.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 1. Gospodarstvo se temelji na poljodjelstvu, jedini industrijski objekt na cijelom prostoru je tvornica drvene ambalaže "Ambalaža d.o.o." u općinskom središtu Lanišće koja upošljava 20-tak radnika.

Graditeljska baština obiluje spomenicima naročito sakralne baštine. Većina ih ima određen stupanj zaštite, međutim proces degradacije sveukupne graditeljske baštine je prisutan.

Neke od njih su: *Ruralna naselja Prapoće, Trstenik i Spomen selo Brgudac* - predstavljaju II stupanj zaštite graditeljske baštine, *Rašporska Kula* u Rašporu to je arheološki lokalitet i dr.

Spomen selo Brgudac

Prapoće

Oprtalj - Portole

Županija: Istarska

Broj stanovnika (2011.): 850

Površina: 60,19 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 14 st/km²

Naselja u sastavu općine: 16

Broj gospodarskih subjekata: 41

Oprtalj (tal. Portole), naselje kraj Motovuna, sjedište je istoimene općine. Nalazi se na maloj uzvisini na rubu zaravni iznad doline Mirne, a cestama je povezan s Livadama i Motovunom na jugu te s Bujama na zapadu. Središte je širega krškoga brežuljkastog prostora Gornje Bujštine.

U sastavu općine nalazi se 16 naselja te obuhvaća površinu od 60,19 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 981 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 850 stanovnika.

U pisanim vrelima spominje se prvi put 1102. kao Castrum Portulense, kad

dolazi pod vlast akvilejskoga patrijarha. Mlečani su ga zauzeli 1420. i otada je do 1797. bio dio obrambenoga sustava mletačke granice u Istri. U XVI–XVII.st. naseljeno je hrvatsko stanovništvo iz Dalmacije, koje je bježalo pred Osmanlijama.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 41, od kojih je najpoznatiji lječilište Istarske toplice.

Zanimljivosti općine:

Livade je mjesto u srcu doline Mirne, koje se razvilo prije stotinjak godina ponajviše zahvaljujući «Parenzani», vinskoj pruzi koja se kretala od Poreča prema Trstu. U to su vrijeme Livade bile prometni i trgovački centar za vino, maslinovo ulje i ostale poljoprivredne proizvode, a otkako su dvadesetih godina 20. stoljeća u dolini Mirne otkriveni bijeli tartufi, Livade postaju i centar za prikupljanje i distribuciju ove skupocjene gljive. Siva glinena zemlja središnje Istre, vlažna i sjenovita Motovunska šuma – šuma sv. Marka pored rijeke Mirne te blaga klima bez velikih temperaturnih razlika pružili su idealno stanište za vrlo izbirljivi *Istarski bijeli tartuf*, najveći i najcjenjeniji od svih tartufa.

U blizini *Motovunske šume – šume Sv. Marka*, ispod okomite mamut stijene (85 m) nalazi se *izvor ljekovite vode Sv. Stjepan*. Poznat je po visoko sumpornoj optimalno radioaktivnoj i toploj vodi punoj minerala (13 vrsta). Na vrhu stijene nalazi se stara crkva Sv. Stjepana.

Središnji trg

Izvor ljekovite vode Sv. Stjepan

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

Dubrovačko primorje

Županija: Dubrovačko-neretvanska

Broj stanovnika (2011.): 2.170

Površina: 201,45 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 11 st/km²

Naselja u sastavu općine: 20

Broj gospodarskih subjekata: 33

Općina Dubrovačko primorje je središnji dio Dubrovačko-neretvanske županije i Dubrovačke regije sa sjedištem u Slanom. U sastavu općine nalazi se 20 naselja te obuhvaća površinu od 201,45 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.216 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.170 stanovnika.

Važna godina u povijesti Dubrovačkoga primorja je 1399. Te je godine istoimeno područje ušlo u sastav Dubrovačke Republike, te se u istom uspostavljaju upravno-administrativni, ekonomski i ostali okviri slavne Republike. Cijelo je

područje proglašeno knežijom čiji knez stoluje u Slanom i ima mandat od 1 godinu. Godine 1806. ovo je područja pretrpjelo velike štete od rata Napoleonove armade s rusko-crnogorskom vojskom.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 33. Gospodarstvo se temelji na turizmu (hoteli), poljodjelstvu (maslinarstvo, vinogradarstvo, voćarstvo, skupljanje ljekovitog i aromatskog bilja: kadulja, lovor, pelin i dr.), ribarstvu (1956. godine u Slanomu izgrađena tvornica za preradu ribe u kojoj se godišnje proizvodilo oko 150 tona ribljih konzervi). Na području općine Dubrovačko primorje postoje znatne zalihe bijelog arhitektonskog kamena izvrsne kvalitete. Na području Visočana već se desetljećima vadi i obrađuje nadaleko poznati visočanski kamen. U uvali Bistrina u Malostonskom kanalu (moru) tradicionalno se proizvode kamenice (lat. Ostrea) vrhunske kakvoće

Područje Dubrovačko primorje, nekad zapadni dio Terre nove, je područje s nizom naselja (19), paleolitskim, neolitskim i antičkim lokalitetima, kultiviranim, agrarnim krajolikom polja uz naselja i suhozidnih terasa na obroncima iznad sela, te brojnim sakralnim građevinama uz polja, uz more i sl. Posebno je spomenički značajna Slanska draga, gdje se susreću pretpovijesni i antički lokaliteti, kao i područje Stonskog primorja gdje se nalazi predromanička rotonda. Također su brojni etnološki spomenici, stambeno-gospodarski i gospodarski kompleksi i sklopovi kao i terasasti agrarni krajolik koji pokriva uzvisine oko polja na širem području prostora Općine Dubrovačko primorje.

Crkva "Rotonda" u Ošljem

Lapidarij u vrtu Franjevačkog samostana u Slanomu

Stećci

Konavle

Županija: Dubrovačko-neretvanska

Broj stanovnika (2011.): 8.577

Površina: 209,97 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 41 st/km²

Naselja u sastavu općine: 32

Broj gospodarskih subjekata: 324

Općina Konavle nalazi se na krajnjem jugu Republike Hrvatske. Konfiguracija prostora Konavala je neobična: to je plodna i vodorodna dolina što se pruža od sjeverozapada prema jugoistoku, u dužini do 35 km i širini do 12 km. S brdske strane graniči obroncima Snježnice prema BiH i Bjelotine prema Crnoj Gori, te s morske strane strmim stijenama od luke Cavtat do Molunta i poluotoka Prevlake (Rt Oštro). Zapadni, najuži prijelaz u Konavle je s prostora naselja Oboda i Cavtata, a južni je visinom brda Kobile na uvalu u Bokokotorskom zaljevu.

U sastavu općine nalazi se 32 naselja te obuhvaća površinu od 209,97 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 8.250 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 8.577 stanovnika.

Naziv Konavle izvodi se iz latinske riječi "canale", "canalis", u lokalnom govoru "konali", "kanali", što se povezuje s vodovodom koji je u rimsko doba dovodio vodu iz Vodovađe u Epidaurus, današnji Cavtat. Konavle dolaze pod vlast Dubrovačke Republike u 14. stoljeću, kada su ih Dubrovčani otkupili od tadašnjih vlasnika, bosanskih velikaša i to 1419. godine istočni dio Konavala od Sandalja Hranića i 1426. godine zapadni dio od Radoslava Pavlovića, plativši za oba dijela istu sumu od 36.000 perpera.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 324, od kojih su najpoznatiji ZRAČNA LUKA DUBROVNIK d.o.o., KONEL d.o.o. "u stečaju", HOTELI CAVTAT d.d., HOTELI CROATIA d.d. i dr. Gospodarstvo je tradicionalno temeljeno na poljoprivredi, turizmu.

Od znamenitosti najpoznatiji su: u staroj jezgri Cavtata, ističe se *kuća Vlaha Bukovca* - muzej ambijetalnog gradskog prostora, atelje i galerija umjetnina najznačajnijeg hrvatskog slikara akademskog realizma. *Mauzolej obitelji Račić* na groblju Sv. Roka u Cavatu remek je djelo poznatog kipara Ivana Meštrovića. *Knežev dvor* iz 16. st. smješten uz cavtatsku rivu, nekadašnje je sjedište dubrovačkog kneza, a danas galerija i *zbirka umjetnina zaklade Baltazara Bogišića*, poznatog pravnika, jurista, pravnog povjesničara i sakupljača slavenskog etnografskog nasljeđa iz 19. st.

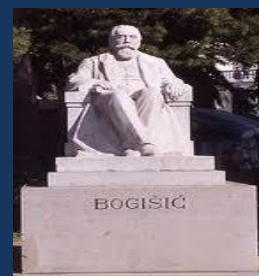
Od zanimljivosti najpoznatija je *Konavoska nošnja*, *Konavoski vez*.

Konavoska nošnja

Mauzolej obitelji Račić

Baltazar Bogišić

Kula Norinska

Županija: Dubrovačko-neretvanska

Broj stanovnika (2011.): 1.748

Površina: 60,82 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 29 st/km²

Naselja u sastavu općine: 9

Broj gospodarskih subjekata: 11

Općina Kula Norinska je na sjevernoj granici Dubrovačko-neretvanske županije. Općina Kula Norinska graniči unutar Dubrovačko-neretvanske županije s pet jedinice lokalne samouprave i to: grad Ploče, grad Opuzen, grad Metković, općina Pojezerje i općina Zažablje. Sjeverna granica općine je ujedno i granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom. Kula Norinska je pretežito brdska općina kojom prolaze vodotoci rijeke Neretve i Norin.

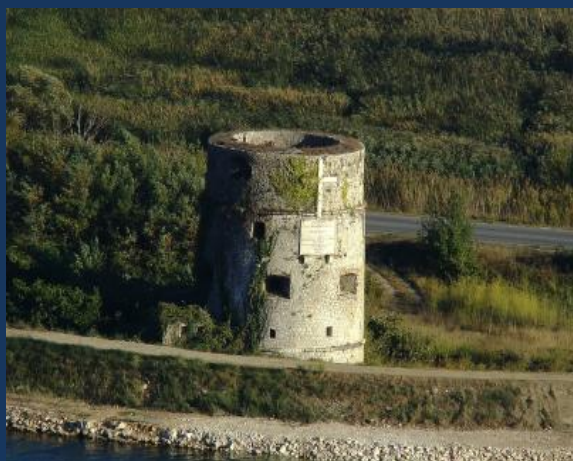
U sastavu općine nalazi se 9 naselja te obuhvaća površinu od 60,82 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.926 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 1.748 stanovnika.

Ime je dobila po utvrdi-kuli koju su Turci sagradili koncem 15. st. na lijevoj obali Neretve kako bi utvrdili granicu s Mlečanima. Kula je zbog strateškog položaja više puta mijenjala vladare i svjedoči o vječno nemirnoj granici što je često uvjetovalo preseljenja i naseljavanja mnogih mjesta u dolini Neretve.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 11. Najznačajnije gospodarske djelatnosti u općini predstavljaju poljoprivreda i turizam.

Od znamenitosti najpoznatije su *Utvrdna Kula Norinska* - monumentalna utvrda iz 16. stoljeća, uz rijeku Neretvu, nasuprot ušća pritoke Norin po kojoj kula nosi ime i *Arheološko naselje s utvrdom Vrtar* u Borovcima.

Utvrdna Kula Norin

Kula Norinska - panorama

Pojezerje

Županija: Dubrovačko-neretvanska

Broj stanovnika (2011.): 991

Površina: 33,53 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 30 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 2

Općina Pojezerje se nalazi na jugu Hrvatske. Reljef u općini je uglavnom krški, ali u tom kršu postoji i jedan dio velikog polja.

Općina na zapadu graniči sa gradom Vrgorcem (Splitsko-dalmatinska županija), na jugu sa teritorijem grada Ploče, na istoku sa općinom Kula Norinska dok na sjeveru graniči sa Republikom Bosnom i Hercegovinom (teritorij općine Ljubuški). Na području općine Pojezerje nalazi se i međunarodni granični prijelaz Mali Prolog-Crveni Grm.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 33,53 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 1.233 stanovnika,

dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 991 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 2. Stanovništvo općine orijentirano je uglavnom na poljoprivrednu proizvodnju (gotovo isključivo vinogradarstvo), i na rad u državnim službama (carina, policija, lokalna samouprava), naročito u luci Ploče. U naselju Otrić-Seoci nalazi se i Poslovna jedinica „Jezero“, ispostava poduzeća Vrgorka-Vinarija d.d. Vrgorac, koja obrađuje plantažne nasade vinograda, te se bavi i proizvodnjom loznih cijepova, i u istoj je stalno zaposleno oko 70 radnika iz naselja općine kao i okolnih naselja.

Vinogradi

Ston

Županija: Dubrovačko-neretvanska

Broj stanovnika (2011.): 2.407

Površina: 169,59 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 14 st/km²

Naselja u sastavu općine: 18

Broj gospodarskih subjekata: 55

Općina Ston zauzima jugoistočni dio poluotoka Pelješca. U sastavu općine nalazi se 18 naselja te obuhvaća površinu od 169,59 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 2.605 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 2.407 stanovnika.

Rimljani za sobom ostavljaju i razdiobu plodnog Stonskog polja koja je i danas uočljiva kao i ime ovog naselja Stagnum-Stannum što znači stajaća ili mrtva voda, baš ono što je označavalo i označava ovaj kraj, što je pokazatelj da su u najranijem vremenu ovdje već postojala solila i da su naziv ovom naselju dali Rimljani baš zbog prironog svojstva ovog

kraja – solana. Dubrovčani odmah 1333. godine započinju s planskom izgradnjom grada Stona i Malog Stona i utvrda na mjestu sadašnjeg .

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 55, od kojih su najpoznatiji ANKER GRUPA d.o.o, OSTREA d.o.o., AKVAMONT d.o.o., DALMACIJABILJE-PLASTIKA d.o.o., SOLANA STON d.o.o. i dr.

Od znamenitosti i zanimljivosti najpoznatiji su: *Ston*, srednjovjekovni gradić čija povijest seže daleko u rano XIV stoljeće. To je gradić s *najdužim kamenim zidom* u Europi (5,5km), uskih ulica, starih, otmjenih kuća i tragova drevnih kultura. Njegova nekadašnja vrijednost kao *grada soli* potvrđuje se i danas u pogonima najstarije aktivne solane na svijetu koja je ostala vrijedna tradiciji i prirodnom načinu proizvodnje soli koji se nije mijenjao još od antičkih vremena.

Bogatstvo čistoće i prirodnosti potvrđuje *Malostonski zaljev* sa mjestima Mali Ston, Hodilje, Luka, Duba i Zamaslina. Poznati su po uzgoju *školjaka kamenica* (stonska kamenica -ostrea edulis) i *mušula* (dagnji) još od rimskog doba,.

Nedaleko od Stona prekrasna je *uvala Prapratno* sa stoljetnim maslinicima.

Poluotok Pelješac još od davnina krasi *nasadi vinove loze*, a proizvodnja vina jedna je od najznačajnijih djelatnosti s dugom tradicijom

Pećina Gudnja je višeslojno prapovijesno nalazište na Pelješcu kod Stona.

Solana

Stonske zidine

Tvrđava Kaštio

Zažablje

Županija: Dubrovačko-neretvanska

Broj stanovnika (2011.): 757

Površina: 60,93 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 12 st/km²

Naselja u sastavu općine: 6

Broj gospodarskih subjekata: 4

Općina Zažablje smještena je na sjeveroistočnoj granici Dubrovačko-neretvanske županije. Unutar Dubrovačko-neretvanske županije graniči s četiri jedinice lokalne samouprave i to: svojim sjevernim djelom graniči s gradom Metkovićem i općinom Kula Norinska, na sjeverozapadu graniči s gradom Opuzenom, a na zapadu s općinom Slivno Ravno. Južnim i istočnim djelom Općina Zažablje graniči sa Republikom BiH, te je granica općine u dužini od oko

14 km ujedno i državna granica prema BiH.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 60,93 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 912 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 757 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 4.

Povijesni spomenici:

- *Prapovijesne gomile* – na vidonjskom području ima oko stotinu gomila: velikih, srednjih, malih, skupnih i pojedinačnih.
- *Ilirske gradine* – na nekoliko mjesta se nalaze ostaci ilirskih gradina. Gradine su se gradile na teže pristupačnim vrhuncima brda, a služile su za obranu od neprijatelja.
- *Srednjovjekovni stećci* - potječu iz kasnog srednjeg vijeka, tj. iz 14. i 15. stoljeća. Po obliku najčešće se razlikuju tri vrste stećaka: sanduk, ploča i sarkofag.

Od prirodnih znamenitosti na području općine su dvije špilje.

- *Špilja iznad Kopren dola*
- *Špilja između Goračića i Galovića.*

Mlinište

Zažablje – panorama

Župa dubrovačka

Županija: Dubrovačko-neretvanska

Broj stanovnika (2011.): 8.331

Površina: 22,87 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 364 st/km²

Naselja u sastavu općine: 16

Broj gospodarskih subjekata: 143

Župa dubrovačka graniči s gradom Dubrovnikom na jugoistoku i općinskom jedinicom lokalne samouprave Konavlima na sjeverozapadu, dok prema sjeveroistoku graniči s Bosnom i Hercegovinom, a prema jugozapadu s otvorenim morem.

U sastavu općine nalazi se 16 naselja te obuhvaća površinu od 22,87 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 6.663 stanovnika, dok prema posljednom popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 8.331 stanovnika.

Nastariji tragovi ljudskog prebivanja na području Župe dubrovačke vode nas u mlađe kameno doba, u vrijeme starijeg

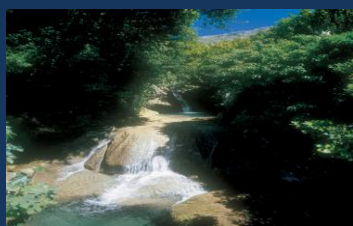
neolita od 6000 do 4600 godine prije Krista. Iz tog doba potječe kameni jezičasti klin pronađen kod Dupca. Župa dubrovačka pripadala je dubrovačkom teritoriju zvanom Astoreja. U srednjem vijeku se još zvala i Brenum, pa Žrnovnica, da bi na kraju bila prepoznatljiva kao Župa Dubrovačka. Njene sjeverne granice prema zaleđu utvrđene su 1366. godine.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 143, od kojih su najpoznatiji **HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA d.d.**, **DUBROVAČKE USLUŽNE DJELATNOSTI d.o.o.**, **DUBROVAČKI TRGOVAČKI CENTAR d.o.o.** i dr.

Od mnogobrojnih crkava na području općine izdvajamo:

- *Crkva Sv. Marije Mandaljene* u Mandaljeni koja je prva župna crkva za cijelu Župu dubrovačku. Ista se prvi put spominje 1285. godine. Od nje su se odvojile u zasebne Župe Mlini 1449., Brgat 1860. i Postranje 1956. godine.
- *Crkva Sv. Ilara* u Mlinima koja je mnogo starija nego dokumenti kažu o njoj, a prvi put se službeno spominje 1272. godine.
- *Crkva Sv. Ane* na Gornjem Brgatu prvi put se spominje 1366. godine i to kao crkva Sv. Petre i u čijoj je neposrednoj blizini 1914. godine izgrađena nova crkva Sv. Ana.

Znamenite osobe: *Ivan Krizostom Klešković* (1703 - 1796), franjevac i vjerski pisac, *Zavrelje*, *Vicenco (Vice) Kelez* (1834 - 1895) franjevac – misionar, prevoditelj i pisac, *Martinovići Postranje*, *Bruno Bulić* (1903 - 1990) slikar, *Zavrelje*, *dr. Josip Lučić* (1924 - 1994) povjesničar, *Čelopeci*, *prof. dr. Petar Kulišić* (1940 - 1995) nuklearni fizičar.

Župa dubrovačka

MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

Dekanovec

Županija: Međimurska

Broj stanovnika (2011.): 774

Površina: 6,09 km²

Prosječna gustoća naseljenosti: 127 st/km²

Naselja u sastavu općine: 1

Broj gospodarskih subjekata: 14

Općina Dekanovec smještena je u sjeveroistočnom, pograničnom dijelu Međimurske županije na prometnicama prema susjednim općinama: Podturnu, Domašincu i prema Belici. Jedino općinsko naselje je, istoimeni Dekanovec, te je time općina kao takva najmanja u Hrvatskoj.

U sastavu općine nalazi se 1 naselje te obuhvaća površinu od 6,09 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 832 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 774 stanovnika.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 14, od kojih su najpoznatiji MOTO-TEKS d.o.o., TELEMONT d.o.o. i dr. Najznačajnija gospodarska djelatnost je poljoprivredna proizvodnja i to pretežito biljna. Posljednjih nekoliko godina počela se intenzivnije razvijati proizvodnja sadnica i ukrasnog bilja, koja se kao djelatnost pokazala isplativa na manjim površinama, ali uz upotrebu plastenika i staklenika u proizvodnom postupku. U stočarskoj proizvodnji zastupljena je svinjogojska i peradarska proizvodnja, te dijelom i uzgoj mliječnih krava.

Na prostoru općine je evidentiran jedan arheološki nalaz – na lokaciji Beli.

Spomenici su: *župna crkva Svih Svetih*, izgrađena polovicom 18. stoljeća, a proširena u 19. stoljeću, *kasno barokni poklonac Sv. Antuna Padovanskog* i poklonac Ivana Nepomuka, također iz vremena kasnog baroka, na izlazu prema Domašincu.

Od poznatih spominju se *Florijan Andrašec* (Dekanovec, 1888. - Dekanovec 1962.) hrvatski pučki pjesnik i melograf, *Svetislav Stjepan Krnjak* (Dekanovec, 1940.) - hrvatski katolički svećenik, franjevac, povjesničar.

Dekanovec

Župna crkva Svih Svetih

Dekanovec

Općina Podturen smještena je u sjevernom dijelu Međimurske županije. Kao pogranična jedinica lokalne samouprave, općina Podturen graniči na sjeveru sa Republikom Slovenijom, a na sjeveroistoku s Republikom Mađarskom.

Na istoku općina graniči s općinom Dekanovec, na jugu sa općinom Belica, na jugozapadu s gradom Čakovcem, na zapadu sa općinom Vratišinec i na sjeverozapadu sa gradom Mursko Središće. U Podturnu se nalazi jedan od najljepših krajolika rijeke Mure i njezine prirode, tu je rukavac od više manjih rijeka koje se ulijevaju u rijeku Muru.

U sastavu općine nalazi se 6 naselja te obuhvaća površinu od 31,79 km².

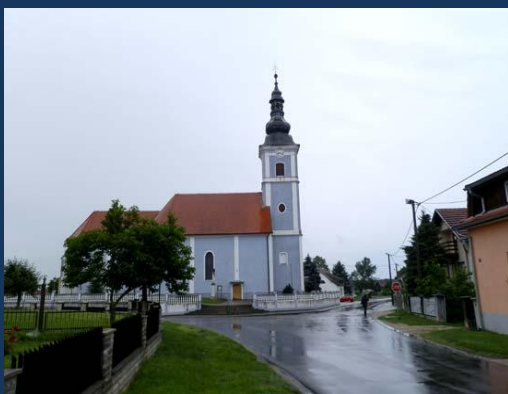
Prema popisu stanovništva iz 2001. godine evidentirano je 4.392 stanovnika, dok je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine evidentirano 3.873 stanovnika.

Današnji Podturen ime je dobio po tornju (turnu). Godine 1367. spominje se villa (selo) Tornu ili Torn, a 1458. judex de Twrnya (sudac od Turnja). Bogati plemić Kristoferus Fadan de Turan spominje se 1495. godine.

Druga povijesna vremena govore da je početkom 14. stoljeća u Međimurje došla grana poznate obitelji Hedervary-Pot. Navodno su osnovali naselje Poth-tornya (Podturen), a imali su mali zamak i u današnjoj Belici. Tijekom 15. stoljeća Podturen se spominje kao kastrum Turnišće, zatim oppidum ili trgovišće.

Ukupan broj gospodarskih subjekata je 33, od kojih su najpoznatiji TIM 8 d.o.o., MEGRAD 3B d.o.o. Općina raspolaže sa poslovno-stambenom zonom u Podturnu i poslovnom zonom na Sivici.

Od znamenitosti najpoznatija je *crkva sv. Martina* (Sancti Martini) u Podturnu koja spada u grupu najstarijih župa u Međimurju jer se spominje već u prvom popisu župa Zagrebačke biskupije 1334. godine.

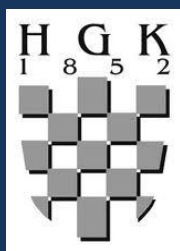
Crkva sv. Martina

Izvori:

Hrvatska gospodarska komora

Državni zavod za statistiku

Službene stranice Općina

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Ured predsjednika

Ured HGK za područja posebne državne skrbi

Ulica kralja Zvonimira 36

22 300 Knin

Tel. +385 (0)22 664 540

Fax. +385 (0)22 664 550

e-mail: knin@hgk.hr